

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นางสาวชื่นกมล วัฒนวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการประกอบการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

สำนักหอสมุดกลาง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการประกอบการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

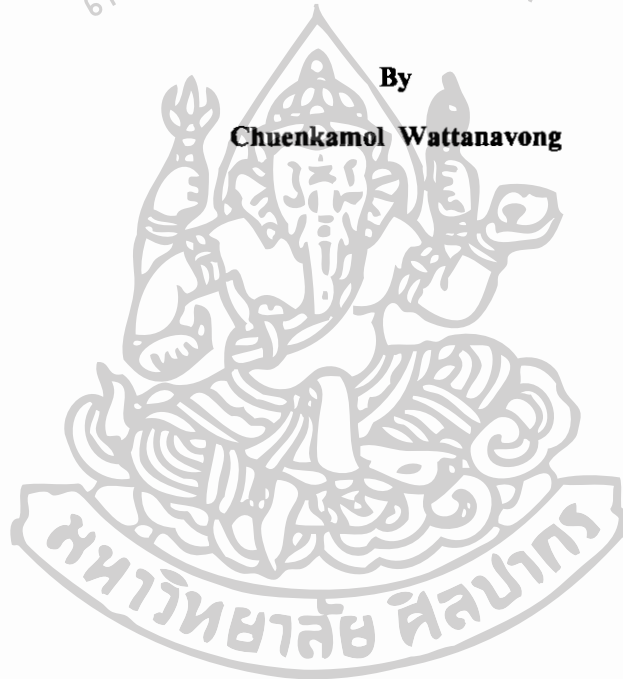
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**TOURISM DEVELOPMENT GUIDELINE FOR KAENG KRACHAN
NATIONAL PARK**

สำนักหอสมุดกลาง

By

Chuenkamol Wattanavong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION

Program of Entrepreneurship

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2010

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ” เสนอโดย นางสาวชื่นกมล วัฒนาวงศ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

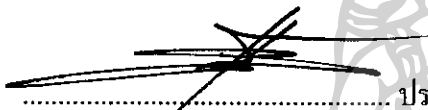
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.สวรรณยา ชื่อเลื่อม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์)

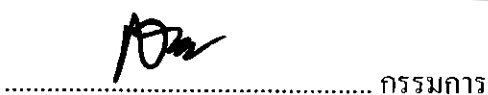
11 / มี.ค. / 54

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุจินดา วรรณสุด)

15 / มีนาคม / 2554

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สวรรณยา ชื่อเลื่อม)

11 / มี.ค. / 54

51602314 : สาขาวิชาการประกอบการ

คำสำคัญ : นักท่องเที่ยว / ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ชื่อกมล วัฒนาวงค์ : แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.สุวรรณยา ชื่อเล่มม. 126 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยศึกษาความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ ด้านกายภาพและด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก การสัมผัสระดับลึกกับเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการรถเช่า และประชาชนท้องถิ่น และใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหาข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวพึงพอใจในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกว้างแคมป์ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$) และต้องการให้ทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ส่วนพื้นที่บ้านกว้างแคมป์ ปรับปรุงระบบกำจัดขยะ ระบบประปา และพื้นที่จอดรถให้เพียงพอ

ทั้งนี้ผู้วิจัย เสนอแนวทางการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน 4 แนวทางคือ 1) แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว และ ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว 2) แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่ออุทยานและผู้มีบทบาทเกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรต่างๆ ได้นำไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวต่อไป

สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา..... *ช.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ *10*

51602314 : MAJOR : ENTREPRENEURSHIP

KEY WORD : TOURISTS / TOURISTS' SATISFACTION

CHUENKAMOL WATTANAVONG : TOURISM DEVELOPMENT GUIDELINE FOR
KAENG KRACHAN NATIONAL PARK. THESIS ADVISOR : SAWANYA SUELEAUM , Ph.D. 126

pp.

The purpose of this research was to investigate guideline on tourism development of Kaeng Krachan National Park by exploring tourists' need and satisfaction on infrastructure of Kaeng Krachan National Park. This study uses participant observation to explore competency of physical support and facilities. In-depth interview is also applied to collect data from officers, car rental owners and local people while questionnaires are used to gather data from the tourists. The entire data is analyzed and presented as mean, standard deviation to find conclusion.

The research indicates that most of tourists are satisfied to visit Ban Krang Camp in Kaeng Krachan National Park at moderate level ($\bar{x} = 2.72$) and they also need the National Park in the area of Ban Krang Camp to improve waste management system and provide sufficient water and parking area.

The author suggests 4 guidelines on tourism development of Kaeng Krachan National Park including 1) guideline on tourism infrastructure and competency of tourists support 2) guideline on tourism resources preservation 3) guideline on tourism activities development and 4) guideline on public participation.

Regarding to this research, the derived information will be useful for the National Park and concerned people as well as other organizations which can apply as database for decision making, policy consideration and management to be concordant with potential of existing natural resources for environmental and tourism sustainability.

Program of Entrepreneurship Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2010
Student's signature W. Chm.
Thesis Advisor's signature S. Sawanya

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. สวรรยา ชื่อเลื่อม อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น เป็นที่ปรึกษาตลอดจนแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วิโรจน์ เกษญาติเกษม ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบงานวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร. สุจินดา วรรณสุต อาจารย์ประจำวิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ช่วยเสนอแนะแนวทางด้านจิตความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอบคุณหน่วยงานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อาทิ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (แคมป์บ้านกร่าง) ชุมชน ผู้ประกอบการรถเช่า และนักท่องเที่ยวทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ เอื้อเฟื้อสถานที่สละเวลาอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณแก่คุณบิดามารดาผู้อบรมและมอบมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าแก่ผู้วิจัย ครู - อาจารย์ พี่น้องทุกๆ คนที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกๆ ท่านที่ผู้วิจัยมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
ขั้นตอนของการศึกษา.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว	15
แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	31
แนวคิดเรื่องความสามารถในการรองรับของพื้นที่.....	31
แนวคิดทฤษฎีเรื่องความพึงพอใจ	44
พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	66
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่าง	66
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	68
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ส่วนที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว.	74
ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสัมภรณ์ เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการในพื้นที่	92
ส่วนที่ 3 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา.....	94
5 สรุป อธิปไตยผล และข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย	101
การอธิปไตยผล	104
ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย	104
ข้อเสนอแนะสำหรับการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้มี มากยิ่งขึ้น	105
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	105
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก.....	114
ประวัติผู้วิจัย.....	126

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โมเดลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยวสัมพันธ์ กับปริมาณการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวหรือนันทนาการ เพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับนันทนาการ/การท่องเที่ยว.....	42
2	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว.....	71
3	แสดงข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิภาค อาชีพและวัตถุประสงค์ ที่ท่านเลือกเดินทางมาที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว ลักษณะและจำนวนของผู้เดินทางท่องเที่ยว จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวพาหนะใช้เดินทางกิจกรรมที่ทำในการมา ท่องเที่ยวและลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่นิยมไปท่องเที่ยว.....	75
4	แสดงระดับความพึงพอใจรวมของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยาน แห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ใน 6 ด้าน.....	83
5	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง.....	84
6	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบ ไฟฟ้า.....	85
7	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบ โทรคมนาคม.....	86
8	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบประปา.....	87
9	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบการระบายน้ำและ การกำจัดน้ำเสีย.....	88
10	แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี ด้านระบบกำจัดขยะ.....	89
11	ระดับการใช้ ประโยชน์ สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันสัมพันธ์กับขีดความสามารถ ในการรองรับได้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคว้นปี....	97

ตารางที่		หน้า
12	จัดการในการ รongรับการใช้ ประ โยชน์ด้านนันทนาการของ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์.....	101

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่โบราณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน นันทนาการ การศึกษาหาความรู้ หรือเพื่อการทำธุรกิจ เมื่อมีความก้าวหน้าด้านการสื่อสาร และการคมนาคมขนส่ง การเดินทางเพื่อท่องเที่ยวก็ขยายวงกว้างออกไป และนับเป็นอุตสาหกรรมที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่สร้างรายได้และก่อให้เกิดการสร้างงานให้แก่ประชาชนในธุรกิจการท่องเที่ยว และธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 9,578,826 คน ในปี พ.ศ. 2543 เป็นจำนวน 14 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2550 และสร้างรายได้เพิ่มจาก 285,272 ล้านบาท เป็น 547,782 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2551: 3) ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงถือเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่สร้างรายได้ สร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับประชาชนในประเทศไทย

จากนโยบายในการพัฒนาบริการและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism Capital of Asia) โดยกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค ที่พัก สาธารณสุขพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การเสนอวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายได้ประ โยชน์ด้วยกันทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม และมีความยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. 2550 : ก)

นโยบายดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ประกอบกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 3 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจด้านการวางแผนการท่องเที่ยว ภารกิจด้านการปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษา สถานที่ท่องเที่ยว และภารกิจด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ซึ่งภารกิจดังกล่าวกำหนดถ่ายโอนให้แก่เทศบาล เมืองพัทยาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ

กรุงเทพมหานคร ในประเภทกลุ่มงานเลือกทำโดยอิสระ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. 2550 : 1)

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่การเจริญเติบโตที่รวดเร็วก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิเช่น ปัญหาทางการจัดการ ปัญหาทางด้านการตลาด ปัญหาทางด้านบริการ ปัญหาทางด้านการอนุรักษ์ ปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาทางด้านการเชื่อมโยงความคิดของกลุ่มคน หรือ หน่วยงาน ปัญหาด้านการมองมิติทางสังคม วัฒนธรรม ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน ปัญหาด้านงบประมาณ เป็นต้น

ช่วงไตรมาสแรกของปี 2551 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามายังประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 4.25 ล้านคน เพิ่มขึ้น 11% จากไตรมาสแรกปีก่อน ส่วนในไตรมาส 2 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามายังประเทศไทย ลดลงเหลือ 3.4 ล้านคน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์การเมืองได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีผลให้รัฐบาลหลายประเทศออกประกาศเตือนประชาชนของคนที่พักอยู่ในประเทศไทย และที่จะเดินทางมายังประเทศไทยให้ระมัดระวังด้านความปลอดภัย ดังนั้น เมื่อประเมินผลกระทบกับการท่องเที่ยวคาดว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ จะลดจำนวนลงจากในอดีต และหากใช้อัตราลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว ในระดับ 30% เป็นเกณฑ์ประเมิน จึงมีความเป็นไปได้สูงกว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทย น่าจะลดลงกว่า 10% จากจำนวนนักท่องเที่ยวรวม 3.6 ล้านคนที่คาดการณ์ไว้ ทำให้ ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว ประมาณ 15,000 ล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกร 2008 : 14) ยิ่งไปกว่านั้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ยังได้ประเมินผลกระทบจากรายได้ในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวว่า บรรดาธุรกิจการท่องเที่ยว ที่กระจายตัวไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีแนวโน้มจะสูญเสียรายได้ 10,000-20,000 ล้านบาท ต่อเนื่องไปจนถึงปีหน้า 2552 – 2553 เพราะจะต้องใช้เวลามากพอสมควร ในการเรียกความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ให้กลับคืนมาได้

การเพิ่มความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการเจ้าของพื้นที่ จะต้องแสดงเจตจำนง คำนึงรับนักท่องเที่ยว และใช้จุดแข็งของความเป็นธรรมชาติและความสะดวกสบายของทรัพยากรการท่องเที่ยว มาเป็นปัจจัยในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ตลอดจนคุณภาพการท่องเที่ยว และ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นในด้านการมีวินัยในบริการ ต้องสร้างคุณภาพมาตรฐานในการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ที่พักในการท่องเที่ยว ทุกอย่างให้สูงกว่ามาตรฐาน (ทรงชัย ณะอำภัย 2550 : 1)

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการรับบริการกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยการจัดการพัฒนาเป็นกระบวนการในการเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืน โดยแนวคิดที่ว่า วิธีการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมย่อมมีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว

"แก่งกระเจาน" เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 28 ขนาดเนื้อที่มากที่สุดในระบบอุทยานแห่งชาติประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทาง "ชีวภาพ" มี "ระบบนิเวศน์" ที่ซับซ้อน เป็นแหล่งรวมพันธุ์กรรมที่สำคัญของพรรณพืชและสัตว์ป่า ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และศึกษาวิจัย รวมทั้งมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่นน่าสนใจเป็นแหล่งท่องเที่ยว และนันทนาการ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ความอุดมสมบูรณ์ของป่าแห่งนี้กำลังจะเป็นอีกหนึ่งของมรดกโลก หลังจากทีกรมอุทยานแห่งชาติกำลังมีการศึกษาพื้นป่าในการผลักดันให้เป็นมรดกโลก เพื่อให้ประชากรทั่วโลกทุกคนรับรู้ถึงความสวยงามของผืนป่าไทย

โดยบริเวณแก่งกระเจานมีทะเลสาบ ทิวทัศน์สวยงาม น้ำตก มีนกและลานผิเสื่อนานาชนิดมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง มีพันธุ์ไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ ที่พบมากคือ ไม้ตะเคียนทอง ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้หอมหรือไม้กฤษณา และเป็นป่าที่ชุ่มชื้นจึงมีเฟิร์น กระ โคนฤๅษี หนุมาน หวาย ขึ้นอย่างสมบูรณ์และยังมีสัตว์ป่ามากมายเช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง เก้ง กวาง หมูและสัตว์ป่าสงวน เช่น เลียงผา เก้งหม้อ สมเสร็จ และแมวลายหินอ่อน โดยเฉพาะช้างป่ามีอยู่ปริมาณมากพอสมควร กรมป่าไม้ได้เสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ให้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ป่ายางน้ำหัดเหนือและป่ายังน้ำกักได้ในท้องที่ตำบลน้ำกักเหนือ กิ่ง อ.หนองหญ้าปล้อง อ.เขาย้อย และ ต.สองพี่น้อง ต.แก่งกระเจาน อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2524 โดยประกาศไว้ในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 98 ตอนที่ 92 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2524 เนื้อที่ 1,548,750 ไร่เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 28 ของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว และขีดความสามารถในการรองรับในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระเจาน โดยเลือกศึกษาบริเวณบ้านกร่างแคมป์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระเจาน อันเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และการอนุรักษ์ธรรมชาติ ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระเจาน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ
3. เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตเชิงพื้นที่

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

1. ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ
2. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อระบบการคมนาคมขนส่ง เส้นทางเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยว ระบบไฟฟ้าปริมาณแสงสว่างยามค่ำคืนตามจุดต่างๆ ระบบโทรคมนาคมการติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยว ระบบประปาแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย ที่เกิดจากจากแหล่งท่องเที่ยวและระบบกำจัดขยะการกำจัดขยะที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
3. ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา

ขอบเขตเชิงประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1.1 เจ้าหน้าที่ ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (แก้มปีบ้านกร่าง) หัวหน้าฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและจัดการทรัพยากร

1.2 ผู้ประกอบการรถเช่ามายังพื้นที่บ้านกร่างแก้มปี

1.3 ประชาชนในท้องถิ่น

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ คำนวณจากจำนวนประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแก้มปี จำนวน 320 คน จากการคำนวณตามสูตรของ TARO YAMANE (Taro Yamane 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2546 : 114) โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accident Sampling)

ขอบเขตเชิงเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 – กุมภาพันธ์ 2554 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ขั้นตอนของการศึกษา

การวิจัยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ เอกสารงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสอบถาม

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

5. การสรุปผลการศึกษา

6. การเสนอแนะ

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อน คลายความเครียด เปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ ซึ่งผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544: 15)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย (กรมป่าไม้ 2548)

โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ระบบบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว 6 ระบบคือ ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบโทรคมนาคม ระบบประปา ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ

ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง หมายถึง เส้นทางการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายจะมีผู้ไปเที่ยวชมมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวใดก็ตามหากไม่มีเส้นทางเข้าไปถึงหรือห่างไกลเส้นทางคมนาคมการจะมีผู้ไปท่องเที่ยวมีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนด้านการขนส่งให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

ด้านระบบไฟฟ้า หมายถึง ปริมาณ ไฟฟ้าที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอ สามารถใช้แสงสว่างในเวลากลางคืนได้ นอกจากนี้ระบบไฟฟ้าจะช่วยให้การบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ด้านระบบโทรคมนาคม หมายถึง การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยว และจากแหล่งท่องเที่ยวไปยังภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น การให้บริการการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวนั้นต้องให้บริการภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว และเพียงพอ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการส่งข่าวสารไปยังญาติมิตรที่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง หรืออาจต้องการติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการท่องเที่ยว

ด้านระบบประปา หมายถึง แหล่งน้ำดิบที่จะนำมาใช้ เพราะน้ำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีให้บริการใช้อาบและดื่มกินแก่นักท่องเที่ยว ต้องมีความสะอาดและเพียงพอ ฉะนั้นนักท่องเที่ยวจะ

ไม่กล้าเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพราะกลัวไม่มีน้ำใช้ปฏิบัติประจำวัน และกลัวอันตรายจากน้ำที่ไม่สะอาด จึงต้องมีการลงทุนที่จะจัดหาน้ำสะอาดมาบริการนักท่องเที่ยว

ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย หมายถึง ระบบการระบายน้ำ และการกำจัดน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวหรือเกิดจากชุมชนข้างเคียงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องกำ จัดอย่างถูกต้องลักษณะ

ด้านระบบกำจัดขยะ หมายถึง การกำจัดขยะ ทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยวเองและเกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจในบริเวณนั้น สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งเสื่อมโทรมขาดการดูแลพัฒนาและปรับปรุง ปัญหาเรื่องขยะมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมไปท่องเที่ยวก็ได้

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

ขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว/กิจกรรมนันทนาการ และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถรองรับ ได้ โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของพื้นที่ และประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ”

ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ หมายถึง ระดับการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยวหรือนันทนาการที่เน้นขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก โดยพิจารณาจากขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดให้ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการและค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ซึ่งกิจกรรมนันทนาการแต่ละชนิดต้องการเพื่อเอื้อให้การประกอบกิจกรรมชนิดนั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละประเภทในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรับการใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีการประเมิน ได้แก่ พื้นที่ทางเดินเท้า ลานจอดรถ ห้องน้ำ-ห้องสุขา ระบบกำจัดขยะ น้ำใช้

ขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา หมายถึง การยอมรับได้ของการใช้ประโยชน์ (use level) ที่มีผลกระทบจากการพบปะผู้คนอื่นๆ ในขณะที่ประกอบกิจกรรม

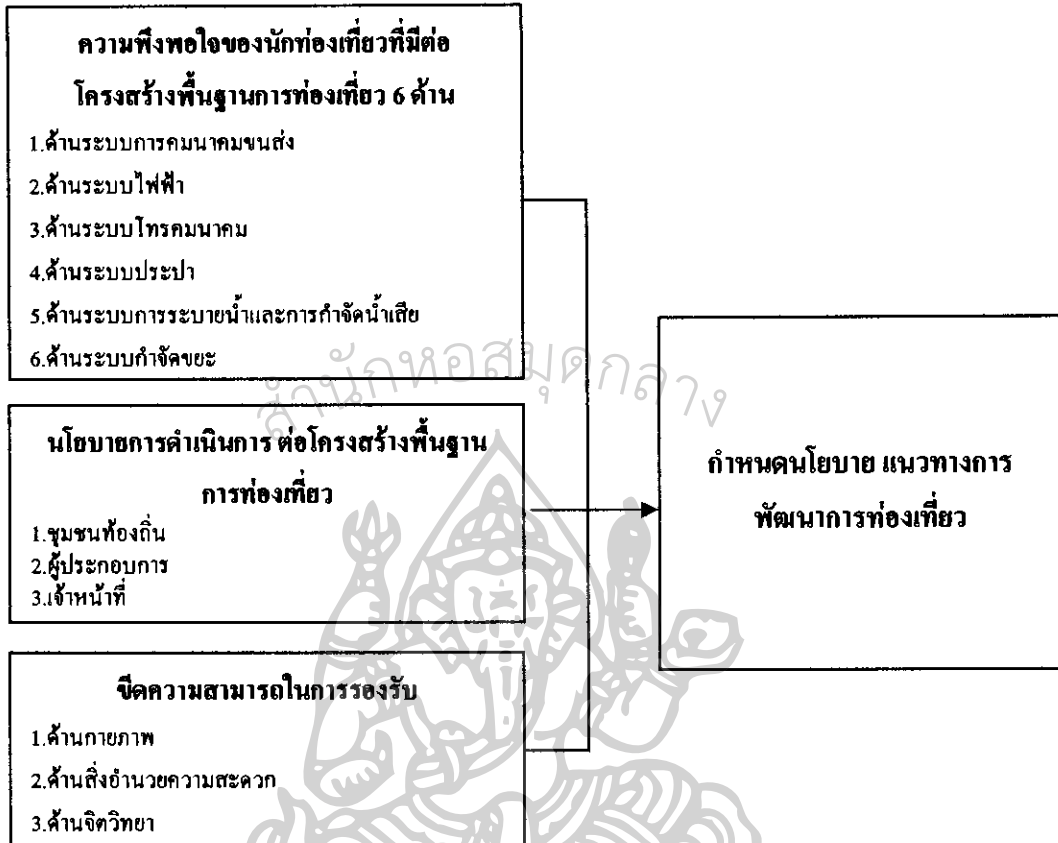
พื้นที่บ้านกว้างแค้มป์ หมายถึง หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 เป็นจุดพักค้างแรมกางเต็นท์ สำหรับผู้สนใจดูนกและผีเสื้อเนื่องจากมีอากาศเย็นสบาย อยู่บริเวณ กม.15 ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์
2. ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน (บ้านกร่างแคมป์) 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ
3. ทราบถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ในด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านจิตวิทยา
4. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่ออุทยานและผู้มีบทบาทเกี่ยวข้อง, ตลอดจนองค์กรต่างๆ ได้นำไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ผู้ศึกษาได้ทบทวนเอกสาร ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิเช่น เอกสาร ตำรา งานวิจัย และระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
5. แนวคิดเรื่องความสามารถในการรองรับของพื้นที่
6. แนวคิดทฤษฎีเรื่องความพึงพอใจ
7. พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มขี้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีวิวัฒนาการมาจากการเดินทาง สมัยก่อนมนุษย์เดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น การล่าสัตว์ ถ้าอาณานิคม ความเชื่อทางศาสนา การค้าขาย การศึกษา และการพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งแต่ละยุคสมัยความนิยมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมความเป็นอยู่ เทคโนโลยีทางการคมนาคมขนส่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้คนเดินทางได้สะดวก รวดเร็วขึ้น จนทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน มีนักวิชาการและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกันสรุปได้ ดังนี้

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อน คลายความเครียด เปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

ซึ่งผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งภาครัฐบาลที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544: 15)

จากคำนิยามข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้เพื่อการศึกษา เพื่อการศาสนา ไปจนถึงการเยี่ยมชมญาติมิตร หรือด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามโดยที่ไม่มีรายได้เกิดขึ้นจากการเดินทางในครั้งนั้น

ประเภทของนักท่องเที่ยว

สำหรับนักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลกของสหประชาชาติ (WTO) ได้เสนอคำนิยามไว้โดยใช้คำว่า “ ผู้มาเยือน ” โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (จุฑามาศ ไชยสร 2536: 18-19; อ้างจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป: 4-8)

1. นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในประเทศที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และการเดินทางนั้นมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1 เพื่อการใช้เวลาว่างไปในการพักผ่อน การบันเทิง สุขภาพ ศาสนาการศึกษา และการกีฬา

1.2 เพื่อกิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมชม การปฏิบัติการกิจต่างๆ และการประชุมสัมมนา

2. นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน หรือโดยทั่วไปใช้คำว่า “ นักทัศนาจร ” ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นการชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึงผู้โดยสารที่มาถึงเรือเดินสมุทร

จากคำจำกัดความที่กำหนดโดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ดังกล่าวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้คำนิยามของ “ นักท่องเที่ยว ” ไว้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และพำนักอยู่ในประเทศไทยครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงและไม่เกิน 90 วัน โดยเดินทางเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อะไรก็ตามที่ไม่ใช่มาหางานทำหรือหารายได้ในประเทศไทย

2. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ หมายถึง บุคคลที่เดินทางออกจากท้องถิ่นที่ตนพำนักอยู่จากจังหวัดหนึ่ง ไปยังอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทค้างแรม และประเภทเข้าไปเยือนกลับ นักท่องเที่ยวเหล่านี้จะประกอบด้วย คนไทย คนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ที่เข้ามาเยือนประเทศไทย แล้วเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย

3. นักท่องเที่ยวคนไทย หมายถึง กลุ่มคนไทยที่เดินทางออกนอกประเทศไทย และพำนักอยู่ต่างประเทศไม่เกิน 90 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวประเภทที่ 1

วรรณา วงษ์วานิช (2546: 6-7) กล่าวว่า สำหรับ “นักท่องเที่ยว” นั้นนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวได้จัดประเภทของนักท่องเที่ยวไว้ตามลักษณะของการท่องเที่ยวดังนี้

1. Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากที่พักอาศัยของตนแล้วกลับมาเกินกว่า 24 ชั่วโมง และได้พักแรมที่ใดที่หนึ่งชั่วคาบเวลาหนึ่ง บางประเทศเรียกว่า Night Visitor

2. Excursionist หมายถึง นักท่องเที่ยวแบบเช้าไปเย็นกลับ หรือกลับมาถึงบ้านภายใน 24 ชั่วโมง โดยไม่พักแรม ณ ที่ใด บางประเทศเรียกว่า Day Visitor

3. Visitor มีความหมายอย่างเดียวกับ Tourist แต่เป็นคำที่ประเทศหนึ่งใช้เรียกนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นที่เข้ามาในประเทศของตน และบางที่เรียกว่า Foreign Visitor

นอกจากนี้ในประเทศที่ใช้คำว่า Visitor แทน Tourist มักใช้คำว่า Tourist หรือ Domestic Tourist ซึ่งหมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศหนึ่งแล้วท่องเที่ยวไปแต่เฉพาะภายในประเทศของตน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือนที่เดินทางมายังสถานที่ไปเยือน โดยไม่จำกัดว่าค้างคืนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

วรรณา วงษ์วานิช (2546: 17-18) ได้แบ่งวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง โดยใช้เวลาในวันหยุดเพื่อวัตถุประสงค์ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศ ชมวิว ทิวทัศน์ และเพื่อสิ่งอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความบันเทิง

2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและสุขภาพ เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนโดยไม่ต้องทำอะไร เพื่อขจัดความเหนื่อย เมื่อยล้า เรียกพลังในการทำงานกลับคืนมาโดยจะไปพักผ่อนยังสถานที่ใดที่หนึ่งนานที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เพื่อเรียนรู้ถึงศิลปะ และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาติต่างๆ ในแต่ละประเทศ หรือในแต่ละกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันไป

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมกีฬาการแข่งขันต่างๆ เช่น การแข่งขันชกมวยชิงแชมป์ และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาเองก็ได้ เช่น การเดินทางท่องเที่ยวไปเล่นกีฬา ส่องสัตว์ ตกปลา จิ๋มบ้า เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา เป็นการเสียเวลาที่เหลือจากการปฏิบัติธุรกิจประจำวัน เพื่อการท่องเที่ยว หรือแม้แต่การเดินทางไปติดต่อสัมมนาต่างจังหวัด ต่างประเทศ การไปศึกษาดูงาน แล้วถือโอกาสเที่ยวต่อเนื่องก็ถือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษา ดูงานวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แมคอินทอช และกอยด์เนอร์ (McIntosh and Goeldner 1984: 9-10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ว่าประกอบไปด้วย 4 ประการ คือ

1. นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้จ่ายในการเดินทางอย่างน้อยที่สุดเป็นค่าอาหาร ถ้าพักค้างคืนก็จะใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก ค่าของระลึก และการบริการอื่นๆ ด้วย ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจ การบริการต่างๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2. ธุรกิจซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการต่างๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง ฯลฯ

3. รัฐบาลของประเทศหรือท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน สถานีรถไฟ รถโดยสาร ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เป็นการลงทุนเพื่อการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่อความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ตัวเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ที่ไม่เคยมาเยือนให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวโดย

4.1 บุคคลากรที่ปฏิบัติงานในธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยว ต้องมีความรู้และทักษะในงานอาชีพของตน สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ

4.2 ประชาชนทั่วไปจะต้อง แสดงความเป็นมิตร มีไมตรีจิต เช่น ยิ้ม ทักทาย พุดคุยด้วย ให้น้ำดื่ม ให้ใช้ห้องสุขา, ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่ประสบปัญหา หรือเดือดร้อน เช่นบอกเส้นทางให้ช่วยเหลือเมื่อประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วยกะทันหัน หรือประสบภัยจากโจรผู้ร้าย,

ช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน ให้คงความงาม และมีคุณค่าเป็นทรัพยากรของชาติสืบต่อไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

เหตุผลของการเดินทางท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล มีความแตกต่างกันในหลายๆ ประการ ดังที่ ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548: 88-90) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย

1. เงิน หรือค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นสิ่งแรกที่ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะต้องคิดทันที เพราะการเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะใกล้หรือไกลจำเป็นต้องมีเงิน หรืองบประมาณเพื่อใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าบริการสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้จ่ายซื้อของ เป็นต้น

2. เวลา เป็นสิ่งที่มีความหมายสำคัญสำหรับผู้เดินทางท่องเที่ยว เพราะแต่ละบุคคลย่อมอยู่ในสถานภาพทางการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน บางคนอาจใช้เวลาวันหยุดสุดสัปดาห์เพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ความตั้งใจที่จะไป ปัจจัยข้อนี้เกิดจากเหตุผล และความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวอย่างแท้จริง การมีเงินและมีเวลาคงไม่สามารถที่จะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวได้ถ้าไม่ตั้งใจที่จะไป นักท่องเที่ยวแต่ละคน มีความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวอาจถูกกระตุ้นได้จากสิ่งต่างๆ เช่น ความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยว การเก็บรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยว การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ เสถียรภาพทางการเมือง ฤดูกาล สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัยและภาพพจน์ทางการท่องเที่ยว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ความตั้งใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

การที่ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2548: 88-90) ได้กล่าวว่าความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยวมีสิ่งต่างๆ เป็นตัวกระตุ้นซึ่งมีหลายประการด้วยกัน จากการศึกษาของแมคอินทอชและกอยด์เนอร์ พบว่า “ตัวกระตุ้น” ที่ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวเกิดขึ้นมี 4 ประการคือ

1. ตัวกระตุ้นทางกายภาพ เป็นตัวกระตุ้นเพื่อผ่อนคลายทางกายภาพหรือเพื่อรักษาร่างกาย เช่น การไปพักผ่อนร่างกาย กิจกรรมทางกีฬา การไปตากอากาศชายทะเล การบำบัดรักษาตามคำแนะนำของแพทย์เพื่อการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

2. ตัวกระตุ้นทางวัฒนธรรม เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการเดินทางเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของดูริยางศิลป์ นาฏศิลป์ เป็นต้น

3. ตัวกระตุ้นทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดความ ต้องการ เพื่อเยี่ยมญาติ เพื่อน เพื่อพบปะกับคนแปลกหน้าใหม่ๆ หรือคนที่มีความคิดใหม่ๆ เพื่อ หลีกเลี่ยงจากงานประจำที่จำเจ

4. ตัวกระตุ้นทางด้านฐานะ และชื่อเสียง เป็นตัวกระตุ้นที่ต้องการยกฐานะของตนให้ สูงขึ้น เพื่อเกียรติยศ และชื่อเสียง เป็นการเดินทางประกอบธุรกิจ在不同ประเทศ การไปประชุม การศึกษา ฯลฯ เพื่อให้เป็นคนที่มีชื่อเสียงและความสำเร็จในการทำงานของตน

แนวคิดเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากกระแสความคิดในการที่จะปรับกระบวนการและวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวใหม่ และกระแสเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ทวีความรุนแรงและต่อเนื่อง มีการ โจมตีการท่องเที่ยวมากขึ้นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของ แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน เป็นสาเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE' 90 Conference การประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาแบบยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การ พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้ คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ว่า “ เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและ สงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อ ตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย ” (GLOBE' 90, 1990)

ความหมายของการพัฒนา

มีนักวิชาการต่างๆ ที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การพัฒนา หมายถึง การสร้างความเจริญ ซึ่งเป็นผลผลิต โดยใช้ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ที่จะก่อให้เกิด ผลผลิตนั้น เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มักมีแผนหรือกรอบสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ และเพื่อที่จะให้การพัฒนาสามารถยั่งยืนต่อไปได้ จึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางสังคมและ นิเวศให้เท่ากับองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ โดยมีพื้นฐานของทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่ง สามารถที่จะเลือกกิจกรรมที่มีประ โยชน์และไม่มีประ โยชน์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ (เฉลียว บุรีภักดิ์ 2542: 27; สวัสดิ์ โนนสูง 2543: 2)

จากคำ นิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า การพัฒนา คือ การก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ความเจริญ ซึ่งเป็นการกระทำให้เกิดผลดีขึ้น อาจจะเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การแก้ไขปัญหา การรักษาสິงที่ดี ก็ได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นมิผู้ให้คำนิยามต่างๆ สรุปไว้ดังนี้

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้าน อย่างสมดุลทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ มนุษย์ การเงิน และกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความ มั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดี และความสุขสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในปัจจุบัน โดยไม่ก่อผลกระทบต่อลูกหลานในภายหลัง การพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องขึ้นอยู่กับ การจัดการทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม (โคมยง โตะทอง 2545: 54 - 61; พงนา เอื่องไพบุลย์ 2546: 42)

จากคำนิยามดังกล่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกระบวนการพัฒนาทาง ด้านนิเวศ สังคม และเศรษฐกิจ ที่อิงวัฒนธรรมในลักษณะการบูรณาการและด้วยความสมดุลเพื่อก่อให้เกิดผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคต

หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดร.ชนิ เอ็มพันธุ์ (2545: 93) ได้สรุปหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ ในการทดแทน พืชพันธุ์ ให้สามารถผลิต และให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดทอน หรือเสื่อม โทรม ลง กระทบถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน

2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น

3. ให้ประสบการณ์ันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว

4. ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากรและวิถีชีวิต

5. เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น

6. เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับประเทศ

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่

สอดคล้องกับหลักการขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2548)

1. คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับสภาพทางกายภาพ ชุมชนชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

2. ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วัฒนธรรม ชนบทธรรมนิยม ประเพณีและวิถีชีวิต

3. ต้องก่อให้เกิดการกระจายรายได้ (ผลประโยชน์) อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้เกิดจากการกระจุกตัวเฉพาะผลประโยชน์ที่เป็นรายได้เพียงแต่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4. การจัดการพื้นที่ต้องเป็นไปด้วยความยินดีของประชาชนในชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้น

การท่องเที่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งเพื่อความยั่งยืนของชุมชน ของธรรมชาติแวดล้อม และวัฒนธรรม ยศ สันติสมบัติ และคณะ (2547: 205) ได้ใช้ “ตัวชี้วัด” เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่ 4 ตัวด้วยกัน คือ

1. ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม

2. การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังคงสร้างความเป็นธรรมในด้านการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงเพื่อให้สมาชิกของชุมชนทุกคนได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว

3. โครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านนำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้เพื่อดำเนินโครงการพัฒนา เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในหมู่บ้าน เป็นต้น

4. กระบวนการเรียนรู้ ในชุมชนทุกแห่ง การทำงานของคณะกรรมการการท่องเที่ยวของชุมชนได้สร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เชิงเทคนิค เช่น การบริหารจัดการ บัญชี การฝึกอบรมภาษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อธุรกิจชุมชน ไปจนถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม การจัดการความขัดแย้ง และการฝึกอบรมผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เข้ามารับหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

ตัวชี้วัดการพัฒนาทั้ง 4 ตัวแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูงยิ่งสำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทรัพยากรท่องเที่ยวจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้นเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กันไป โดยใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุดแต่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

หลักวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สมชาย สนั่นเมือง (2541: 25-33) กล่าวว่าในหลักการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรในชุมชนผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา ซึ่งทั้ง 3 ฝ่าย ต่างมีมุมมองที่แตกต่างกัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นคาดหวัง สิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการคาดหวัง ต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาและปัจจัยที่สำคัญต่างๆ คือ 1) จะดำเนินการพัฒนาอะไร 2) บ่งชี้ปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว 3) จะต้องดำเนินการพัฒนาอย่างไร 4) การจัดลำดับความสำคัญและขั้นตอนในการพัฒนา 5) งบประมาณในการพัฒนา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว หมายถึง สรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็น ไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้โดยปกติรัฐบาลจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนาเพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง แล้วถือเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อการยังชีพของประชาชนและเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวด้วย หรือเรียกกันว่าสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว

มนัส สุวรรณ (2544 : 401) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 6 ระบบคือ

1. ระบบการคมนาคมขนส่ง เส้นทางการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายจะมีผู้ไปเที่ยวชมมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยวใดก็ตามหากไม่มีเส้นทางเข้าไปถึงหรือห่างไกลเส้นทางคมนาคมการจะมีผู้ไปท่องเที่ยวมีน้อย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนด้านการขนส่งให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย

2. ระบบไฟฟ้า หากมีระบบไฟฟ้าเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นสามารถใช้แสงสว่างในเวลา กลางคืนได้ นอกจากนี้ระบบไฟฟ้าจะช่วยให้การบริหารงานของแหล่งท่องเที่ยวสะดวกและ มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนระบบไฟฟ้าให้เพียงพอแก่ความต้องการ ที่อาจจะเกิดขึ้นในจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวในอนาคตด้วย

3. ระบบโทรคมนาคม การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยว และจาก แหล่งท่องเที่ยวไปยังภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น การให้บริการการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้อง ให้บริการภายในประเทศและระหว่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว และเพียงพอ เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ที่ต้องการส่งข่าวสารไปยังญาติมิตรที่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง หรืออาจต้องการติดต่อสอบถาม ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการท่องเที่ยว

4. ระบบประปา ในการดำเนินการจัดสร้างระบบประปาจะต้องพิจารณาถึงแหล่งน้ำดิบ ที่จะนำมาใช้ เพราะน้ำ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีให้บริการใช้อาบและดื่มกินแก่นักท่องเที่ยว ต้องมี ความสะอาดและเพียงพอมีฉะนั้นนักท่องเที่ยวจะไม่กล้าเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพราะกลัว ไม่มีน้ำ ใช้ปฏิบัติประจำวัน และกลัวอันตรายจากน้ำที่ไม่สะอาด จึงต้องมีการลงทุนที่จะจัดหาสะอาดมา บริการนักท่องเที่ยว

5. ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแหล่ง ท่องเที่ยว การจัดสร้างระบบการระบายน้ำ และการกำจัดน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวหรือเกิด จากชุมชนข้างเคียงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องกำ จัดอย่างถูกต้องลักษณะ ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะเข้ามาช่วยในการดำเนินการ

6. ระบบกำจัดขยะ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยว คือการ กำจัดขยะ ทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยวเองและเกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจในบริเวณนั้น สถานที่ท่องเที่ยว หลายแห่งเสื่อมโทรมขาดการดูแลพัฒนาและปรับปรุง ปัญหาเรื่องขยะมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวไม่ นิยมไปท่องเที่ยวก็ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการออกแบบสภาพแวดล้อม

มนัส สุวรรณ และคนอื่นๆ (2544: 40) ได้กล่าวถึงการวางแผน และการออกแบบ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวควรมีลักษณะสำคัญ 2 ประการดังนี้คือ

1. ควรเป็นการวางแผนเชิงบูรณาการ หมายถึง การวางแผนร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวม ทั้งตัวแทนจากชุมชนใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้วยบุคคลจากฝ่ายดังกล่าวควรจะได้มีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น เพราะจะเป็นการสร้างความร่วมมือและความผูกพันต่อแผนพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจะนำไปสู่การ ยอมรับและการปฏิบัติตามแผนการในระยะต่อไป นอกจากนี้ การวางแผนร่วมกันดังกล่าวยังช่วย

ขจัดข้อขัดแย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ ให้หมดไปเสียตั้งแต่เริ่มแรกอันจะช่วยให้การดำเนินงานระยะต่อไปมีความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ

2. ควรจะมีการวิจัยเพื่อค้นหาข้อมูลที่แท้จริงก่อนวางแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการตลาดท่องเที่ยวและข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวข้อมูลทั้งสองจะช่วยให้การวางแผนและการออกแบบสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมและถูกต้องกับสถานการณ์

การออกแบบสภาพแวดล้อมและการใช้พื้นที่

มนัส สุวรรณ และคนอื่นๆ (2544: 41) ได้กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ อุตสาหกรรมการบริการที่ต้องอาศัยสถานที่เป็นองค์ประกอบหลักของการดำเนินงาน เพราะการท่องเที่ยว คือการเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งๆ ซึ่งห่างไกลจากที่อยู่อาศัยเดิมและได้รับความพึงพอใจความสุขและความเพลิดเพลิน ดังนั้นการวางแผนการออกแบบและการใช้ประโยชน์จากสถานที่หนึ่งอย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยว หากสถานที่หนึ่งๆ เกิดความเสื่อมโทรมมากจนถึงระดับหมดสภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวของอาณาบริเวณนั้นก็ย่อมสูญสลายไปด้วยเช่นกัน

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นายไพฑูรย์ พงศบุตร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแนวทางที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำไปพิจารณาดำเนินการด้วยเช่นกัน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ

1.1 การสงวนรักษา ฟื้นฟู ควบคุมดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้ เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้นานที่สุด หรือตลอดไป

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยป้องกันและลดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษ

1.3 เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมด ได้แก่ ผู้ประกอบการนักท่องเที่ยว สถาบันต่างๆ ในสังคม องค์กรประชาชน และประชาชนในท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์รักษา สภาพ ไม่ทำลายหรือสร้าง ความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมการปลูกป่าชายเลน เพื่อช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในบริเวณชายฝั่งทะเลให้กลับคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์

2. กลยุทธ์ด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว มีวิธีการ คือ มีความเข้มงวดในการรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยวนั้น จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และมีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม ป้ายแสดงเส้นทางชมบริเวณต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยว

3. กลยุทธ์ด้านการศึกษาและสื่อความหมายธรรมชาติประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ

- 3.1 เป็นสื่อกลางทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม
- 3.2 มีการให้ข้อมูลก่อนการท่องเที่ยว การศึกษาระหว่างการท่องเที่ยว รวมทั้งการให้การศึกษเพิ่มเติมในภายหลังด้วย
- 3.3 ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ด้วยตนเอง และได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสื่อความหมายธรรมชาติ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ทัศนศึกษา การเล่นเกม บทบาทสมมติ การอภิปรายการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ

- 4.1 ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านที่จะมีบทบาทในการกำกับดูแล และควบคุมการท่องเที่ยว ได้มากขึ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี
- 4.2 ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของ รัฐบาลกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ร่วมพัฒนาจุดขายต่างๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้าด้านวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยวประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ

- 5.1 จัดให้เกิดความสมดุลระหว่างความ สามารถในการรองรับของพื้นที่ กับปริมาณนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทรัพยากรที่มีความอ่อนไหว อาจได้รับผลกระทบได้ง่าย หากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไป
- 5.2 มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาเป็นตลาดที่มีคุณภาพ ไม่ใช่พยายามเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว
- 5.3 ให้มีการจัดบริการนำเที่ยวและ มัคคุเทศก์ โดยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และ

ควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ ทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นจุดขายอย่างหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

6. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการลงทุนมีวิธีการที่สำคัญ คือรัฐบาลกลางและหน่วยงานของรัฐจะต้อง มีส่วนสนับสนุนอย่างแข็งขัน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นมากขึ้น

การทำการตลาดที่เน้นความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544: 18-39) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบครอบคลุมองค์รวม จะสำเร็จครบถ้วนได้จะต้องมีการดำเนินการตลาดที่เน้นเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย ที่สำคัญการจัดการและการทำการตลาดที่เน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อมจะเป็นส่วนสำคัญมากในการวางกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวในอนาคต การตลาดในแนวการตลาดเชิงนิเวศ สามารถใช้เครื่องมือทางการตลาดแบบเดิม เช่น สินค้า ราคา การจัดจำหน่ายและการสื่อสารมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม และ การใช้เครื่องมืออื่นมาประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการขนส่งข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการไปยังนักท่องเที่ยว ดังนั้นการทำการตลาดเชิงนิเวศจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับภาพลักษณ์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ ด้วย

กิจกรรมท่องเที่ยวและบริการนำเที่ยว

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการนำเที่ยวว่า เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องมั่นใจและคำนึงถึงอย่างรอบคอบหลายประการ เช่น

1. ต้องแน่ใจว่าไม่ไปรบกวนสัตว์บางชนิด
2. มีการกำหนดเขตสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าอย่างเหมาะสม
3. มีการติดต่อขอทราบข้อมูลจากสมาคมสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานราชการที่ดูแลรับผิดชอบในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ
4. ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม
5. มีการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องวิทยาศาสตร์ธรรมชาติแก่ผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์
6. จัดให้มีผู้ชำนาญการร่วมการเดินทาง
7. ได้มีการสร้างจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวและทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

8. ได้จัดให้มีศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลากหลายภาษา ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงการให้ข้อมูลข่าวสารและการส่งเสริมในเรื่องจิตสำนึกเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมภาพลักษณ์และการทำการตลาดเฉพาะกลุ่มด้วย ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีระยะเวลานานวันขึ้น

9. ได้ส่งเสริมให้ท้องถิ่นเริ่มต้นจัดกิจกรรมที่ไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างรายการนำเที่ยวใหม่ๆ โดยใช้เส้นทางที่มีความพิเศษเป็นธรรมชาติ

การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและการโฆษณา

การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวทราบโดยย่อเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม การปรับปรุง แก้ไข ความสำเร็จของการดำเนินการ ตลอดจนข้อบกพร่อง นอกจากนี้จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่ต้องเผชิญซึ่งแตกต่างไปจากที่เคยประสบมาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อาจดำเนินการได้ดังนี้

1. ใช้สิ่งแวดล้อมที่มีความสวยงามในการขายและโฆษณาทั้งในระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาค และระดับชาติ
2. ใช้แผ่นพับโปสเตอร์ รูปภาพ และฟิล์มเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ
3. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง
4. สร้างความน่าเชื่อถือโดยเน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและการสื่อสารที่ดี
5. สนับสนุนให้มีการผลิตของที่ระลึกโดยใช้วัตถุดิบที่ไม่เป็นอันตรายกับสิ่งแวดล้อม และกำหนดข้อห้ามในการนำช้าง หนังสช้าง หนังสระเข้ หนังสุนัข เปลือกหอย กระดองเต่าชนสัตว์ นก ทั้งที่เป็นและตาย มาเป็นวัตถุดิบในการผลิตของที่ระลึก โดยถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย
6. ให้ภาครัฐและเอกชนสร้างจิตสำนึก เรื่องสิ่งแวดล้อมในกลุ่มท้องถิ่นโดยใช้สื่อประเภทต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง
7. ทำการประชาสัมพันธ์ในเรื่องจิตสำนึกและการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในงานขายหรืองานต่างๆ ทั้งที่จัดขึ้นในและต่างประเทศ

แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏใน

แหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้าง โอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประ โยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย (กรมป่าไม้ 2548) แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐและเอกชน ในการตระหนักถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสการเรียกร้องหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. กระแสความต้องการของชาวโลกให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของประชาชนทั่วโลกให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่ การอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการที่มีมากขึ้น ในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการ ได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็น ไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะ ได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญอยู่ 4 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อมุ่งเน้นคุณค่าของธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มากกว่าการเสริมแต่งสภาพธรรมชาติ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

2. เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดูแลรักษา และคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

3. เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ หรือ ได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมโดยตรง อันจะเป็นการสร้าง ความพึงใจ และช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. เพื่อให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้มาแล้วนั้น นำไปสู่หลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ประการคือ

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม โดยการออกแบบสิ่งก่อสร้างจะต้องกลมกลืนกับธรรมชาติ

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และได้รับความเพลิดเพลิน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และช่วยลดผลกระทบด้านลบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผู้ชมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการที่พัก การขายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผู้ชมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ การจัดการ เพื่อให้ผู้ชมชนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกเป็นเจ้าของ

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้กล่าวไปแล้ว นำไปสู่ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญอยู่ 8 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมด้านชีวภาพ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม ได้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือให้กระทบน้อยที่สุด เพื่อส่งผลต่อเนื่องถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลาย

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีจิตสำนึกในอันที่จะทะนุถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ผู้ชมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและมีผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ผู้ชมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การกระจายรายได้

6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ ทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านจำนวนนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว ชุมชน และสภาพแวดล้อมโดยรวม

7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวหรือกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้กิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มาตรฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 8 ประการที่ได้กล่าวมาแล้ว นำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 8 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีระบบจัดการที่ดีใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านการให้ข้อมูลล่วงหน้าเพื่อทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว
 - 1.2 ด้านการจัดรายการนำเที่ยวที่เน้นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.3 ด้านข้อกำหนดการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว
 - 1.4 ด้านการตลาดท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนและการจัดการ
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีโครงการร่วมกับคนในชุมชนท้องถิ่นเพื่อคืนกำไรกลับสู่แหล่งท่องเที่ยว
4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีระบบการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว
5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีระบบสร้างคุณภาพ โดยจัดอบรมด้านความรู้และทักษะแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้เนื่องจากมีความเสี่ยงสูง
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีระบบการให้บริการที่มีคุณภาพ โดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมในการลดมลพิษและใช้อย่างคุ้มค่า

8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

แนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 10 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องอาศัยความร่วมมือจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมอื่นอย่างมีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีมาตรการคัดเลือกนักท่องเที่ยว โดยสนับสนุนนักท่องเที่ยวที่สนใจธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งกีดกันนักท่องเที่ยวที่มุ่งหวังแต่ต่างออกไป

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาท โดยเป็นผู้กำหนดวิธีการปฏิบัติ และผู้ตรวจสอบดูแลการประกอบกิจการท่องเที่ยวของคนที่ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือยเกินไป

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ภาครัฐ และเอกชนร่วมกันจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อดำเนินการกำหนดแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยว จัดทำมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว และตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบการทั้งหมดให้มีมาตรฐานเดียวกัน

5. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องส่งเสริมกิจกรรมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมให้เป็นจุดขายสำหรับการท่องเที่ยว

6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเผยแพร่ข่าวสารให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งใน และต่างประเทศ ทราบถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีการพัฒนาบุคลากรร่วมกับสถาบันศึกษาในท้องถิ่น

8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้รัฐมีบทบาทในการจัดการกำหนดกลยุทธ์ และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้เป็นหน่วยหลักในการพิทักษ์ธรรมชาติ ปกป้องรักษาระบบนิเวศศึกษา และกำหนดขีดจำกัดความสามารถรองรับการพัฒนากระบวนสาธาณูปโภค ถ้าไม่มีความพร้อมยังไม่ควรเปิดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว

9. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้มีการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่โดยภาครัฐ และต้องทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดขีดความสามารถรองรับของพื้นที่

10. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ภาครัฐ และเอกชนร่วมกำหนดมาตรฐานต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มีความแตกต่างกับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม (Conventional Tourism) โดยที่การท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยมมีแนวคิดมุ่งพัฒนา เพื่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น แต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีแนวคิดมุ่งพัฒนาเพื่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็มุ่งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในรูปคุณภาพชีวิต จากแนวทางปฏิบัติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้เกิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น ซึ่งมีผู้รู้ได้ให้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลากหลาย พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 ด้าน อิงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (Nature-Based Tourism) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น อันได้แก่ ป่าไม้นก สัตว์ป่า ถ้ำ น้ำตก ทะเล หาด เกาะ สัตว์ทะเล ปะการัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมศึกษาถ้ำ กิจกรรมศึกษาท้องฟ้า กิจกรรมล่องแพ กิจกรรมล่องเรือ กิจกรรมดำน้ำ กิจกรรม จักรยาน กิจกรรมปีนเขา เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม (Environmental Education-Based Tourism) โดยมีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ความประทับใจในการสร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ (Service Quality-Based Tourism) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว โดยให้ธุรกิจท่องเที่ยวต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว พร้อมทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่การคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ (Marketing Quality-Based Tourism) โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพเข้ามาท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวคุณภาพได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยวอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมด้วย

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-Based Tourism) โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวเกือบตลอดกระบวนการเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ซึ่งหมายรวมถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้อง (Consciousness-Based Tourism) โดยมีการให้ความรู้ และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรัก และความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม

ประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติด้วยจิตสำนึกห่วงใยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้น และมักเป็นนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ที่ต้องการหนีความวุ่นวายของเมืองใหญ่กลับคืนสู่ธรรมชาติ เพื่อหนีจากความวุ่นวายที่จำเจไปสู่การผจญภัยท้าทายในธรรมชาติที่น่าตื่นตาตื่นใจ บางคนก็อยากจะไปดูธรรมชาติว่าถูกทำลายหมดหรือยัง โดยนักท่องเที่ยวพวกนี้จะมีโอกาสเดินทางไปดูธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น และมีชุมชนท้องถิ่นนั้นเป็นผู้จัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และบริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว และจะได้ช่วยดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้จัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติไม่ควรมองนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพียงผู้นำเงินเข้ามาให้พื้นที่เท่านั้น แต่ควรให้ความรู้ และประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวเหล่านี้ด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องมีมาตรการคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่สนใจ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกีดกันการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังทำลายสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกุญแจสำคัญไปสู่ความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงควรมีข้อบังคับให้ยึดถือปฏิบัติตน เช่น ไม่รบกวนสัตว์ป่า ไม่ซื้อของที่ทำลายธรรมชาติ ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ต้องท่องเที่ยวในเส้นทางที่กำหนดไว้ ต้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมของพื้นที่ที่เข้าไปท่องเที่ยว เป็นต้น

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่มีลักษณะเฉพาะตัวในการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติแล้ว ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน รู้คุณค่าของ

การท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวก็ให้บริการอย่างดี ให้ความรู้ และมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกของการอนุรักษ์ธรรมชาติ อีกทั้งนำรายได้บางส่วนกลับไปทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวด้วย นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 280 - 281) แบ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็นประเภทย่อยได้ 5 ประเภทคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาธรรมชาติ (Nature Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน

3. การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Litho Travel) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหินผา ถานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อชมความงาม ภูมิทัศน์ที่มีความแปลกจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นโลก และซากบรรพชีวิน หรือฟอสซิล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) เป็นการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และความเพลิดเพลินในพื้นที่เกษตรกรรมนั้น ๆ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เกษตรกรรมแห่งนั้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนับว่าเหมาะสมกับประเทศไทยเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกร

5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ (Natural Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ หรือรักษาฟื้นฟูสุขภาพทางธรรมชาติ เช่น การอาบน้ำแร่หรือการอาบน้ำพุร้อน การออกกำลังกายในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น โดยเน้นการดูแลรักษาสุขภาพทั้งกาย และใจของนักท่องเที่ยวด้วยวิถีทางธรรมชาติบำบัด อีกทั้งมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น รวมไปถึงองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยได้กำหนดไว้ในแนวทางการพัฒนา กลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการร่วมกันอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นแนวความคิดด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษา ครั้งนี้จึงมีหลักการอยู่บนพื้นฐานในการเปิด โอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมใน การศึกษาเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. ชุมชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเกี่ยวกับสภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวและนันทนาการที่มีอยู่เดิม และที่ควรมีในอนาคต ปัญหา อุปสรรคด้านการท่องเที่ยว และอื่นๆ ที่เป็นประ โยชน์ต่อการศึกษา

2. ชุมชนในท้องถิ่นได้รับทราบข้อมูลผลการศึกษา และได้มีโอกาสให้ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อผลการศึกษา เพื่อปรับปรุงให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์ถูกต้อง และเหมาะสมกับ พื้นที่ โดยประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นยอมรับหรือมีความเห็นความเข้าใจตรงกัน ในผลที่คาดว่าจะ ได้รับจากการศึกษา

แนวคิดเรื่องความสามารถในการรองรับของพื้นที่

การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นสามารถจะวัดได้ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถ อยู่ได้ในทุกเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ในจำนวนที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายน้อย ที่สุด และยังคงรักษาสภาพการท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด และไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในบริเวณดังกล่าวได้รับผลกระทบจนถึงขั้นเปลี่ยนแปลงสถานภาพไป หรือ ไม่สามารถ คงสภาพเดิมไว้ได้ โดยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง เหมาะสม อาจกล่าวได้ว่า ชีคความสามารถในการรองรับได้ หมายถึง ปริมาณการใช้ประ โยชน์พื้นที่ ใดพื้นที่หนึ่ง จะสามารถแบกรับไว้ได้ ก่อนที่จะเกิดความเสื่อมโทรมขึ้น (กรมป่าไม้ 2540)

ความหมายของขีดความสามารถในการรองรับได้

ชุมพล งามผ่องใส (2527, อ้างถึงใน ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรม ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545) ได้ให้ความหมายของขีดความสามารถในการรองรับได้ว่า หมายถึง “ความสามารถสูงสุดที่พื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมหนึ่งที่สามารถเอื้ออำนวยให้มี หรือความคง อยู่ของสิ่งต่างๆ ร่วมกันในจำนวนสูงสุดที่จำกัด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของสิ่งต่างๆ

เหล่านั้น ซึ่งหมายถึงพื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมหนึ่งจะมี จิตความสามารถที่จำกัดในการที่จะให้มีสิ่งต่างๆ ในปริมาณที่มากที่สุด โดยสิ่งต่างๆ เหล่านั้นจะไม่ส่งผลกระทบในทางที่ไม่พึงประสงค์ต่อกัน หรือไม่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมเป็นพิษหรือสภาวะที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้น หรือเมื่อสิ่งต่างๆ มีจำนวนและปริมาณตลอดจนสัดส่วนที่เหมาะสมแล้วจะทำให้ สุขภาพ พลานามัย ผลผลิตของพื้นที่หรือสิ่งแวดล้อมนั้นมีความเหมาะสมที่สุดในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน”

คณะวนศาสตร์ ศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2541) ได้ให้ความหมายของ จิตความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ว่า จิตความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว/กิจกรรมนันทนาการ และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถรองรับได้ โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของพื้นที่ และประสบการณ์นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการ ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

แนวความคิดในการกำหนดจิตความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้แบ่งองค์ประกอบพื้นฐานของจิตความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

1. จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity) จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ เป็นเรื่องของจำนวนสูงสุดของหน่วยการใช้ (Use unit) เช่น คน รถยนต์ และเรือ เป็นต้น ซึ่งได้เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้น ในการพิจารณา จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ จะคำนวณจากระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดในปัจจุบัน ซึ่งสามารถเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การพิจารณาว่าแต่ละหน่วยการใช้ควรมีมากน้อยเพียงใดในพื้นที่นั้นๆ ย่อมมิใช่เรื่องที่จะสรุปได้โดยง่าย

2. จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านชีวภาพ (Ecological Carrying Capacity)

จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านชีวภาพ หรือจิตความสามารถในการรองรับได้ด้านชีวกายภาพ (Biophysical carrying capacity) เป็นองค์ประกอบทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ระดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้โดยไม่ส่งผลกระทบกับทรัพยากรชีวภาพและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสูญเสียถิ่นอาศัย การลดลงของพันธุ์สัตว์ป่าที่เคยปรากฏในแหล่งท่องเที่ยว การพังทลายของดินในพื้นที่ การเกิดมลพิษในแหล่งน้ำ การแห้งเหือดของแหล่งน้ำธรรมชาติ ความยากง่ายในการบ่งชี้จิตความสามารถในการรองรับ ได้ด้านชีวกายภาพ จะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของระบบนิเวศในแต่ละระบบ การบ่งชี้ต้องอาศัยการวิจัยทาง

วิทยาศาสตร์ ชรรถมนชาติ (นิเวศวิทยาและสิ่งแวดลอม) ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและอาศัยระยะเวลาที่นานกรวิจัย

3. จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคม (Psychological Carrying Capacity) เป็นองค์ประกอบส่วนที่เกยข้องกับการรับรู้และความรู้สึกรองรับได้ โดยที่ยังคงรักษาประสพการณ์นันทนาการที่มีคุณภาพและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ จิตความสามารถทางด้านจิตวิทยามีความผันแปรตามประเภทของกิจกรรม ตัวอย่างเช่น จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะ 1,200 เมตร จะรองรับกิจกรรมการดูนกได้ 20 คน ในขณะที่ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่เส้นทางเดินเท้าในระยะเท่ากัน ระบบนิเวศที่คล้ายกัน จะสามารถรองรับได้สำหรับกิจกรรมการเดินเล่น ชมทิวทัศน์ได้ 50 คน ทั้งหมดเป็นตัวเลขสมมติแต่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมดูนกต้องอาศัยความเจียบสงบมากกว่า เป็นต้น

แนวคิดการประเมินจิตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการ

วนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แบ่ง การประเมินจิตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการมีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบที่ต้องพิจารณา คือ (1) ประเภทและระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการใช้พื้นที่เพื่อท่องเที่ยวและนันทนาการ ซึ่งสัมพันธ์เชื่อมโยงกับปริมาณและลักษณะของการใช้ประโยชน์ (2) สภาพการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยว/นันทนาการที่ต้องการทำให้เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหรือเป้าหมายของการจัดการพื้นที่ และการกำหนดปัจจัยและเกณฑ์ในการชี้วัดที่แสดงถึงเป้าหมายที่ต้องการทั้งด้านคุณภาพของสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และประสพการณ์นันทนาการ

จิตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวหรือนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ควรประกอบด้วยการศึกษาและกำหนดจิตความสามารถของพื้นที่ใน 4 ด้าน คือ จิตความสามารถในการรองรับด้านนิเวศ ด้านจิตวิทยา ด้านกายภาพและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับจิตความสามารถในการรองรับด้านนิเวศนั้น ต้องทำการศึกษาว่าลักษณะการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการหรือการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านใดบ้าง โดยเฉพาะต่อเป้าหมายอนุรักษ์ของอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปพิจารณาเลือกปัจจัยชี้วัดผลกระทบสำหรับใช้ในการประเมินจิตความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการด้านนิเวศ พร้อมกันนี้ ยังต้องมีการกำหนดเกณฑ์ว่าผลกระทบขนาดไหนจะเป็นค่าสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้น หรือที่เรียกว่า ค่าวิกฤติ (threshold level) ซึ่งหมายถึงว่า ถ้าผลกระทบมีค่าสูงไปกว่านี้เมื่อใด จะก่อให้เกิดผลเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ

ส่วนขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยานั้น ต้องทำการศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการหรือการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอื่นว่าก่อให้เกิดผลกระทบต่อความรู้สึกของนักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะเรื่องความรู้สึกแออัดที่นักท่องเที่ยวมีต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ พร้อมกันนี้ ยังต้องมีการกำหนดเกณฑ์ว่าผลกระทบขนาดไหนจะเป็นค่าสูงสุดที่ยอมให้เกิดขึ้น หรือที่เรียกว่า ค่าวิกฤติ (threshold level) ซึ่งมีความหมายว่า ถ้าผลกระทบมีค่าสูงไปกว่านี้เมื่อใด จะก่อให้เกิดผลเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อประสบการณ์นันทนาการ เช่น เกิดความไม่พึงพอใจในการไปประกอบกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

สำหรับระดับของขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการด้านกายภาพนั้นจะมีค่าความแตกต่างกันไปสำหรับแต่ละกิจกรรมนันทนาการ และในแต่ละช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการด้วย เพราะกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทอาจต้องการเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น การเล่นเรือยนต์ต้องการพื้นที่ประมาณ 9 เอเคอร์ต่อเรือ 1 ลำ แต่กิจกรรมว่ายน้ำ 0.02 เอเคอร์ต่อ 1 คน ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติกึ่งพัฒนา เป็นต้น จึงทำให้ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการด้านกายภาพมีความผันแปรไปตามกิจกรรมและช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ

ส่วนระดับของขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว/นันทนาการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สิ่งอำนวยความสะดวกปัจจุบันจะสามารถรองรับได้ ถ้าหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่าที่สิ่งอำนวยความสะดวกนั้นๆ จะสามารถรองรับได้นั้น มีผลกระทบโดยตรงทั้งต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ

กระบวนการในการกำหนดเกณฑ์ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น สำหรับผลกระทบที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ด้านจิตวิทยานั้น มีความยุ่งยากค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นลักษณะของการตัดสินใจเชิงคุณภาพ และหากบุคคลที่เป็นผู้ประเมินมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นก็จะมีค่าผันแปรแตกต่างกันด้วย ส่วนการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับด้านนิเวศบางปัจจัยได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น มาตรฐานคุณภาพน้ำ แต่บางปัจจัย เช่น ผลกระทบต่อพืชและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศแต่ละระบบ จำเป็นต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เพื่อศึกษาเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบนิเวศนั้นๆ จึงจะสามารถบ่งชี้ถึงระดับสูงสุดของผลกระทบที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์ว่าขนาดไหนหรือลักษณะอย่างไรจึงจะเรียกว่า ระดับวิกฤติ กลายเป็นข้อโต้แย้งกันมากในหมู่นักวิชาการและผู้ปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ ทางออกที่ดีถ้าคิดก็คือ ต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการพื้นที่ให้ละเอียดและชัดเจน เพราะเป้าหมายที่ต่างกัน จะมีผลให้การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลกระทบและการใช้ประโยชน์ว่าควรอยู่ในระดับใดแตกต่างกันไปด้วย

นอกจากนั้น ในแหล่งหรือจุดท่องเที่ยวหนึ่งๆ ยังต้องนำขีดความสามารถสูงสุดแต่ละประเภทมาพิจารณาร่วมกัน ภายใต้กฎของลิบิกส์ (Libig's law) ซึ่งมีเงื่อนไขว่า ค่าขีดความสามารถรองรับได้ที่มีระดับวิกฤติสูงสุดจะเป็นตัวบ่งชี้ระดับสูงสุดของขีดความสามารถในการรองรับด้านท่องเที่ยว/นันทนาการ เช่น ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพพบว่ามีค่าเท่ากับ 100 คน/วัน ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยา มีค่าเท่ากับ 20 คน/วัน และขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนิเวศวิทยามีค่า 48 คน/วัน ดังนั้น ตามเงื่อนไขของกฎของลิบิกส์ แหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้จึงมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุดเท่ากับ 20 คน/วัน และเมื่อใช้หลักของการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบที่ยอมรับได้ (LAC) ค่าที่พบว่าเป็นผลกระทบระดับสูงสุดของทุกด้าน (นิเวศวิทยา จิตวิทยา กายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก) จัดว่าเป็นผลกระทบสูงสุดของแหล่งท่องเที่ยวนี้

ดังนั้น ระดับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการที่ทำให้เกิดผลกระทบในระดับดังกล่าว เป็นปริมาณสูงสุดที่ยอมรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวนี้ๆ สำหรับกระบวนการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับด้านท่องเที่ยว/นันทนาการในอุทยานแห่งชาติหรือพื้นที่อนุรักษ์อื่นๆ Ceballos-Lascurain (1996) ได้อ้างถึง Cifuentes (1992) ว่ามีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์นโยบายของการจัดการพื้นที่อนุรักษ์และนโยบายด้านการท่องเที่ยว เพื่อดูว่าทิศทางและสาระของนโยบายทั้งสองด้านนั้นสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด
2. วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อนุรักษ์นั้นว่าเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและการดำเนินงานต่างๆ ของพื้นที่อนุรักษ์ดังกล่าวมากน้อยเพียงใด
3. วิเคราะห์เขตการจัดการ (management zones) ซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด
4. วิเคราะห์ผู้มาเยือนพื้นที่อนุรักษ์ โดยวิเคราะห์ถึงลักษณะและจำนวนการใช้ประโยชน์ในแต่ละเขตการจัดการว่าเป็นอย่างไร
5. กำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน
6. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของแหล่งหรือจุดที่เปิดให้มีการใช้เพื่อการท่องเที่ยวและรูปแบบของการใช้ประโยชน์ โดยต้องดำเนินการให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะทางชีวกายภาพ สภาพการจัดการในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ปริมาณและลักษณะการใช้ประโยชน์ของแต่ละแหล่ง/จุดท่องเที่ยว เพราะการประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยว/นันทนาการต้องดำเนินการเป็นรายแหล่งหรือบริเวณจึงจะนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรและนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านต่างๆ โดยพิจารณา ผลกระทบที่สำคัญในแต่ละด้าน และเลือกปัจจัยชี้วัดถึงขีดความสามารถในแต่ละด้านที่เหมาะสม

การประเมินค่าขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนันทนาการ/ท่องเที่ยว

1. ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (Physical Carrying Capacity, PCC)

ขีดความสามารถด้านกายภาพ (PCC) เป็นการพิจารณาถึงระดับการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยวหรือนันทนาการที่เน้นขนาดเนื้อที่ที่ใช้ในการรองรับกิจกรรมท่องเที่ยว/นันทนาการ ในช่วงเวลาหนึ่งเป็นหลัก โดยพิจารณาจากขนาดเนื้อที่ที่สามารถเปิดให้ใช้ประโยชน์เพื่อนันทนาการและค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ซึ่งกิจกรรมนันทนาการแต่ละชนิดต้องการเพื่อเอื้อให้การประกอบกิจกรรมชนิดนั้นเป็นไปอย่างมีคุณภาพ หน่วยในการวัดของค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่เพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการ (Outdoor Recreation Space Standards) คือ จำนวนเนื้อที่ที่ใช้สำหรับกิจกรรมนันทนาการต่อรายบุคคล หรือ หน่วยของอุปกรณ์ หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกหลัก สำหรับการประกอบกิจกรรมนั้นๆ ต่อช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งรายละเอียดของมาตรฐานดังกล่าวสามารถอ้างอิงได้จาก Bureau of Outdoor Recreation (1970) หรืออาจใช้วิธีกำหนดค่ามาตรฐานในรายละเอียด เช่น กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ แต่ละคนที่เดินป่าต้องใช้พื้นที่ประมาณ คนละ 1.2 ตารางเมตร และกลุ่มหนึ่งควรมีไม่เกิน 10 คน โดยมีระยะห่างระหว่างกลุ่ม 500 เมตร ซึ่ง ค่ามาตรฐานเหล่านี้ อาจกำหนดได้จากการสังเกตพฤติกรรมการใช้พื้นที่หรือผลงานวิจัย หรืออาจกำหนดขึ้นเองภายใต้เหตุผลอันควรสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง อย่างเช่น บางแหล่งอาจจำกัดจำนวนคนเข้าไปไว้ก่อนข้างต่ำ เพราะเป้าหมายของการจัดการพื้นที่มุ่งเน้นการรักษาระบบนิเวศและธรรมชาติอย่างเข้มขัน ไม่นั้นเรื่องการท่องเที่ยวดังนั้นจำนวนคนในกลุ่มอาจกำหนดไว้ไม่เกิน 4 คนต่อกลุ่มเป็นต้น

การคำนวณ PCC มีสูตรดังนี้

$$PCC = \frac{A \times Rf}{a}$$

a

A = จำนวนเนื้อที่ซึ่งสามารถใช้รองรับกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ ได้

a = จำนวนเนื้อที่ที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบกิจกรรม

หน่วยคือพื้นที่ต่อ คน

Rf = จำนวนรอบที่เปิดให้ใช้ประโยชน์ในช่วงเวลาที่กำหนด

PCC = ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ หน่วยคือ จำนวนคนต่อแหล่งในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น คน/วัน ในแหล่งท่องเที่ยว ก เป็นต้น

ซึ่ง Rf สามารถคำนวณได้จาก จำนวนชั่วโมงที่เปิดทำการหรือเปิดให้ใช้ประโยชน์ (TT) ต่อจำนวนเวลาที่ต้องใช้ในการประกอบกิจกรรมแต่ละครั้ง (Ta) ดังนี้

$$Rf = TT/Ta$$

นอกจากนั้น ยังนิยมนำมาคำนวณหาค่า PCC ในหน่วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่พบในช่วงเวลาเดียวกัน ที่เรียกว่า PCC of People At One Time (PCC, PAOT)

2. จิตความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Carrying Capacity, FCC) เป็นการประเมินความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละประเภทในแหล่งท่องเที่ยวว่าสามารถรับการใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาที่กำหนด สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีการประเมิน ได้แก่ บ้านพัก พื้นที่กางเต็นท์ พื้นที่นั่งรับประทานอาหาร ลานจอดรถ ท่าจอดเรือ ห้องน้ำ-ห้องสุขา เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้า ร้านอาหาร เวทีกลางแจ้ง รวมไปถึงระบบกำจัดขยะ น้ำใช้ เป็นต้น โดยมีหน่วยที่วัด เป็น จำนวนผู้ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่อช่วงเวลาวิธีการคำนวณมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการคำนวณจิตความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ คือ ประเมินความจุ หรือ ประสิทธิภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับการท่องเที่ยวต่อปริมาณความต้องการใช้ โดยพิจารณาจากเนื้อที่ (space) ของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นสำหรับผู้ใช้ประโยชน์หนึ่งคน และคำนึงถึงรอบหมุนเวียนของการใช้ด้วยเช่นกันและเช่นเดียวกันกับการคำนวณ PCC ยังนิยมนำมาคำนวณหาค่า FCC ที่พบในช่วงเวลาเดียวกันกับที่มีการประกอบกิจกรรม ที่เรียกว่า FCC of People At One Time (FCC, PAOT)

สำหรับการประเมินจิตความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ให้ศึกษาว่าสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทนั้นมีอยู่มากน้อยเพียงใดและปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใดในช่วงเวลาหนึ่ง นอกจากนั้น ยังนำมาพิจารณาร่วมกันกับเนื้อที่ที่สามารถเปิดให้มีการขยายตัวในอนาคต ที่ได้กำหนดไว้ชัดเจนในแผนของการจัดการอุทยานแห่งชาติสำหรับการประเมินค่า FCC ที่ยังไม่ได้พัฒนาให้มีขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวนี้การกำหนดปริมาณของสิ่งอำนวยความสะดวกจะขึ้นอยู่กับ ขนาดของสิ่งอำนวยความสะดวก ความเหมาะสมของตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก และขนาดพื้นที่ว่างที่เหมาะสมสำหรับสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสำคัญ

3. การคำนวณหาจิตความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา(Psychological Carrying Capacity Determination, PsCC) การประเมินจิตความสามารถด้านจิตวิทยามุ่งเน้นที่การกำหนดการยอมรับได้ของการใช้ประโยชน์ (use level) ที่มีผลกระทบมาจากการพบปะผู้คนอื่นๆ ในขณะที่ประกอบกิจกรรม โดยมีแนวคิด ว่า ระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดที่สัมพันธ์กับปริมาณหรือความถี่

ของการพบปะผู้คนอื่นๆ แล้วยังไม่ทำให้เกิดความรู้สึกแออัด หรือยังพึงพอใจต่อการประกอบกิจกรรมนั้นจนเกินไป จักว่าเป็นค่าขีดความสามารถสูงสุดด้านจิตวิทยาระดับการใช้ประโยชน์ (use level) ระดับการใช้ประโยชน์มักเป็นการวัดว่ามีจำนวนเท่าใดที่กำลังใช้ทรัพยากรนั้นจนเกินไป อย่างไรก็ดี การวัดจำนวนผู้ใช้ประโยชน์หรือระดับการใช้ประโยชน์นั้นต้องเป็นค่าเฉพาะสำหรับรายแหล่งหรือบริเวณในระยะเวลาที่กำหนด ยกตัวอย่างเช่น การวัดจำนวนผู้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรนั้นบนพื้นที่หาดทรายแคว้นั้น ต้องวัดจำนวนผู้ใช้ประโยชน์บริเวณนั้นๆ ทุกกิจกรรม คือ ไม่ใช่ใช้ตัวเลขจำนวนผู้เข้ามาใช้อุทยานแห่งชาติในภาพรวม เป็นต้น ดังนั้น การกำหนดจุดในการวัดปริมาณการใช้ประโยชน์จึงเป็นสิ่งสำคัญรวมถึงวิธีการวัด และหน่วยในการวัดด้วยเช่นกัน โดยทั่วไปแล้วหน่วยในการวัด คือ จำนวนคนต่อช่วงเวลา โดยระบุแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณที่ทำการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้ประโยชน์อาจมีการจำแนกเป็นระดับของการใช้ประโยชน์ เช่น ระดับสูง ปานกลาง และต่ำ เป็นต้น การพบปะผู้คน (encounter, contact) ปริมาณผู้ใช้ประโยชน์เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งในการประเมิน PsCC ในการศึกษาด้านจิตวิทยานั้น มีปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความรู้สึกถึงความแออัด ความเป็นส่วนตัว หรือ มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของเรา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทราบถึงปริมาณหรือความถี่ของการพบปะผู้คน ตัวอย่างเช่น ต้องทราบว่านักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมทางเดินที่อยู่นั้น มีโอกาสพบปะนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นมากน้อยเพียงใด และ เป็นจำนวนเท่าใด เช่น กลุ่มผู้กางเต็นท์มีโอกาสพบปะนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ระหว่างการประกอบกิจกรรมทางเดินที่ร้อยละ 20 ของจำนวนผู้กางเต็นท์ในวันนั้น เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการศึกษาถึงการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อปริมาณนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ที่ใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมร่วมกันในช่วงเวลาเดียวกัน

นอกจากนั้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ประโยชน์กับความถี่ของการพบปะผู้คนก็มีความสำคัญ โดยทั่วไปลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว มักเป็นในลักษณะแปรผกผันตาม คือ ยิ่งมีปริมาณการใช้ประโยชน์มาก โอกาสในการพบปะผู้คนย่อมมีสูงขึ้น อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังขึ้นกับตัวแปรหลายตัว เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ การออกแบบกิจกรรมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ไม่พร้อมกันหรือในระยะเวลาใกล้เคียงกัน การกำหนดลักษณะของการประกอบกิจกรรมซึ่งแม้จะใช้ทรัพยากรนั้นจนเกินไปแต่หลีกเลี่ยงการพบปะกันนักท่องเที่ยวอื่นๆ โดยตรงการออกแบบเส้นทางศึกษาธรรมชาติในลักษณะเป็นวงไม่เดินย้อนกลับทางเดิม เป็นต้น

ความพึงพอใจของผู้มาเยือน (visitor satisfaction)

เป็นการวัดความรู้สึกพึงพอใจต่อการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการซึ่งสัมพันธ์กับระดับการใช้ประโยชน์และการพบปะผู้อื่น เพื่อบ่งชี้ถึง PsCC อย่างไรก็ดี จากงานวิจัยหลายชิ้นพบว่า

นำค่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไปประเมิน PsCC โดยสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ประโยชน์หรือการพบปะผู้คนนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Shelby and Heberline 1986) ซึ่งหมายความว่า แม้จะมีปริมาณการใช้ประโยชน์หรือพบปะผู้คนในระดับสูง ผู้มาเยือนก็ยังคงมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้

1. ปัจจัยหลายประการมีผลต่อระดับความพึงพอใจ นอกเหนือจาก ปริมาณผู้ใช้ประโยชน์ หรือ ความถี่ในการพบปะผู้คน จากการศึกษาของ Shelby and Heberline (1986) ณ แม่น้ำโคโรราโค พบว่า ปัจจัยความหนาแน่นและการพบปะผู้คนสามารถส่งผลถึงระดับความพึงพอใจได้เพียง ร้อยละ 1.5 เท่านั้น ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเช่น ประโยชน์ที่ได้รับ จากการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านสังคม ด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยว สภาพอากาศและการเตรียมตัว มีผลถึง ร้อยละ 30

2. การวัดความพึงพอใจในงานวิจัยต่างๆ เป็นการวัดถึง ความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งไม่ใช่เป็นการวัดความรู้สึกพึงพอใจต่อปริมาณของการพบเห็นผู้คน หรือระดับของการใช้ประโยชน์

3. ความพึงพอใจยังสามารถแปรผันได้ตามปัจจัยต่างๆ เช่น ระดับของอายุการศึกษา รายได้ และ ระยะเวลาของการประกอบกิจกรรม เป็นต้น (Cicchetti and Smith 1973 and McConnel 1976)

4. ระดับของการใช้ประโยชน์ อาจยังไม่ในระดับที่สูงมากพอที่จะมีผลต่อความพึงพอใจทางทฤษฎีแล้วระดับความพึงพอใจควรลดลงทันทีเมื่อผู้มาเยือนไม่สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการ ได้อย่างที่คาดหวัง หรือตั้งใจ ซึ่งสาเหตุข้อนี้มีความเชื่อมโยงกับขีดความสามารถรองรับได้ด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก ยกตัวอย่างเช่น มีโอกาสน้อยมากที่นักท่องเที่ยวจะประสบกับความไม่พึงพอใจเนื่องจากปริมาณผู้ใช้ประโยชน์มีมากจนเกินไป เนื่องจากมาตรการที่เข้มงวดในการกำหนดจำนวนคนไม่ให้เกินขีดความสามารถด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านกายภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ในประเทศไทย โอกาสของความไม่พึงพอใจต่อประสบการณ์ท่องเที่ยวอาจมีขึ้นได้เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวมีมากจนไม่สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ หรือเกิดความไม่สะดวกในเรื่องการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งลักษณะของสมมุติฐานของความสัมพันธ์พบว่า ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมีมากเท่าใดหากไม่เกินจำนวน 500 คนแล้ว นักท่องเที่ยวยังคงได้รับความพึงพอใจในระดับสูง (ร้อยละ 90) แต่ระดับความพึงพอใจนั้นลดน้อยลงทันทีเมื่อมีนักท่องเที่ยวเกินกว่า 500 คน และนักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต่อการมาเยือนเมื่อนักท่องเที่ยวมีมากกว่า 600 คน

5. เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะของสมมุติฐานของ Aldredge (1973) ซึ่งใช้หลักเศรษฐศาสตร์เรื่อง utility หรือประโยชน์ที่ได้รับ มาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณผู้ใช้กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแล้วพบว่าลักษณะของสมมุติฐานก็คือ ทุก 1 หน่วยของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง มีผลต่อระดับของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งแปรผกผันกัน จึงทำให้เกิดความเข้าใจว่ามีลักษณะของการวัดระดับของความพึงพอใจต่อจำนวนผู้ใช้ประโยชน์จากหลายแหล่งซึ่งอาจมีลักษณะของช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการที่แตกต่างกัน ในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่พัฒนาแล้ว จำนวนคนที่พบเห็นเป็นจำนวนมากๆ อาจไม่มีผลต่อระดับของความพึงพอใจ เพราะเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังไว้ว่าจะได้รับประสบการณ์ของการพบปะผู้คนมากมาย แต่ถ้าหากเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติสันโดษ จำนวนการพบปะผู้คนอาจมีผลต่อประสบการณ์ที่ได้รับ เป็นต้น ซึ่งงานวิจัย McConnel (1976) มีลักษณะดังกล่าว เมื่อควบคุมปัจจัยประเภทของแหล่งนันทนาการตาม ROS พบว่า ชายหาดที่ทำการศึกษากว่า 6 แห่งนั้นมีตั้งแต่ ประเภทชายหาดที่ยังไม่พัฒนาใกล้เขตอนุรักษ์ และชายหาดที่มีการพัฒนาอย่างมาก มีทั้งห้องอาบน้ำ ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆมากมาย มีความแตกต่างอย่างชัดเจนของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากชายหาดสองประเภทนี้ด้วยเหตุนี้ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจึงยังเป็นปัจจัยที่มีข้อจำกัดและยังไม่ยอมรับอยู่มากในการวัดขีดความสามารถในการรองรับได้ทางจิตวิทยา (Shelby and hebertien 1986)

ความแออัด (Crowding)

เป็นการแสดงถึงการรับรู้หรือความรู้สึกที่มีต่อความหนาแน่นของจำนวนคนต่อพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง ปกติเป็นการวัดทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการวัดระดับการแออัดนิยมในมาตรวัดแบบลิเกิร์ต (Likert Scale) เช่น ระดับความแออัดตั้งแต่ 0 ถึง 9 โดย 0 หมายถึงไม่รู้สึกแออัด 1 รู้สึกแออัดน้อยมาก จนกระทั่งไปถึง 9 ซึ่งเป็นระดับความรู้สึกแออัดมากที่สุดความรู้สึกแออัดนี้จะทำการวัดไปพร้อมกันกับการวัดความหนาแน่น (density) (คนต่อหน่วยพื้นที่) หรือปริมาณคนที่พบปะ หรือ รับรู้ว่ามีอยู่ในบริเวณเดียวกับนักท่องเที่ยวที่ เป็นผู้ตอบคำถามเรื่องความแออัด ซึ่งสามารถกำหนดได้เป็นตัวเลขจำนวนคน เพื่อใช้ประกอบกับการตัดสินใจเชิงคุณภาพว่าความหนาแน่นหรือปริมาณนักท่องเที่ยวที่รับรู้หรือพบปะในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกแออัดหรือไม่ เพียงใด การวัดความแออัดสามารถนำไปใช้ในการประเมิน PsCC ได้ ตามเงื่อนไข ดังนี้

1. ถ้านักท่องเที่ยวจำนวนมากกว่าสองในสามของนักท่องเที่ยวทั้งหมดรู้สึกถึงความแออัด นั่นหมายถึงระดับของจำนวนนักท่องเที่ยวในขณะนั้นมีมากกว่า PsCC แต่ถ้ามีเพียงหนึ่ง

ในสามของนักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความแออัด จำนวนนักท่องเที่ยวในขณะนั้นอาจยังไม่ถึง PsCC (Shelby and Heberline, 1986) และอาจสามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวได้อีก

2. การใช้ค่าความรู้สึกแออัดในการประเมิน SPCC โดยใช้ค่า break point หรือค่าเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

โมเดลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการ/การท่องเที่ยว

โมเดลการประเมินค่าระดับความสามารถในการรองรับนันทนาการ/การท่องเที่ยว ทั้งด้าน ด้านจิตวิทยา ด้านกายภาพและถึงอำนาจความสะดวกใช้แนวคิดจาก Limits of Acceptable Change โดยกำหนดตัวแปรต่างๆ ที่ชี้วัดระดับผลกระทบจากการท่องเที่ยว แล้วนำไปสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ/การท่องเที่ยวปัจจุบัน เพื่อบ่งชี้ว่าการใช้ประโยชน์ดังกล่าวนั้น อยู่ในภาวะที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ในด้านต่างๆ หรือไม่ อย่างไร ดังแสดงในตาราง 1

โมเดลในลักษณะเช่นนี้ สามารถช่วยให้นักจัดการพื้นที่และนักบริหารทราบว่าจุดท่องเที่ยวต่างๆ ในอุทยานแห่งชาตินั้น มีผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกินขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับแล้วหรือยัง (Exceeding carrying capacity) หรือ กำลังมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น (At and Approaching Carrying Capacity) หรือ เป็นระดับการใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับต่ำที่ยังยอมรับได้ (Below Carrying Capacity) ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดมาตรการในการจัดการแก้ไขผลกระทบดังกล่าวต่อไป

ข้อมูลผลกระทบกับระดับขีดความสามารถในการรองรับนันทนาการยังสามารถให้รายละเอียดถึงประเภท ลักษณะของผลกระทบ ระดับความรุนแรงของผลกระทบเมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถของระบบในการรองรับผลกระทบดังกล่าว จุดที่เกิดผลกระทบ และแนวโน้มในอนาคตหากมีการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง การจัดการเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับนันทนาการ/การท่องเที่ยวด้วยโมเดลเช่นนี้ จึงไม่จำเป็นที่ต้องเกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงปริมาณเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเพียงประการเดียว แต่ยังสามารถเสนอแนะแนวทางการจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และการจัดการที่ตัวทรัพยากร และระบบการบริหารจัดการ ได้อีกด้วยนอกจากนั้น เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องมากพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลผลกระทบต่อระบบนิเวศ ข้อมูลผลกระทบต่อจิตวิทยาของนักท่องเที่ยว และข้อมูลปริมาณการใช้ประโยชน์หรือประกอบกิจกรรมต่างๆ ตามจุดท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ยังสามารถกำหนดถึงระดับการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวต่อช่วงเวลาต่อจุดท่องเที่ยวได้ในอนาคต

ตารางที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์ผลกระทบจากการท่องเที่ยวสัมพันธ์กับปริมาณการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวหรือนันทนาการเพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับนันทนาการ/การท่องเที่ยว

Capacity Level (ระดับการใช้ประโยชน์เมื่อพิจารณาสัมพันธ์กับค่า CC)	Observed-Level of Impact (ผลกระทบที่ปรากฏ/สังเกตได้)	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลกระทบ	ปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว/ผู้มาเยือน
Below (ยังต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้)	Low or No Concern (ต่ำ หรือ ยังไม่น่าเป็นห่วง)		
Approaching and At (กำลังเข้าใกล้หรืออยู่ที่ค่า CC)	Moderate –High Concern (ผลกระทบที่น่าเป็นห่วงปานกลางถึงสูง)		
Exceeding (มากกว่าหรือเกินค่า CC)	Extreme Concern (ผลกระทบที่ปรากฏมีความน่าเป็นห่วงสูงมาก)		

ที่มา : ส่วนศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ [ออนไลน์] . เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.dnp.go.th/nprd/detailproject/project.php>

ข้อพิจารณาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับได้

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541) ได้เสนอแนะภาพรวมของแนวความคิดในการพิจารณาแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับได้ดังนี้

การลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงพาณิชย์ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการลงทุน กล่าวคือ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการจะต้องได้สัดส่วนกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อให้การนำทรัพยากรมาใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงสามารถทำได้โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับได้ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสังคมแต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้

ข้อพิจารณาความเหมาะสมในการลงทุนซึ่งเกิดจากความสามารถในการจับจ่ายของนักท่องเที่ยวกับต้นทุนบวกกับค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงพาณิชย์กับการเพิ่มระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ดังกล่าว จะเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ รวมทั้งการบริการที่เป็นต้นทุนในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจึงตอบแทนด้วยค่าใช้จ่ายซึ่งตีค่าเป็นประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยขั้นนี้เกิดความสมดุลทางการตลาด และเป็นไปตามหลักของอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยว

ผลที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ความร่อยหรอและเสื่อมโทรมของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาของเสียที่เกิดจากกิจกรรมการบริการ การบริโภคและด้านนักท่องเที่ยวเองมีส่วนทำลายคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมอีกทางหนึ่งในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาจากส่วนต่างๆ รวมทั้งการศึกษาในส่วนของเศรษฐกิจและสังคมจะสามารถกำหนดระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ในปัจจุบัน

ในขั้นต่อไปคือ การหาทางเพิ่มระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ในด้านต่างๆ ตามความต้องการของตลาด เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเชิงพาณิชย์ จะเห็นว่าในพื้นที่ศึกษาการปรับปรุงความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การกำจัดของเสีย การเพิ่มบริการ และการประเมินค่าความเสียหาย จะเป็นต้นทุนของการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับได้ สามารถประเมินได้จากการเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยว (Willingness to pay) ในบางทฤษฎีการเพิ่มราคาเข้าไปในการท่องเที่ยวจะทำให้มีนักท่องเที่ยวที่ไม่มีความสามารถที่จะจ่าย (Ability to pay) ไม่เดินทางมาพักผ่อนในการนี้ จึงสามารถสร้างความสมดุลของตลาดที่ระดับราคาต่างๆ ได้หลายระดับ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของ อุปสงค์และคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือคุณภาพชีวิตที่กำหนด

ดังนั้น ในทางปฏิบัติสามารถกำหนดแนวทางในการควบคุม และเพิ่มขีดความสามารถได้หลายวิธีเช่น

1. การใช้ระเบียบข้อบังคับ (Regulation)

1.1 การใช้นโยบายที่เข้มงวดในการควบคุม (Policy reinforcement) เช่น การกำหนดบทลงโทษ เพิ่มมาตรการควบคุม

1.2 กำหนดพื้นที่ (Zoning regulation) เช่น การกำหนดพื้นที่การทำกิจกรรม

1.3 กำหนดระดับความเข้มข้นของการใช้พื้นที่ (Restriction on use intensity) เช่น กำหนดจุดเข้าออกของแหล่งท่องเที่ยว ควบคุมขนาดและกิจกรรม ควบคุมปริมาณผู้คน

2. การใช้มาตรการทางการจัดการ (Manipulation)

2.1 การปรับปรุงสภาพทางกายภาพ (Physical alteration) เช่น การสร้างถนน การปรับปรุงองค์ประกอบในการท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นตอนการขอใช้บริการ เป็นต้น

2.2 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ (Information disposal) เช่น การใช้คำชักชวนนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม เป็นต้น

2.3 การเรียกสิ่งตอบแทน (Eligibility requirement) เช่น การเรียกค่าธรรมเนียมผ่านทาง การเก็บค่าบริการเพิ่มเติม

3. มาตรการชดเชย (Compensation)

มาตรการเพิ่มหรือลดขีดความสามารถในการรองรับได้ อาจไม่สามารถหลีกเลี่ยงความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นบางประการได้ เช่น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น การสูญเสียพิชพรรณบางชนิด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อผลตอบแทนด้านอื่นที่สูงกว่า แต่ในการนี้ผู้ได้รับประโยชน์กับผู้ได้รับผลกระทบอาจไม่ใช่คนกลุ่มเดียวกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (satisfaction) เป็นทัศนคติที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และการที่จะรู้ว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกต โดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้

ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2530 กล่าวไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ ต้องการ เต็มความต้องการ ถูก ชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน “พึงพอใจ” จะหมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Wolman (1973 อ้างถึงใน ภนิกา ชัยปัญญา 2541 : 11) กล่าวถึง ความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จตามมุ่งหวังและความต้องการ

สนิท เหลืองบุตรนาถ (2529) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจ หมายถึง ทำที่ความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีผลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากที่ได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้วในลักษณะทางบวก คือ พอใจ นิยม ชอบ สนับสนุนหรือมีเจตคติที่ดีต่อบุคคล เมื่อได้รับตอบสนองความต้องการในทางเดียวกัน หากไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการจะเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2516 : 146-147 อ้างจาก นริษา นราศรี 2544 : 28) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความต้องการทางร่างกาย มีความ

รุนแรงในตัวบุคคล ในการร่วมกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจแล้วจะรู้สึกต้องการความมั่นคง ปลอดภัยเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนอง ความต้องการทางร่างกายและความต้องการความมั่นคง แล้วบุคคลจะเกิดความผูกพันมากขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ชรินิ เดชจินดา (2535) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้น ไม่ได้รับการตอบสนอง

วิรุฬ พรรณเทวี (2542) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้าม อาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสอนศรี (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

พิทักษ์ ทรัพย์ทิพย์ (2538) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่งบอกทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือเฉย ๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มากระตุ้น

วิชัย เหลืองธรรมชาติ (2531) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ คือ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน

สุเทพ พานิชพันธุ์ (2541) ได้สรุปถึงสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจไว้ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ประกอบการกิจกรรมต่าง ๆ

2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย

3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (ideal benefaction) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สนองความต้องการของบุคคล

4. ผลประโยชน์ทางสังคม (association attractiveness) คือ ความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจและสภาพการอยู่ร่วมกัน อันเป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม

ปรีชากร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) ได้สรุปว่า ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้บ่งถึงปัญหาที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงานนั้นมี 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านบุคคล (personal factors) หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน เพศ จำนวนสมาชิกในความรับผิดชอบ อายุ เวลาในการทำงาน การศึกษา เงินเดือน ความสนใจ เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านงาน (factor in the job) ได้แก่ ลักษณะงาน ทักษะในการทำงาน ฐานะทางวิชาชีพ ขนาดของหน่วยงาน ความห่างไกลของบ้านและที่ทำงาน สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านการจัดการ (factors controllable by management) ได้แก่ ความมั่นคงในงาน รายรับ ผลประโยชน์ โอกาสก้าวหน้า อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ สภาพการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชา ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การนิเทศงาน เป็นต้น

การวัดความพึงพอใจ

ภณิกา ชัยปัญญา (2541) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าว อาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่แท้จริง

1. มีวิสัยทัศน์ที่มีคุณค่าเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ ทันสมัยและเพียงพอ
2. มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้บริการที่ดี
3. มีการจัดการที่ดี จัดแบ่งงานบริการ ได้เหมาะสม

คุณสมบัติของผู้ให้บริการมีดังนี้

1. มีความยินดี ช่วยเหลือผู้อื่น
 2. ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้ผู้ต้องการความช่วยเหลือสบายใจ
 3. พร้อมที่จะรับฟังผู้อื่นพูด ไม่แย้งพูด
 4. ไม่วางตนข่มท่าน ไม่ทำให้เขาต้องรู้สึกว่าเป็นผู้ด้อยความรู้หรือโง่
 5. มีความอดทน ไม่ท้อถอยง่าย ๆ
 6. มีปฏิภาณไหวพริบ คาดคะเนความต้องการของผู้ขอความช่วยเหลือได้
 7. มีความจำดี จำได้ว่าบุคคลที่เคยมาติดต่อขอความช่วยเหลือสนใจเรื่องอะไร
 8. ช่างสังเกต รู้สึกทันทีว่าผู้ที่มาติดต่อเกิดความอึดอัดใจหรือไม่
 9. มีความอยากรู้อยากเรียนอยู่เสมอ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเป็นนิสัย
 10. ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น
 11. ไม่พยายามแสดงว่าเป็นผู้รอบรู้ไปทุกอย่าง สิ่งใดไม่รู้และตอบไม่ได้ก็รับว่าไม่รู้
- ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ**

โคร์แมน (Korman A.K. 1977, อ้างถึงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชติ โพธิ์ทอง 2542 : 161-162) ได้จำแนกทฤษฎีความพึงพอใจในงานออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ทฤษฎีการสนองความต้องการ กลุ่มนี้ถือว่าความพึงพอใจ ในงานเกิดจากความ ต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงานกับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ส่วนบุคคล

2. ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ คุณลักษณะของงานตามความปรารถนาของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกให้กลุ่มเป็นแนวทางในการประเมินผล การทำงาน

มันฟอร์ด (Manford, E. 1972 อ้างถึงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชติ โพธิ์ทอง 2542 : 162) ได้จำแนกความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจงานจากผลการวิจัยออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มความต้องการทางด้านจิตวิทยา กลุ่มนี้ได้แก่ Maslow, A.H. , Herzberg, F และ Likert R. โดยมองความพึงพอใจงานเกิดจากความ ต้องการของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงาน และความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น

2. กลุ่มภาวะผู้นำมองความพึงพอใจงานจากรูปแบบและการปฏิบัติของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา กลุ่มนี้ได้แก่ Blake R.R., Mouton J.S. และ Fiedler R.R.

3. กลุ่มความพยายามต่อรางวัล เป็นกลุ่มที่มองความพึงพอใจจากรายได้ เงินเดือน และผลตอบแทนอื่น ๆ กลุ่มนี้ได้แก่ กลุ่มบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (Manchester Business School)

4. กลุ่มอุดมการณ์ทางการจัดการมองความพึงพอใจจากพฤติกรรมการบริหารงานขององค์กร ได้แก่ Crozier M. และ Coulder G.M.

5. กลุ่มเนื้อหาของงานและการออกแบบงาน ความพึงพอใจงานเกิดจากเนื้อหาของตัวงาน กลุ่มแนวคิดนี้มาจากสถาบันทาวิสตอค (Tavistock Institute) มหาวิทยาลัยลอนดอน

พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (motive) หรือแรงขับ (drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคน ไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหาย หรือความลำบาก บางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา (psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (recognition) การยกย่อง (esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจจะไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดเป็นความตึงเครียด โดยทฤษฎีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ และทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ (Kotler and Armstrong 2002 : 49)

ทฤษฎีการจูงใจของฟรอยด์ (Freud) ตั้งสมมติฐานว่าบุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยามีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม ฟรอยด์พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้าหลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝัน พูดคำที่ไม่ตั้งใจพูด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผล และมีพฤติกรรมหลอกหลอน หรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ อับราฮัม มาสโลว์ (A.H.Maslow) ค้นหาวิธีที่จะอธิบายว่าทำไมคนจึงถูกผลักดันโดยความต้องการบางอย่าง ณ เวลาหนึ่ง ทำไมคนหนึ่งจึงทุ่มเทเวลาและพลังงานอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลดปล่อยของตนเอง แต่อีกคนหนึ่งกลับทำสิ่งเหล่านั้นเพื่อให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น คำตอบของมาสโลว์ คือ ความต้องการของมนุษย์จะถูกเรียงตามลำดับจากสิ่งที่กดดันมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ลำดับความต้องการพื้นฐานของ Maslow เรียกว่า Hierarchy of Needs มี 5 ลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหารให้อิ่มท้อง เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อน หนาวและอุจาดตา ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ

รวมทั้งที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อน หนาว และสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน จึงมีความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มนุษย์ทุกคนต้องการบรรลุให้ได้ก่อน

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หลังจากที่มีมนุษย์บรรลุความต้องการด้านร่างกาย ทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้ว จะมีความต้องการด้านความปลอดภัยของชีวิต และทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นต่อไป เช่น หลังจากมนุษย์มีอาหารรับประทานจนอิ่มท้องแล้วได้เริ่มหันมาคำนึงถึงความปลอดภัยของ อาหาร หรือสุขภาพ โดยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องสารพิษที่ติดมากับอาหาร ซึ่งสารพิษเหล่านี้อาจสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับชีวิตของเขา เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ตลอดไป เช่น ต้องการให้พ่อแม่ พี่น้อง คนรัก รักเราและต้องการให้เขาเหล่านั้นรักเราคนเดียว ไม่ต้องการให้เขาเหล่านั้นไปรักคนอื่น โดยการแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

4. ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem needs) เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและเป็นเจ้าของแล้ว จะต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพ ให้ความเคารพนับถือตามควร ไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงจากผู้อื่น เนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5. ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self - actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย หลังจากที่ผ่านมาความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ลดความต้องการภายนอกลง หันมาต้องการสิ่งที่มีและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ แต่ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่นๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี

พื้นที่ศึกษา : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

ที่ตั้งและแผนที่ : อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์
ตำบลบ้านกร่าง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 76170
โทรศัพท์ 032-459291, 032-459293

หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ : นายชัยวัฒน์ ลิมลิจิตอักษร

บ้านกร่างแคมป์ หรือ บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4

เป็นจุดพักค้างแรมกางเต็นท์ สำหรับผู้สนใจดูนกและผีเสื้อเนื่องจากมีอากาศเย็นสบาย ตั้งอยู่บริเวณที่ กม.15 มีระยะทางห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ที่ทำการอุทยาน) ประมาณ 34 กม. สภาพเส้นทางจากอุทยานเป็นทางลาดยาง 10 กม.และเป็นทางลูกรังอัดแน่นอีก 9 กม.ต่อจากนั้นจะเป็นถนนเข้าเขตอุทยานซึ่งเป็นถนนลาดยางสร้างใหม่มีความดีเป็นระยะทางประมาณ 10 กม. ต่อจากนั้นเป็นทางลูกรัง รอยนต์ส่วนตัว สามารถเข้าไปถึงจุดกางเต็นท์ได้ บ้านกร่างแคมป์เป็นลานกางเต็นท์ที่กว้างอยู่ชายป่าด้านที่ติดกับชายป่าเป็นลำธารตื้นๆ น้ำใส มีป่าในลำธารให้เห็นมากมาย แล้ว จุดที่น่าสนใจของบ้านกร่างแคมป์คือ จากจุดกางเต็นท์สามารถเดินไปตามถนนเพื่อดูนกดูผีเสื้อ ได้ตั้งแต่ กม.10-กม.18 ซึ่งเป็นแหล่งที่มีนกและผีเสื้อมาก สามารถเดินชมธรรมชาติได้มาในฤดูแล้งจะได้เห็นผีเสื้อเป็นแสนๆ มากกว่า 150 ชนิดให้ศึกษา โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะเห็นฝูงผีเสื้อลงไปกินดินโป่ง และตามแอ่งน้ำ ตามแนวสองข้างทาง เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง มีไม้ที่พบบ่อย คือ ไม้ตะเคียนทอง ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้หอมหรือไม้กฤษณา และเป็นป่าที่ชุ่มชื้นจึงมีเฟิร์น กระ โคนฤๅษี หมูมาน หวาย ขึ้นอย่างสมบูรณ์และยังมีสัตว์ป่ามากมายเช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง เก้ง กวาง หมูป่า และสัตว์ป่าสงวน เช่น เลียงผา เก้งหม้อ สมเสร็จ และแมวลายหินอ่อน และราวเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน จะพบบนก็ได้หลายชนิดสร้างรังวางไข่เลี้ยงลูกอ่อน เช่น นกกก นกกากัง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของป่าดิบ

ภาพแผนที่

ภาพที่ 2 แผนที่ตั้ง บ้านกร่างแคมป์

ที่มา : website หามานาน คอท คอม [ออนไลน์] . เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.hamanan.com/tour/phetburi/mapgangajan.html>

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีทั้งส่วนที่เป็นพื้นดินและส่วนที่เป็นอ่างเก็บน้ำ ประกอบด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อนของเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นเทือกเขาที่เป็นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า ยอดสูงสุดได้แก่ เขาจะงันนิกยวกคอง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าดิบ จึงทำให้มีความชื้นสูง ส่วนใหญ่จะมีฝนตกชุก จึงมีอากาศเย็นสบายตลอดปี ไม้ร้อนอบอ้าว ซึ่งในช่วงฤดูฝน การท่องเที่ยวและพักผ่อนในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไม่สะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติสูง และอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว จึงมีกำหนดปิดการท่องเที่ยวและพักผ่อน เฉพาะบริเวณบ้านกร่างและเขาพะเนินทุ่ง ในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 31 ตุลาคม ของทุกปี เพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้ธรรมชาติได้มีโอกาสฟื้นตัว รวมทั้งให้สัตว์ป่าได้อยู่อาศัยปราศจากการรบกวนจากนักท่องเที่ยว

พืชพันธุ์และสัตว์ป่า

พันธุ์พืชเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ไม้ที่พบมากคือ ไม้ตะเคียนทอง ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้หอมหรือไม้กฤษณา และเป็นป่าที่ชุ่มชื้นจึงมีเฟิร์น กระโดนฤๅษี หนุมาน หวาย ขึ้นอย่างสมบูรณ์

สัตว์ป่ามากมายเช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง เก้ง กวาง หมูและสัตว์ป่าสงวน เช่น เลียงผา เก้งหม้อ สมเสร็จ และแมวลายหินอ่อน มีผีเสื้อมากกว่า 200 ชนิดให้ศึกษา โดยเฉพาะในหน้าแล้งจะเห็นฝูงผีเสื้อลงบกินดิน โป่งเป็นจำนวนมาก และราวเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน จะพบนกได้หลายชนิดสร้างรังวางไข่เลี้ยงลูกอ่อน เช่น นกกก นกกาฮัง มีนกกพญาปากกว้าง นกบั้งรอก นกหัวขวาน นกเด้าแล้ว และนกเงือกหลายชนิด ช่วงกิโลเมตรที่ 26 - 29 มีนกลีลาแมลงหัวขาว นกกระรางหัวหงอก โดยเฉพาะนกกะลิงเขียดหางหนาม ซึ่งมักหากินรวมฝูงอยู่กับกระวัง ไพรปากแดงสั้น จากบริเวณนี้เป็นต้นไป สามารถพบนกทางภาคเหนือ เช่น นกปรอดหัวดงขาว นกลีลาแมลงปีกแดง นกกระลิงเขียดสีเทา ฯลฯ และถ้าโชคดีท่านอาจพบค้างแวน

สถานที่ที่น่าสนใจบริเวณบ้านกร่าง

น้ำตกปราณบุรี มี 5 ชั้น เป็นน้ำตกเล็ก ๆ อยู่ห่างจากที่ทำการหน่วยพิทักษ์ฯ กจ.4 ประมาณ 7 กิโลเมตร

น้ำตกแม่สะเสียง มี 3 ชั้น เป็นน้ำตกสายเล็ก ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทาง 3 วัน 2 คืน รอบ ๆ น้ำตกยังเป็นป่าที่สมบูรณ์ร่มรื่น

ถ้ำหัวช้าง อยู่ห่างจากหน่วยพิทักษ์ฯ กจ.4 ไปทางทิศตะวันออก 1 กิโลเมตร ระยะทางเดินเท้าเข้าไปถ้ำประมาณ 200 เมตร เป็นถ้ำหินปูนภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยมีลักษณะคล้ายหัวกระโหลกช้าง

ถ้ำเขาปะการัง อยู่ห่างจากหน่วยพิทักษ์ฯ กจ.4 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ 3 กิโลเมตร ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงาม

เขาปะการัง (ลานหनुมาน) เป็นภูเขาหินปูนสีเทาอมน้ำเงิน มีหน้าผาให้ชมทิวทัศน์ที่สวยงาม ประกอบด้วยป่าไม้เขียวชอุ่มและภูเขาสลับซับซ้อน เส้นทางเดินป่า - เส้นทางสัตว์ที่น่าสนใจที่นักท่องเที่ยวไม่ควรนิยมนำมาเที่ยวกัน เดินทางไปกลับประมาณ 11-12 กม. และสามารถเดินไปเข้า-ป่าได้ ใช้เวลา 4-5 ชั่วโมง แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่นำทาง ที่สำคัญเป็นถิ่นของช้างและสัตว์ต่างๆ อาจพบลิงได้มากบนเขาแห่งนี้ และสามารถแวะเล่นน้ำในถ้ำน้ำร้อนน้ำปราณบุรี น้ำใส่น่าเล่น

กิจกรรมในเขตอุทยานบริเวณบ้านกร่างแคว้นปี

กิจกรรมการดูนก มีนกเกือบ 400 ชนิด จุดที่เหมาะสมแก่การดูนกคือตั้งแต่ กม.ที่ 15 - 18 สามารถดูนกได้ตลอดปี ช่วงเวลาที่ดีที่สุดคือช่วงเช้า ส่วนบริเวณตั้งแต่อ่างเก็บน้ำห้วยสามยอด เลขค่านตรวจมาไม่ไกล เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำนานาชนิด นอกจากนี้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาตินับแต่ กม.18 ขึ้นไปถึง กม.27 พบนกกะลิงเขียดหางหนาม ซึ่งพบได้ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่เดียวในประเทศไทย

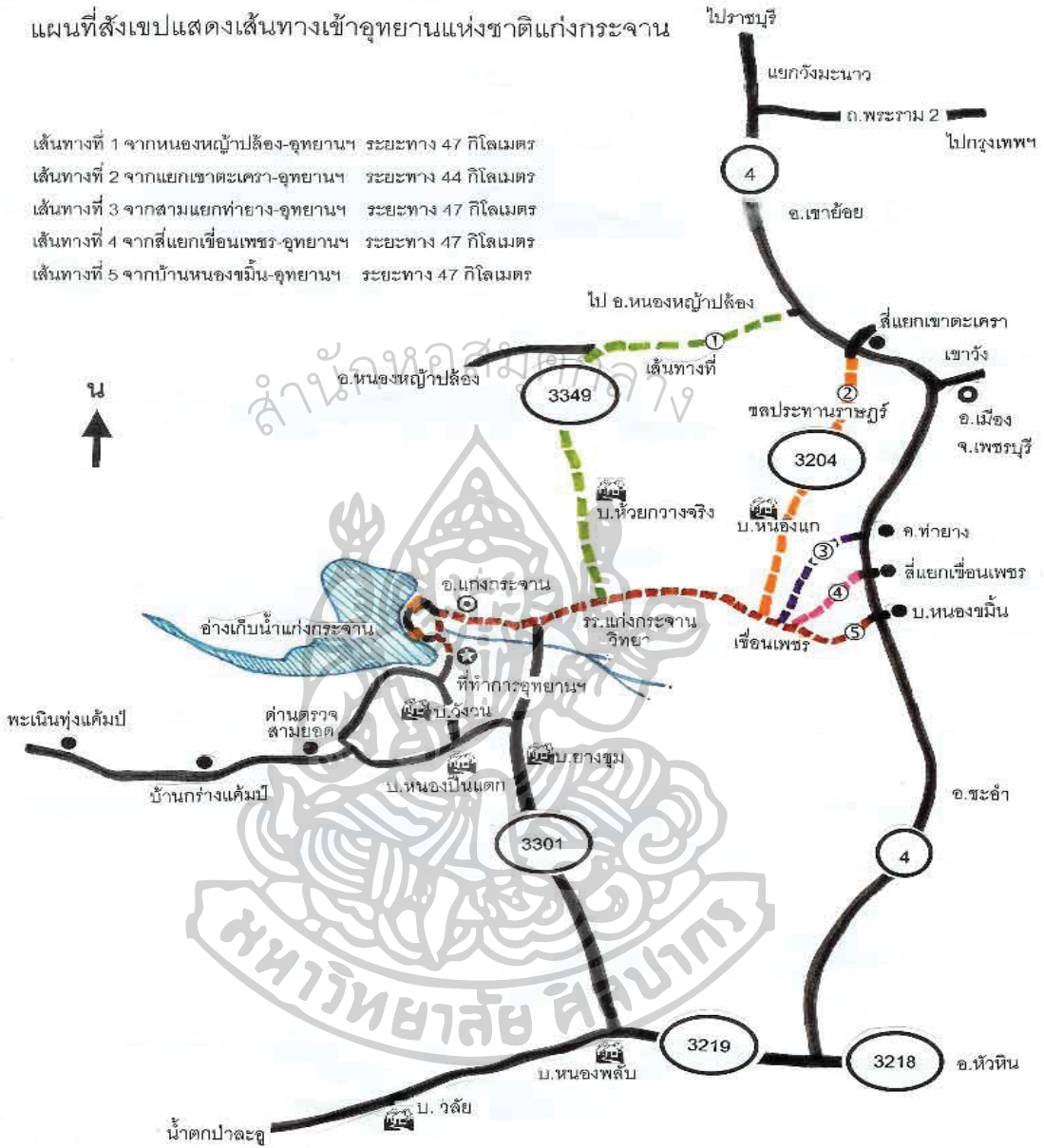
กิจกรรมการดูผีเสื้อ ดูผีเสื้อ จุดที่น่าสนใจสำหรับการดูผีเสื้ออยู่บนเส้นทางสายวังวน-พะเนินทุ่ง อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี โดยเริ่มตั้งแต่กิโลเมตร ที่ 10 เป็นต้นไป จะพบผีเสื้อตามสองข้างทาง บริเวณแอ่งน้ำมีผีเสื้อนอนจำปี จุดแยก ผีเสื้อสะพายฟ้า ผีเสื้อวาวสีต่างฤดูตามทุ่งไม่มีผีเสื้อกะลาสีธรรมดา ผีเสื้อสีตาลจุดดำห้า ผีเสื้อช่างร่อน ตามกองมูลสัตว์มีผีเสื้อเหลืองหนามธรรมดา ผีเสื้อตาลหนามใหญ่ จากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ กจ. 4 (บ้านกร่าง) อาจพบผีเสื้อหางติ่งสะพายเขียวซึ่งเป็นผีเสื้อหายากชนิดหนึ่ง โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดูผีเสื้อ คือตั้งแต่เวลา 10.00 - 14.00 น.

หมายเหตุ ช่วงเวลาปิดการท่องเที่ยวและพักผ่อน เฉพาะบริเวณบ้านกร่างและเขาพะเนินทุ่ง ในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 31 ตุลาคม ของทุกปี เพื่อความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้ธรรมชาติได้มีโอกาสรื่นตัว รวมทั้งให้สัตว์ป่าได้อยู่อาศัยปราศจากการรบกวนจากนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

แผนที่สังเขปแสดงเส้นทางเข้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

- เส้นทางที่ 1 จากหนองหญ้าปล้อง-อุทยานฯ ระยะทาง 47 กิโลเมตร
- เส้นทางที่ 2 จากแยกเขาตะเครา-อุทยานฯ ระยะทาง 44 กิโลเมตร
- เส้นทางที่ 3 จากสามแยกท่ายาง-อุทยานฯ ระยะทาง 47 กิโลเมตร
- เส้นทางที่ 4 จากสี่แยกเขื่อนเพชร-อุทยานฯ ระยะทาง 47 กิโลเมตร
- เส้นทางที่ 5 จากบ้านหนองขามีน-อุทยานฯ ระยะทาง 47 กิโลเมตร

ภาพที่ 3 แผนที่การเดินทาง

ที่มา : website weekendhobby [ออนไลน์] . เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.weekendhobby.com>

รถยนต์

จากกรุงเทพฯ เดินทางไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ผ่านจังหวัด นครปฐม จังหวัดราชบุรี เข้าสู่เขตจังหวัดเพชรบุรี หรือจะเดินทางไปตามถนนพระราม 2 (ถนน

ธนบุรี - ปากท่อ) ถึงสามแยกวังมะนาวให้เลี้ยวซ้าย ก็จะเข้าสู่เขตจังหวัดเพชรบุรีเช่นกัน จากนั้นมีหลายเส้นทางที่ไปที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ดังนี้

1. เข้าทางอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไปตามทางหลวงหมายเลข 3349 ถึงเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน ให้เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เส้นทางนี้ถนนบางช่วงยังเป็นถนนลูกรัง ยังอยู่ระหว่างการทำถนน

2. เข้าทางสี่แยกเขาตะเครา (ก่อนเข้าตัวเมืองเพชรบุรี) ไปตามทางหลวงหมายเลข 3204 ถึงเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน ให้เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

3. เข้าทางอำเภอท่ายาง เมื่อเดินทางถึงสี่แยกเขื่อนเพชร ให้เลี้ยวขวาเข้าไปตามเส้นทางระหว่างอำเภอท่ายาง - อำเภอแก่งกระจาน เดินทางต่อไปจนผ่านที่ทำการอำเภอแก่งกระจาน เข้าสู่บริเวณเขตเขื่อนแก่งกระจานเลียบตามถนนลาดยางขอบอ่าง จากตัวเขื่อนอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

รถโดยสารประจำทาง

จากกรุงเทพฯ เดินทางโดยรถโดยสารสายกรุงเทพฯ-ท่ายาง ถึงอำเภอท่ายาง เดินทางต่อโดยรถสองแถวสายท่ายาง-แก่งกระจาน ถึงบ้านแก่งกระจาน จากนั้นต่อรถจักรยานยนต์รับจ้างหรือรถยนต์จ้างเหมาอีก 4 กิโลเมตร ก็ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

จากที่ทำการอุทยานสู่บ้านกร่างแคมป์

เมื่อมาถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จุดแรกที่ต้องไปก็คือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวซึ่งจะอยู่ด้านขวา เพื่อเข้ามาจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชมอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีรายละเอียดค่าธรรมเนียมดังนี้

ค่าธรรมเนียม	คนละ	40 บาท
ค่าธรรมเนียม	รถคันละ	30 บาท
ค่าธรรมเนียมกางเต็นท์พักแรม		30 บาท/คืน/คน

การเดินทาง ไปยังบ้านกร่างแคมป์

เริ่มจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ขับตรงไปตามเส้นทางประมาณ 3 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายไปพะเนินทุ่ง + แคมป์บ้านกร่าง จากนั้นขับไปตามเส้นทาง

ประมาณ 5 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวขวาไปทางด่านโง จากนั้นขับไปตามเส้นทาง ประมาณ 8 กิโลเมตร จะพบสามแยก ให้ขับตรงไป (ตรงแยกนี้คือ กิโลเมตรที่ 0) เมื่อขับตรงไปประมาณ 3 กิโลเมตร ท่านจะพบกับด่านตรวจบัตรผ่าน จากนั้นขับไปตามเส้นทาง ประมาณ 13 กิโลเมตร ท่านก็จะถึง แคมป์บ้านกร่าง จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ถึง แคมป์บ้านกร่าง 32 กิโลเมตร ใช้เวลา ประมาณ 50 นาที

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สร้อยสน รัฐสมบุรณ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการท่องเที่ยว 2) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 3) วิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และ 4) เสนอแนะกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ชุมชนเกาะลิบง จังหวัดตรัง ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวในเกาะลิบงเริ่มมาเมื่อปี พ.ศ.2525 มีจุดเด่นคือเป็นแหล่งหญ้าทะเลที่มีความสมบูรณ์สามารถพบพะยูนฝูงใหญ่บริเวณรอบเกาะ จนกระทั่งปี พ.ศ.2542 มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทะเลตรัง ทำให้เกาะลิบงมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เริ่มมีการลงทุนด้านธุรกิจท่องเที่ยวจากนายทุนข้างนอกเกาะเพิ่มขึ้น ในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยว เกาะลิบงมีทรัพยากรที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวถึง 3 ด้าน คือ ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา จากการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่ามีพื้นที่ที่ต้องระวังในการพัฒนา ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าสงวน เขตหญ้าทะเล เขตปะการังและแนวหิน และเขตย่านชุมชนมุสลิม ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของคนในเกาะลิบง ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือการพัฒนาให้เหมาะสมกับระบบนิเวศและสังคมวัฒนธรรมมุสลิมในพื้นที่ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งในส่วนของพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ชุมชน รวมถึงแนวทางการจัดการ ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และเน้นจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นหลักเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในเกาะลิบง

อังคณา แก้วคำหา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของลุ่มน้ำประแสร์ในปัจจุบันเพื่อเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา เพื่อ

ประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ศึกษา และแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลอด จนปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นรวม 230 ชุด เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงปัญหาในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเสนอเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพในระดับสูง และมีความหลากหลาย พื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำมีอุทยานแห่งชาติเขาชะเมาที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรน้ำ ประสบปัญหาการรुक้าพื้นที่ป่าของสวนผลไม้และสวนยางพารา พื้นที่ตอนกลางของพื้นที่เป็นชุมชนใช้น้ำเพื่อการเกษตร และพื้นที่ตอนล่างเป็นบริเวณปากแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าชายหาดและป่าชายเลน ในด้านปัญหาการรुक้าจากการขยายพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง และการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดทิศทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศของพื้นที่ โดยเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ 3 ด้าน คือ การพัฒนาด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐราชการ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำประแสร์ เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคตและทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำประแสร์ต่อไป

พงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฎ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านความพร้อมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 400 รายโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพส่วนบุคคลด้วยค่า t-testและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของ LSD และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกเพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของ

จังหวัดพิษณุโลก นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อความพร้อมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยรวมในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่าเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านความพร้อมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ภูมิฐานะและรายได้ ต่อระดับความคิดเห็นด้านความพร้อมขององค์ประกอบการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในประเด็นหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกประกอบด้วย 3 ส่วน คือการวางแผน (Planning) องค์ประกอบการท่องเที่ยว (Tourism Components) การติดตามประเมินผล (Evaluate)

กล่าวคือต้องมีการวางแผนการพัฒนาให้ชัดเจน โดยมีลำดับขั้นในการดำเนินการและการจัดการทรัพยากรองค์ประกอบการท่องเที่ยว และจะต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อนำข้อเสียที่พบมาปรับปรุงและวางแผนการพัฒนาใหม่อีกครั้งเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก

กานดา วาสะศิริ (2545) ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับต่ำ มีเจตคติในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เห็นด้วยและมีบทบาทในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปฏิบัติ บ่อยครั้ง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับตัวแปรที่ศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับบทบาทในเชิงลบ แต่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติ และเจตคติไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาท ในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้จากการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าปัญหาเกิดจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลยังขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรเสนอให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น หรือควรขอความช่วยเหลือและร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และควรจัดอบรมในเรื่องของบทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบว่า หน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น

รัฐา คชแสงสันต์ (2542) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ภูมิศึกษา เกาะลิบือ จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า เกาะลิบือในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแยกลักษณะปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) ลักษณะทางกายภาพมีศักยภาพอยู่ใน ระดับสูง
- 2) ลักษณะระบบนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ปัจจัยอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 4) ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 5) การจัดการ สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ในการเปรียบเทียบการ ประเมินความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มประชาชนกับนักท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยว ชาวไทยกับชาวต่างประเทศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากต่อข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิบือ ให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของเกาะลิบือทางด้าน 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ด้านการให้บริการปัจจัยอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการ จัดการการท่องเที่ยว และ 4) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

กานดา วาสะสิริ (2545) ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ และบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับต่ำมีเจตคติในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เห็นด้วยและมีบทบาทในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปฏิบัติ บ่อยครั้ง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับตัวแปรที่ศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และบทบาทในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับบทบาทในเชิงลบ แต่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติ และเจตคติไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาท ในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้จากการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าปัญหาเกิดจากองค์การบริหาร ส่วนตำบลยังขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรเสนอให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น หรือควรขอความช่วยเหลือและร่วมมือจากหน่วยงานอื่น และควรจัดอบรมในเรื่องของบทบาท อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น

สุพัตรา วิชยประเสริฐกุล (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์เอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด สถานการณ์การท่องเที่ยวและผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อยู่ในหมู่ 1, 6 และ 7 ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวไทยเชื้อสายมอญ และประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผา จากการเข้ามาของการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและลบต่อเกาะเกร็ด โดยส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่การกระจายรายได้ไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ไม่สามารถป้องกันการอพยพย้ายถิ่นออก รวมถึงทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างจากเดิม อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวได้สร้างความเจริญแก่เกาะเกร็ดช่วยฟื้นฟูสืบทอดประเพณี และวัฒนธรรม การปรับปรุงและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อเอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด พบว่าเครื่องปั้นดินเผาทั้งในรูปที่เป็นตัวชุมชน และในรูปของผลิตภัณฑ์ ได้รับผลกระทบมากที่สุดทั้งทางบวกและทางลบ เมื่อผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวมารวมกับปัญหาที่ประสบอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วม ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของเกาะเกร็ด ดังนั้นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด มีดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม หรือจัดสร้างขึ้นมาใหม่
2. แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ท่าเรือ การดูแลรักษาความสะอาด รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต

3. แนวทางการส่งเสริมด้านการตลาดการท่องเที่ยว ทั้งการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการจัดการด้านมาตรฐานราคาสินค้าและบริการ

4. แนวทางเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

5. แนวทางการจัดองค์กรบริหารการท่องเที่ยว รวมถึงเสนอให้จัดตั้งกลุ่มเพื่อเกาะเกร็ดเพื่อเข้ามาบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด โดยตรง และเสนอออกมาเป็นเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวแบบใหม่ให้เกิดการกระจายนักท่องเที่ยวรวมถึงเกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ในขณะที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด ตามหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ศุวนิช สีลาอ่อน (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชน ต่อระบบและกระบวนการให้บริการของสำนักงานเทศบาลเมืองนครนายก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมการให้บริการของเทศบาลเมืองนครนายกด้านสาธารณูปโภค เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อกิจกรรมการให้บริการของเทศบาลเมืองนครนายกด้านสาธารณูปโภค กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก การบริการด้านสาธารณูปโภค 4 งาน กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจมากในงานปกครอง พึงพอใจค่อนข้างมากในงานโยธาและงานรักษาความสะอาดพึงพอใจปานกลางในงานอนามัย สาเหตุของความไม่พึงพอใจเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

1. งานอนามัย สาเหตุของความไม่พึงพอใจ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาของระบบบริการที่ให้ความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการ ทำที่และมารยาทของเจ้าหน้าที่ในการบริการ

2. งานรักษาความสะอาด สาเหตุสำคัญของความไม่พึงพอใจ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาของระบบบริการที่ให้ความสม่ำเสมอต่อเนื่องจากในกระบวนการให้บริการและทำที่มารยาทของเจ้าหน้าที่ในการบริการ

3. งานโยธา สาเหตุสำคัญของความไม่พึงพอใจ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาของระบบบริการความปลอดภัยในกระบวนการให้บริการ และความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่ในการบริการ

4. งานร้องทุกข์และประชาสัมพันธ์ สาเหตุของความไม่พึงพอใจ คือ ความก้าวหน้าและพัฒนาของระบบการบริการที่ให้ความสม่ำเสมอต่อเนื่องในกระบวนการให้บริการความเสมอภาคในการให้บริการของเจ้าหน้าที่

จิรพร วีรหงส์ (2538) ได้ทำการศึกษา เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีสำนักงานเขตตลิ่งชัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนตลอดจนเหตุปัจจัยของความพึงพอใจต่อบริการด้านต่างๆ ของสำนักเขตตลิ่งชัน ซึ่งเป็นเขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูล

โดยวิธีแจกแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในกิจกรรมให้บริการของเขตด้านสาธารณสุขภาคสูงกว่าผู้ที่ไม่พึงพอใจคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 72.3 ต่อ 25.2 นอกนั้นเป็นผู้ไม่ออกความเห็นและในงานบริการด้านสาธารณสุขภาค 4 งาน พบว่า ได้รับความพึงพอใจในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน คืองานปกครอง งานรักษาพยาบาล งานโยธา งานอนามัย (ร้อยละ 71.0, 72.3 และ 36.8 ตามลำดับ)สรุปได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้มารับบริการนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากปัญหาต่างๆ เช่นปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาด้านการคลัง ปัญหาด้านการควบคุมเทศบาล ปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคล และปัญหาการวางแผนพัฒนา ตลอดจนการสร้างยอมรับให้เกิดขึ้นกับประชาชนอีกหลายด้าน คือการดำเนินการทางการเมืองในท้องถิ่นควบคู่กันไปกับการปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับ จะต้องผ่อนคลายบทบาทในการควบคุมการบริหารงานการบริการ และ ได้รับความเห็นชอบจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ด้านตัวเจ้าหน้าที่เองควรมีอัธยาศัยเป็นกันเองกับประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการให้สะดวกรวดเร็ว สร้างความประทับใจแก่ผู้มารับบริการหลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติในการให้บริการ คือ มีการบริการที่เท่าเทียมกัน

รัฐทิศยา หิรัณยหาค (2544) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และประเพณีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหนองขาวที่สืบทอดต่อกันมา พร้อมหาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และบริษัทนาเที่ยวที่มีรายการนาเที่ยวสู่บ้านหนองขาว โดยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ซึ่งอาศัยการสัมภาษณ์ การสำรวจ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลจากการศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และประเพณีพื้น บ้านของชุมชนบ้านหนองขาวพบว่าจากการที่บ้านหนองขาวเป็นชุมชน โบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงเกิดการผสมผสานกันทางวัฒนธรรมของชนหลายชาติพันธุ์ได้อย่างกลมกลืนจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของชุมชนขึ้น และมีการสืบทอด ดำรงรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการสืบทอดงานประเพณีทั้งที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกเดือนในรอบปี และประเพณีอันเกี่ยวเนื่องกับวิถีการดำเนินชีวิตนับแต่เกิดจนกระทั่งตาย การประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อ ภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์วิถีการดำรงชีวิต และ โบราณวัตถุสถานที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวชมบ้านหนองขาวส่วนมากแล้วเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเพื่อศึกษา และดูงานทางด้านวัฒนธรรมโดยมาเป็นหมู่คณะ มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่บริษัทนาเที่ยวพามาบ้างเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวชาวไทยนักท่องเที่ยวที่เดินทาง

มาเกี่ยวข้องกับตนเองไม่ได้ให้ความสนใจที่จะแวะชมบ้านหนองขาว เนื่องจากบ้านหนองขาวยังไม่เป็นที่รู้จักสำหรับนักท่องเที่ยวมากนักผลการศึกษาด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของบ้านหนองขาวพบว่า มีศักยภาพในด้านคุณค่าทางการศึกษา ความปลอดภัย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง แต่ศักยภาพในด้านความพร้อมของบุคลากรควรมีการปรับปรุงนอกจากนี้ต้องมีการเพิ่มเติมศักยภาพทางด้านสาธารณูปโภคขั้นสูงในสิ่งต่างๆ เช่น ร้านอาหารร้านขายสินค้าที่ระลึก ห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว และศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของบ้านหนองขาวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้เลือกแนวคิดทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เลือกรูปแบบชุมชนบริหารจัดการเองโดยมีองค์กรนอกสนับสนุนให้คาปรักษา และได้มีการวางแนวทางการพัฒนาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายสินค้าที่ระลึก และจัดสร้างห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการวางแนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการในลักษณะของการเลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอีกด้วย

ณัฐชัย ไชยรัตน์ (2550) ได้ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติธรณีพิบัติสึนามิบริเวณหาดกมลา จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ศักยภาพ รูปแบบ ปัญหาในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว และนำหลักเงื่อนไขเกณฑ์มาตรฐานสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิมาวิเคราะห์หาความเหมาะสมของการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อลดความเสียหายจากคลื่นสึนามิในอนาคต โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านแผนที่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนและมาตรการลดและบรรเทาภัยสึนามิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่หาดกมลามีศักยภาพในการ พัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวโดยเฉพาะพื้นที่ริมชายหาด จากการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐบาลที่ต้องการสร้างรายได้เข้าประเทศจากการท่องเที่ยวหลังการฟื้นฟูพื้นที่หลังประสบเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ส่งผลให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและหาดกมลา มีประชากรกลับเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่เหมือนก่อนเกิดเหตุการณ์สึนามิ รูปแบบการท่องเที่ยวหลักของหาดกมลาคือการท่องเที่ยวบริเวณริมชายหาด ภายในชุมชนหาดกมลามีการพัฒนาที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักอาศัยระยะยาว ทำให้เกิดการพัฒนาด้านพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งขัดแย้งกับหลักการป้องกันภัยเพื่อลดความเสียหายจากธรณีพิบัติสึนามิในอนาคต อีกทั้งยังมีการปรับปรุงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ตหลังเกิดธรณีพิบัติสึนามิให้สามารถขยายการพัฒนาพื้นที่ได้มากขึ้น โดยเปลี่ยนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมมาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ซึ่งขัดกับหลักเงื่อนไข

การพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยที่ควรมีการหลีกเลี่ยงการพัฒนาพื้นที่ให้น้อยที่สุด ทำให้มาตรการลดและบรรเทาความเสียหายจากคลื่นสึนามิไม่ได้มาตรฐานตามหลักการบนพื้นที่เสี่ยงภัย จึงควรมีมาตรการหรือกฎหมายควบคุมเพิ่มเติมเพื่อบังคับให้แผนปฏิบัติเกิดผลในพื้นที่ เพื่อลดและบรรเทาความเสียหายจากคลื่นสึนามิในอนาคตให้แก่นักท่องเที่ยวและประชากรในชุมชนให้สามารถท่องเที่ยวและดำรงชีวิตด้วยความมั่นใจว่าสามารถหลบภัยสึนามิได้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่เสี่ยงภัยธรณีพิบัติสึนามิบนหาดกมลาจึงควรมีการวางแผนพื้นที่ตามศักยภาพของพื้นที่ แบ่งพื้นที่ตามเกณฑ์การใช้ที่ดิน ได้แก่ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่เพื่อร้านค้า สถานประกอบการ และพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยให้เป็นสัดส่วน เพื่อควบคุมพื้นที่พร้อมสร้างมาตรการลดความเสียหายจากคลื่นสึนามิ เช่น การก่อสร้างอาคารที่สามารถรับแรงคลื่นสึนามิตามหลักของวิศวกรรม การวางแผนเส้นทางหลบภัยสึนามิ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสึนามิแก่ประชาชน ฯลฯ พื้นที่ว่างที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณหาดกมลา มีศักยภาพในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของดินบริเวณพื้นที่ราบเชิงเขา กมลา ที่สามารถประยุกต์พื้นที่เกษตรกรรมผสมผสานการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่พักอยู่อาศัยระยะยาว เป็นการแสดงถึงวิถีชีวิตของเกษตรกรรมเดิมของหาดกมลา

สาริต ประเสริฐ (2538) ทำการศึกษาประเมินศักยภาพทางด้านกายภาพและด้านสังคมในการรองรับได้การท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในระดับสูงสุดที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง โดยกำหนดอุปสงค์ด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการการบริการจากร้านค้า ร้านอาหาร น้ำใช้ และสถานที่พักผ่อน นำมาเปรียบเทียบกับอุปทานด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ขนาดพื้นที่ ปริมาณการใช้บริการ และจำนวนบ้านพัก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการประเภทต่างๆ ผลการศึกษา พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่ทำการสำรวจประมาณ 3,376 คนต่อวัน

Department of Water Resources (2004) ได้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนันทนาการเนื่องในโครงการต่ออายุสัญญาของการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่โอโรวิลล์ รัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า เป็นการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนิเวศวิทยา กายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสังคม โดยวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้สำหรับพื้นที่แห่งนี้ โดยวิเคราะห์ระดับของการใช้ประโยชน์พื้นที่ในปัจจุบันสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนันทนาการ สำหรับปัจจัยชี้วัดผลกระทบจากกิจกรรมนันทนาการและการใช้ในการกำหนดค่าขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนิเวศวิทยา คือ การ

อัดแน่นของดิน การพังทลายของดิน การสะสมของขยะ อันตรายของพันธุ์พืช เช่น รากไม้ไผ่ กิ่งที่หัก หรือร่องรอยการขีดเขียนต่างๆ การจัดการด้านของเสียจากมนุษย์ การเดินออกนอกเส้นทางของนักท่องเที่ยว คุณภาพน้ำ ความเข้มข้นของการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนการกำหนด จิตความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพกำหนดปัจจัยชีวิต คือ สักยภาพในการขยายพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมนันทนาการในอนาคต และสัดส่วนการเพิ่มปริมาณการใช้ประโยชน์ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ ส่วนจิตความสามารถด้านสิ่งอำนวยความสะดวกกำหนดปัจจัยชีวิตคือ ร้อยละของปริมาณการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงวันหยุด และปัจจัยการรับรู้ความรู้สึกเกี่ยวกับความแออัด ในการกำหนดจิตความสามารถในการรองรับได้ด้านสังคมจิตวิทยา ผลการศึกษา พบว่า การใช้ประโยชน์ในปัจจุบันอยู่ในระดับเข้าใกล้จิตความสามารถในการรองรับได้สูงสุดของพื้นที่ ยกเว้น จิตความสามารถในการรองรับ ได้ด้านนิเวศวิทยาซึ่งยังอยู่ต่ำกว่าปัจจัยจำกัดที่สำคัญ คือ ด้านเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านการรักษาความสะอาด ในการมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ

เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น จังหวัด หรือประเทศ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอันนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างระเบียบ

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย

2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Descriptive Research) ที่ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่ง

2. ภาระงานที่ 4 (แถมปีบ้านกว้าง) หัวหน้าฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและจัดการทรัพยากร

3. ผู้ประกอบการรถเช่ามายังพื้นที่บ้านกว้างแถมปี

4. ประชาชนในท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะพื้นที่บ้านกว้างแถมปี ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

เนื่องจากทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไม่ได้ทำการแยกจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาภายในอุทยานว่ามีนักท่องเที่ยวจำนวนเท่าใดในแต่ละเดือนและแต่ละแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไปสำรวจอย่างคร่าวๆ และได้มีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะบ้านกว้างแถมปี ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในพื้นที่บ้านกว้างแถมปี ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานใน วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ มีประมาณวันละ 200 คน จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถคำนวณได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่บ้านกว้างแถมปี ภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีจำนวนประมาณ 1,600 คน ต่อเดือน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ TARO YAMANE (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2546 : 114) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้ในงานวิจัยในครั้งนี้ กำหนด $e = 0.05$

เมื่อทำการแทนค่าประชากรในสูตรจะได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$n = \frac{1,600}{1 + 1,600(0.05)^2}$$

$$n = 320$$

จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยครั้งเท่ากับ 320 คน และผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accident Sampling) คือเมื่อพบนักท่องเที่ยวคนใดให้ถือเป็นกลุ่มตัวอย่างได้โดยอนุโลม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวน 320 คน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิสำเนา เหตุผลของการเดินทาง ช่วงเวลาที่ท่านต้องการมาท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง วัตถุประสงค์การเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ความโดดเด่นกว่าแหล่งท่องเที่ยว จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยว กิจกรรมที่ท่านสนใจในการมาท่องเที่ยว และประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อใช้ในการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 6 ด้าน (รวม 16 ข้อคำถาม) ได้แก่

ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง	จำนวน 4 ข้อคำถาม
ด้านระบบไฟฟ้า	จำนวน 4 ข้อคำถาม
ด้านระบบโทรคมนาคม	จำนวน 4 ข้อคำถาม
ด้านระบบประปา	จำนวน 4 ข้อคำถาม
ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย	จำนวน 4 ข้อคำถาม
ด้านระบบกำจัดขยะ	จำนวน 4 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกแออัดสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในเวลาเดียวกัน ในบริเวณที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด เพื่อใช้ศึกษาจิตความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา

ส่วนที่ 4 ความต้องการและข้อเสนอแนะจากนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (แคมป์บ้านกร่าง) หัวหน้าฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและจัดการทรัพยากร สัมภาษณ์ในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและสภาพการณ์การท่องเที่ยวการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเชิงบริหารของโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ

2. ผู้ประกอบการรถเช่ายังพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ สัมภาษณ์ในประเด็น ที่เกี่ยวข้อง กับ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ระบบการคมนาคมขนส่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จำนวน นักท่องเที่ยว

3. ประชาชนในท้องถิ่นสัมภาษณ์ในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายและสภาพการณ์การท่องเที่ยวการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเชิงบริหารของโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะที่มีต่อการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

3. แบบสังเกต แบ่งเป็น 2 ส่วน

1. แบบสังเกตจำนวนของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ภายในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อพิจารณาว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงใดบ้าง ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ เพื่อใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ

2. แบบสังเกตรายการและจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อพิจารณาว่าความจุของจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีสามารถรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำการศึกษา ได้แก่ พื้นที่กางเต็นท์ ลานจอดรถ ห้องน้ำ-ห้องสุขา เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ที่ทิ้งขยะ น้ำใช้ เพื่อใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ได้ ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบในข้อคำถามแต่ละข้อ ว่าสอดคล้องตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบสอบถามที่ได้ ไปทดสอบ (pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธี

1. การแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 320 คน คำนวณตามสูตรของ TARO YAMANE (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ์ ,2546 : 114) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวน 1,600 คน ต่อเดือน โดยเลือกเฉพาะในวันเสาร์-อาทิตย์ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

2. ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่

1. เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (แคมป์บ้านกร่าง) หัวหน้าฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและจัดการทรัพยากร

2. ผู้ประกอบการรถเช่ามายังพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

3. ประชาชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งใช้วิธีการบันทึก ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกจำนวนของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ภายในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

3. ใช้วิธีการสังเกตรายการ โดยใช้แบบบันทึกรายการและจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำการศึกษา ได้แก่ พื้นที่กางเต็นท์ ลานจอดรถ ห้องน้ำ-ห้องสุขา ที่ทิ้งขยะ น้ำใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการในพื้นที่ และประชาชนท้องถิ่นจะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นการศึกษา นำมาหาข้อสรุป

และตีความ(Conclusion and interpretation) ถัดนำเสนอผลการศึกษาเชิงพรรณานาความ (Descriptive) แต่ละประเด็นการศึกษา ทำการสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมภายใต้กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวน 320 คน โดยจะนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ลงรหัสข้อมูล ให้คะแนน บันทึกข้อมูลและทำการประมวลผลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผล โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คำตอบครบทุกข้อ มาลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูล ในการหาค่าความถี่และร้อยละ และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะทำการลงรหัส และให้คะแนนตามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert-Scale (อ้างถึงใน นกคต 2551 : 45) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับคือ ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ค่าคะแนน 5,4,3,2,1 คะแนนตามลำดับ หลังจากนั้นนำค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละดัชนีดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

คะแนน	ระดับความพึงพอใจ
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	น้อย
2.61 – 3.40	ปานกลาง
3.41 – 4.20	มาก
4.21 – 5.00	มากมาย

โดยวัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ใน 6 ด้าน คือ

ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง

ด้านระบบไฟฟ้า

ด้านระบบโทรคมนาคม

ด้านระบบประปา

ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย

ด้านระบบกำจัดขยะ

หากคะแนนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด น้อยหรือปานกลาง แสดงให้เห็นว่า สิ่งนั้นอยู่ในสภาวะที่คลาดเคลื่อน ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้มีการพัฒนาด้านนั้น

3. การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกแออัดสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาเดียวกัน ในบริเวณที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด เพื่อใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา โดยกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา คือ ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งใช้ค่าคะแนนจริงที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด โดยกำหนดค่าคะแนนตั้งแต่ 0 – 9 โดย 0 เท่ากับ ไม่รู้สึกแออัด ถึง 9 เท่ากับ รู้สึกแออัดมากที่สุดตามลำดับ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ประกอบกิจกรรมในช่วงระยะเวลาเดียวกันกับที่นักท่องเที่ยวได้ตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปหารระดับความสัมพันธ์เชิงเส้นกับข้อมูลระดับความแออัดที่นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม เมื่อมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ก็ใช้สมการเส้นตรงดังกล่าวในการคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละระดับความแออัด จากนั้นนำจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่คาดคะเนจากสมการเส้นตรงในแต่ละระดับความแออัด มากำหนดเป็นเกณฑ์จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ขีดความสามารถด้านจิตวิทยาจะยอมรับได้ในแต่ละระดับ โดยจำแนกเป็น

1. ต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้	ระดับความแออัดที่ 0 – 2
2. เข้าใกล้และอยู่ที่ค่าขีดความสามารถในการรองรับได้	ระดับความแออัดที่ 3 – 5
3. มากกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้	ระดับความแออัดที่ 5 ขึ้นไป

โดยขีดความสามารถสูงสุดที่ยอมรับได้ในด้านจิตวิทยาของ พื้นที่บ้านกว้างแคมป์นั้น ได้กำหนดให้ระดับการรับรู้ถึงความแออัดอยู่ที่ค่าคะแนนมากกว่า

4. การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและข้อมูลขนาดของพื้นที่ในแต่ละจุดกิจกรรมบริเวณบ้านกว้างแคมป์ได้แก่ จุดกิจกรรมการดูนก บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกว้างแคมป์ จุดกิจกรรมดูผีเสื้อ บริเวณ กม.10-กม.18 บ้านกว้างแคมป์ จุดพักผ่อนแรมกางเต็นท์ บริเวณ กม.15 บ้านกว้างแคมป์ แบ่งเขตการท่องเที่ยวตาม

หลักการช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ เพื่อกำหนดเขตการท่องเที่ยวในจุดท่องเที่ยวที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ศึกษา โดยเขตการท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ซึ่งกิจกรรมแต่ละชนิดต้องการ (Bureau of Outdoor Recreation ; 1970) จำนวนจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ขนาดพื้นที่แต่ละแห่งสามารถรองรับได้จากสูตรคำนวณ PCC จากนั้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการใช้ประโยชน์ปัจจุบัน กับขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวตามระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันว่ามีค่าเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่หรือไม่โดยจำแนกระดับการใช้ประโยชน์ออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1. ระดับน้อย หมายถึง มีนักท่องเที่ยวใช้พื้นที่น้อยกว่า 50% ตามค่า PCC
2. ระดับปานกลาง หมายถึง มีนักท่องเที่ยวใช้พื้นที่อยู่ในระหว่าง 50% - 80% ตามค่า PCC
3. ระดับมาก หมายถึง มีนักท่องเที่ยวใช้พื้นที่มากกว่า 80% ตามค่า PCC

จากนั้นเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ยที่ได้จากการบันทึกและสำรวจเกณฑ์ข้างต้น โดยขีดความสามารถสูงสุดที่ยอมรับได้ในด้านกายภาพของ พื้นที่บ้านกร่างแคมป์นั้น ได้กำหนดให้หากมีจำนวน นักท่องเที่ยวใช้พื้นที่มากกว่า 80% ตามค่า PCC แสดงว่าใกล้มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากใกล้ถึงขีดขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพสูงสุด

5. การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่พบในจุดท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำการศึกษา ได้แก่ พื้นที่ทางเดินที่ลานจอดรถ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำใช้ โดยคำนวณหาความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทเพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นขีดขีดความสามารถสูงสุดในการรองรับด้านอำนวยความสะดวก จากการจำแนกระดับการใช้ประโยชน์ของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1. ระดับน้อย หมายถึง มีการใช้ประโยชน์เกินกว่าน้อยกว่า 25% ของจำนวนครั้งทั้งหมดที่บันทึกข้อมูล
2. ระดับปานกลาง หมายถึง มีการใช้ประโยชน์เกินกว่าอยู่ในระหว่าง 25% - 50% ของจำนวนครั้งทั้งหมดที่บันทึกข้อมูล
3. ระดับมาก หมายถึง มีการใช้ประโยชน์เกินกว่ามากกว่า 50% ของจำนวนครั้งทั้งหมดที่บันทึกข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน” มีวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านการรักษาความสะอาด ในการมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป โดยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 320 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการในพื้นที่

ส่วนที่ 3 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา

ส่วนที่ 1 การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลอันประกอบไปด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำ

เสีย และด้านระบบกำจัดขยะ และข้อมูลความต้องการและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานเฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา สาเหตุและวัตถุประสงค์ ที่ท่านเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว ลักษณะและจำนวนของผู้เดินทางท่องเที่ยว จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมที่ทำในการมาท่องเที่ยว และลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่นิยมไปท่องเที่ยวจากแบบสอบถามทั้งหมด 320 ชุด และจากการตอบแบบสอบถามมีนักท่องเที่ยวบางรายที่ไม่ตอบคำถามในบางข้อ

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา

อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนา สาเหตุและวัตถุประสงค์ ที่ท่านเลือกเดินทางมา) ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ช่วงเวลาที่มาท่องเที่ยว ลักษณะและจำนวนของผู้เดินทางท่องเที่ยว จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้เดินทาง กิจกรรมที่ทำในการมาท่องเที่ยว และลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่นิยมไปท่องเที่ยว

n = 320

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
เพศ		
ชาย	163	50.94
หญิง	157	49.06
รวม	320	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	24	7.50
21 - 30 ปี	135	42.19
31 - 40 ปี	121	37.81
41 - 50 ปี	27	8.44
51 - 60 ปี	11	3.44
มากกว่า 60 ปี	2	0.62
รวม	320	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า	97	30.32
ปริญญาตรี	203	63.44
ปริญญาโท	19	5.94
ปริญญาเอก	1	0.30
สูงกว่าปริญญาเอก		
รวม	320	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	85	26.56
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	46	14.38
ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ	74	23.13
พนักงานบริษัทเอกชน	67	20.94
เกษตรกร	12	3.75
รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน	29	9.06
ข้าราชการบำนาญ	1	0.30
แม่บ้าน	6	1.88
อื่นๆ	-	-
รวม	320	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	0.63
5,001 – 10,000 บาท	19	5.97
10,001 – 15,000 บาท	85	26.73
15,001 – 20,000 บาท	96	30.19
20,001 – 25,000 บาท	73	22.96
มากกว่า 25,000 บาท	43	13.52
Missing data n = 318		
รวม	318	100.00
ภูมิลำเนา		
เพชรบุรี	136	42.50
จังหวัดอื่น	184	57.50
รวม	320	100.00
สาเหตุหลักที่ท่านเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้		
ใกล้ที่อยู่อาศัย	32	10.00
การเดินทางสะดวก	20	6.25
ความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	182	56.88
เพื่อนชักชวน	78	24.37
การประชาสัมพันธ์	5	1.56
อื่นๆ	3	0.94
รวม	320	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
ช่วงเวลาที่ท่านต้องการมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ สูงสุด		
วันธรรมดา	8	2.50
วันเสาร์-อาทิตย์	137	42.81
ช่วงปิดเทอม	42	13.13
วันหยุดนักขัตฤกษ์	133	41.56
รวม	320	100.00
ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้		
เดินทางคนเดียว	-	-
มาเป็นหมู่คณะ 2-5 คน	51	15.94
มาเป็นหมู่คณะ 6-10 คน	121	37.81
มาเป็นหมู่คณะ 11-15 คน	75	23.44
มาเป็นหมู่คณะ 16-20 คน	44	13.75
มาเป็นหมู่คณะเกินกว่า 20 คน	29	9.06
รวม	320	100.00
วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้		
ท่องเที่ยวพักผ่อน	211	65.94
หาประสบการณ์ความรู้	92	28.75
อื่นๆ	17	5.31
รวม	320	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้		
รถยนต์ส่วนตัว	158	49.38
รถโดยสารประจำทาง	37	11.56
รถบริษัทนำเที่ยว	112	35.00
อื่นๆ (ไปรกระบุ)	13	4.06
รวม	320	100.00
ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ มีความโดดเด่นกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเรื่องใด		
ความตระการตาของลานศิแล้า	98	30.63
ความหลากหลายสิ่งมีชีวิตและสัตว์ป่า	55	17.18
ความหลากหลายพรรณพืชและพันธุ์ไม้	35	10.94
ความเงียบสงบเป็นส่วนตัว	132	41.25
รวม	320	100.00
จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์		
ไม่พัก ไป/กลับ	34	10.63
พัก 1 คืน	142	44.38
พัก 2 คืน	85	26.56
พัก 2 คืนขึ้นไป	59	18.43
รวม	320	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ค่าร้อยละ
ท่านมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ กระงาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ มาแล้วกี่ครั้ง (รวม เป็นครั้งแรก	112	35.00
เป็นครั้งที่ 2	103	32.19
เป็นครั้งที่ 3	68	21.25
มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป	37	11.56
รวม	320	100.00
กิจกรรมที่ท่านสนใจในการมาท่องเที่ยวอุทยาน แห่งชาติแก่งกระงาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์		
เดินศึกษาธรรมชาติ	94	29.38
กิจกรรมการดูนก	86	26.87
ชมลานผิเสื่อ	125	39.06
อื่นๆ (โปรดระบุ)	15	4.69
รวม	320	100.00
ท่านต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่ง พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์นี้อีกหรือไม่		
ต้องการ	314	98.13
ไม่ต้องการ เพราะ.....	6	1.87
รวม	320	100.00

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ มีจำนวนทั้งสิ้น 320 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศชาย 163 คน (ร้อยละ 50.94) เพศหญิง 157 คน (ร้อยละ 49.06) โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนมากมีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 135 คน

(ร้อยละ 42.19) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 121 คน (ร้อยละ 37.81) และนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เป็นนักท่องเที่ยวส่วนน้อยที่สุดที่เดินทางมาท่องเที่ยว คือมีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.62) และมีระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรีเป็นส่วนมากที่สุด จำนวน 203 คน (ร้อยละ 63.44) รองลงมาคือระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า จำนวน 97 คน (ร้อยละ 30.32) ระดับปริญญาเอกเป็นระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวส่วนน้อยที่สุด คือจำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.30) และระดับสูงกว่าปริญญาเอกไม่มีมาท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาในส่วนของอาชีพอาชีพที่เดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ นักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 85 คน (ร้อยละ 26.56) รองลงมาคือ อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 23.13) และอาชีพที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนน้อยที่สุดคือ ข้าราชการบำนาญ มีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.30) ซึ่งระดับเงินเดือนที่มากที่สุดที่เดินทางมาท่องเที่ยว คือ 15,001-20,000 บาท จำนวน 96 คน (ร้อยละ 30.19) รองลงมาคือระดับเงินเดือนที่ 10,001-15,000 บาท จำนวน 85 คน (ร้อยละ 26.73) ส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด มีจำนวน 184 คน (ร้อยละ 57.50) และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 136 คน (ร้อยละ 42.50) มีสาเหตุหลักที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ อันเนื่องมาจากความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว จำนวนถึง 182 คน (ร้อยละ 56.88) รองลงมาคือเพื่อนชักชวน มีจำนวน 78 คน (ร้อยละ 24.37) และมาด้วยสาเหตุอื่นๆ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.94) เป็นสาเหตุที่น้อยที่สุด ช่วงเวลาที่ต้องการมาท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ มีจำนวนถึง 137 คน (ร้อยละ 42.81) และรองลงมาคือช่วงวันหยุดนักขัตฤกษ์ จำนวน 133 คน (ร้อยละ 41.56) และช่วงวันธรรมดา เป็นช่วงที่คนต้องการมาท่องเที่ยวส่วนน้อยที่สุดเพียง 8 คน (ร้อยละ 2.50) ซึ่งส่วนมากจะนิยมเดินทางมาเป็นหมู่คณะ 6-10 คน มีจำนวนถึง 121 คน (ร้อยละ 37.81) รองลงมาคือ มาเป็นหมู่คณะ 11-15 คน คน มีจำนวนถึง 75 คน (ร้อยละ 23.44) และมาเป็นหมู่คณะเกินกว่า 20 คนมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 29 คน (ร้อยละ 9.06) และไม่มีผู้เดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์คนเดียว พบว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน จำนวนถึง 211 คน (ร้อยละ 65.94) และหาประสบการณ์ความรู้ จำนวน 92 คน (ร้อยละ 28.75) และมาด้วยวัตถุประสงค์อื่นๆ อีกจำนวน 17 คน (ร้อยละ 5.31) และพาหนะที่นิยมใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์คือรถยนต์ส่วนตัว มีจำนวนถึง 158 คน (ร้อยละ 49.38) และรองลงมาคือ รถบริษัทนำเที่ยว จำนวน 112 คน (ร้อยละ 35.00) ด้วยพาหนะอื่นๆมีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 13 คน (ร้อยละ 4.06) และเมื่อพิจารณารถึงความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ที่มีมากกว่าแหล่งอื่นเรื่องความเงียบ

สงบเป็นส่วนตัวมีจำนวนมากที่สุดถึง 132 คน (ร้อยละ 41.25) และรองลงมาคือความตระการตาของสถานผิเสื้อ จำนวน 98 คน (ร้อยละ 30.63) น้อยที่สุดคือความหลากหลายพรรณพืชและพันธุ์ไม้ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 10.94) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมพัก 1 คืน ในการมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวนถึง 142 คน (ร้อยละ 44.38) รองลงมาคือ พัก 2 คน จำนวน 85 คน (ร้อยละ 26.56) และไม่นิยมไป/กลับ มีจำนวนเพียง 34 คน (ร้อยละ 10.63) กิจกรรมส่วนใหญ่ที่สนใจในการมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ คือชมสถานผิเสื้อ จำนวนถึง 125 คน (ร้อยละ 39.06) รองลงมาคือ เดินศึกษาธรรมชาติ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 29.38) และมีการทำกิจกรรมอื่นๆเป็นจำนวน 15 คน (ร้อยละ 4.69) เป็นกิจกรรมที่สนใจน้อยที่สุด นักท่องเที่ยวส่วนมากมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เป็นครั้งแรก จำนวนถึง 112 คน (ร้อยละ 35.00) รองลงมามีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในครั้งที่ 2 จำนวนถึง 103 คน (ร้อยละ 32.19) และเคยมากกว่า 3 ครั้งมีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 37 คน (ร้อยละ 11.56) นักท่องเที่ยวส่วนมากต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ จำนวนถึง 314 คน (ร้อยละ 98.13) มีเพียง 6 คน (ร้อยละ 1.87) ที่ไม่ต้องการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อทำการจัดระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียและด้านระบบกำจัดขยะ แสดงดังตารางที่ 4 ถึง ตารางที่ 10

ตารางที่ 4 แสดงระดับความพึงพอใจรวมของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 6 ด้าน

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง	2.92	0.53	ปานกลาง
2. ด้านระบบไฟฟ้า	3.03	0.64	ปานกลาง
3. ด้านระบบโทรคมนาคม	2.37	0.57	น้อย
4. ด้านระบบประปา	2.95	0.63	ปานกลาง
5. ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย	3.16	0.79	ปานกลาง
6. ด้านระบบกำจัดขยะ	1.88	0.28	น้อย
รวม	2.72	0.57	ปานกลาง

ตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบกำจัดขยะ และ ด้านระบบโทรคมนาคมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.88$ และ 2.37 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในภาพรวมทั้ง 6 ด้านนั้นระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$)

ตารางที่ 5 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง			
1.1 เส้นทางการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย	2.70	0.52	ปานกลาง
1.2 มีรูปแบบการการคมนาคมขนส่งที่หลากหลายในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	3.05	0.63	ปานกลาง
1.3 เส้นทางการคมนาคมขนส่งสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	2.77	0.49	ปานกลาง
1.4 ระบบการคมนาคมขนส่งสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว	3.16	0.46	ปานกลาง
รวม	2.92	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบการคมนาคมขนส่งอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.92$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะ
พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบไฟฟ้า

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
2. ด้านระบบไฟฟ้า			
2.1 ระบบไฟฟ้ายามค่ำคืนมีเพียงพอทั่วถึงกับ จำนวนนักท่องเที่ยว	2.78	0.40	ปานกลาง
2.2 จุดบริการต่างๆ เช่นห้องน้ำ จุดซักล้าง มีระบบ ไฟฟ้าที่สะดวกสบาย	2.86	0.52	ปานกลาง
2.3 ระบบไฟฟ้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีอย่างสม่ำเสมอ	2.71	0.50	ปานกลาง
2.4 ระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวไม่ครบถ้วน ทัศนียภาพในการท่องเที่ยวยามคืน	3.75	1.15	มาก
รวม	3.03	0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบไฟฟ้า อยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{x} = 3.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 2.4
การมีระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ครบถ้วนทัศนียภาพในการท่องเที่ยวยามคืน มีระดับความ
ระดับความพึงพอใจใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$)

ตารางที่ 7 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบโทรคมนาคม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
3.ด้านระบบโทรคมนาคม			
3.1 การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย	2.86	0.42	ปานกลาง
3.2 มีรูปแบบการโทรคมนาคมที่หลากหลายในการติดต่อสื่อสารจากภายนอก	2.30	0.58	น้อย
3.3 ระบบการโทรคมนาคมที่สามารถติดต่อสื่อสารจากภายนอกที่ง่ายและรวดเร็ว	2.25	0.51	น้อย
3.4 การให้บริการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวมีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว	2.05	0.76	น้อย
รวม	2.37	0.57	น้อย

จากตารางที่ 7 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบโทรคมนาคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.37$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นข้อ 3.1 การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายการ มีระดับความระดับความพึงพอใจใน ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.86$)

ตารางที่ 8 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบประปา

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
4.ด้านระบบประปา			
4.1 แหล่งน้ำดิบที่นำมาใช้มีความสะอาดสามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคได้	2.98	0.63	ปานกลาง
4.2 มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคที่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว	2.18	0.52	น้อย
4.3 จุดบริการแหล่งน้ำดิบสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกสบาย	3.67	0.79	มาก
4.4 แหล่งน้ำดิบที่นำมาใช้มีความปลอดภัยปราศจากเชื้อโรคและสารเคมี	2.96	0.57	ปานกลาง
รวม	2.95	0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบประปา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.95$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 4.2 มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคที่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว มีระดับความพึงพอใจในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.18$) และ ข้อ 4.3 จุดบริการแหล่งน้ำดิบสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกสบาย มีระดับความพึงพอใจในระดับ มาก($\bar{x} = 3.67$)

ตารางที่ 9 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
5.ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย			
5.1 มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่เพียงพอต่อน้ำเสียที่ถูกทิ้งมา	3.30	0.93	ปานกลาง
5.2 มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่มีความสะอาดและปลอดภัย	3.15	0.68	ปานกลาง
5.3 มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่ไม่ขัดต่อทัศนียภาพการท่องเที่ยวที่สวยงาม	2.93	0.65	ปานกลาง
5.4 มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่ไม่ส่งกลิ่นเหม็นเป็นที่น่ารำคาญแก่นักท่องเที่ยว	3.24	0.89	ปานกลาง
รวม	3.16	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.16$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 10 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบกำจัดขยะ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย X	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความพึงพอใจ
6.ด้านระบบกำจัดขยะ			
6.1 มีถังรองรับขยะที่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้น	1.90	0.30	น้อย
6.2 มีระบบการจับเก็บและกำจัด ขยะที่ปลอดภัย	1.92	0.26	น้อย
6.3 มีระบบการจับเก็บและกำจัด ขยะที่รวดเร็วไม่ทิ้งให้ส่งกลิ่นเหม็น	1.81	0.24	น้อย
6.4 ถังรองรับไม่ขัดต่อความสวยงามของธรรมชาติ	1.88	0.33	น้อย
รวม	1.88	0.28	น้อย

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงที่มีต่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านระบบกำจัดขยะ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.88$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพร้อมอยู่ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณารายละเอียดของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ อุทยานแห่งชาติแก่ง
กระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้างแค้มป์ ในแต่ด้านจะพบว่า

1. ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้าง
แค้มป์ มีความพึงพอใจต่อระบบการคมนาคมขนส่ง ในเรื่องเส้นทาง รูปแบบในการเข้าถึง ความ
ปลอดภัยของเส้นทาง และความรวดเร็วในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่ามีความพึงพอใจในระดับ
ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.70 3.05 2.77 และ 3.16)

2. ด้านระบบไฟฟ้า

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้าง
แค้มป์ มีความพึงพอใจต่อระบบไฟฟ้าในเรื่องความเพียงพอขอแสงสว่างยามค่ำคืน แสงสว่างในจุดต่างๆ
และแสงสว่างในเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งพบว่ามีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย
2.78 2.86 และ 2.71) ส่วนความพึงพอใจต่อระบบไฟฟ้าในประเด็นของแสงสว่างไม่รบกวนทัศนียภาพ
การท่องเที่ยว พบว่ามีความพึงพอใจในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

3. ด้านระบบโทรคมนาคม

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้าง
แค้มป์ มีความพึงพอใจต่อระบบโทรคมนาคม ในประเด็น รูปแบบ ความรวดเร็ว และความเพียงพอ ของ
การติดต่อสื่อสาร ซึ่งพบว่า มีความพึงพอใจในระดับ น้อย (ค่าเฉลี่ย 2.86 2.30 และ 2.25 2.05) ส่วนความ
พึงพอใจต่อระบบโทรคมนาคม ในประเด็นของความสะดวกสายนั้นมีความพึงพอใจในระดับ ปาน
กลาง (ค่าเฉลี่ย 2.86)

4. ด้านระบบประปา

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้าง
แค้มป์ มีความพึงพอใจต่อระบบประปา ในประเด็นความสะอาด และความปลอดภัย พบว่ามีความพึง
พอใจในระดับ ปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 2.98 และ 2.96) ส่วนความพึงพอใจต่อระบบประปา ในประเด็นของ
ความเพียงพอของแหล่งน้ำคิบนักท่องเที่ยวที่นั่น พบว่ามีความพึงพอใจในระดับ น้อย (ค่าเฉลี่ย 2.18)
และในประเด็นของความสามารถในการเข้าถึงแหล่งน้ำคิบนั้น พบว่ามีความพึงพอใจในระดับ มาก
(ค่าเฉลี่ย 3.67)

5. ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระงาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้าง
แค้มป์ มีความพึงพอใจต่อ ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียในประเด็นความเพียงพอ ความ

สะอาดและปลอดภัย ความสวยงามของทัศนียภาพที่ไม่ขัดตา และกลิ่น ของระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย ซึ่งพบว่ามีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30 3.15 2.93 และ 3.24)

6. ด้านระบบกำจัดขยะ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ มีความพึงพอใจต่อระบบกำจัดขยะในประเด็นความเพียงพอ ความปลอดภัย การไม่ส่งกลิ่นรบกวน ความสวยงามของจุดทิ้งขยะต่อทัศนียภาพ ในระบบกำจัดขยะ ซึ่งพบว่ามีความพึงพอใจในระดับ น้อย (ค่าเฉลี่ย 1.90 1.92 1.81 และ 1.88)

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเด็นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจน้อยหรือปานกลาง หมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาในด้านระบบประปา ด้านระบบกำจัดขยะ ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย ส่วนในประเด็นระบบการคมนาคมขนส่ง เส้นทางเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย มีรูปแบบการการคมนาคมขนส่งที่หลากหลายในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมขนส่งสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย ระบบการคมนาคมขนส่งสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว ระบบไฟฟ้ายามค่ำคืนมีเพียงพอทั่วถึงกับจำนวนนักท่องเที่ยว จุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ จุดซักล้าง มีระบบไฟฟ้าที่สะดวกสบาย ระบบไฟฟ้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีอย่างสม่ำเสมอ ระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวไม่รบกวนทัศนียภาพในการท่องเที่ยวยามค่ำคืน

ข้อเสนอแนะ ในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่คิดว่า อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ที่ควรปรับปรุงมากที่สุดคือ จุดทิ้งขยะ เพราะเนื่องด้วยทางหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (บ้านกร่าง) หรือบ้านกร่างแคมป์ ได้เข้าร่วม โครงการขยะคืนถิ่น จึงทำให้ภายในหน่วยไม่มีที่ทิ้งขยะ ต้องนำขยะไปถึง ณ บริเวณ ค่านสามยอดซึ่งอยู่ไกลออกไปหลายกิโลเมตร จึงทำให้มีขยะตกค้างที่ ณ พื้นที่กางเต็นท์ในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ซึ่งถ้ามีการพักผ่อนมากกว่า 1 คืน ก็จะเริ่มส่งกลิ่น จึงควรให้มีจุดทิ้งขยะในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ 1 จุดแต่ก็เข้าโครงการขยะคืนถิ่นเช่นเดิม รองลงมาคือด้านระบบ โทรคมนาคม เนื่องจากเป็นพื้นที่ภูเขาสัญญาณโทรศัพท์จึงเข้าถึงยาก มีจุดที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารสู่ภายนอกได้เพียง จุดเดียว เนื่องจากมีการตั้งเสาสัญญาณไว้ ณ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านกร่างแคมป์ซึ่งอยู่ไกลจากพื้นที่กางเต็นท์พักผ่อนพอสมควร จึงควรเพิ่มจุดตั้งเสาสัญญาณ บริเวณพื้นที่กางเต็นท์ เพื่อในยามค่ำคืนจะได้ไม่ต้องเดินทางไปจุดบริการนักท่องเที่ยว เพราะอาจจะเป็นการรบกวนการพักผ่อนของสัตว์และผู้ที่มาพักผ่อนด้วย

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการในพื้นที่ การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Descriptive Research) ที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักอันประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ

1. จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน แยกได้เป็น 2 ประเด็นคือ

1.1 จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทำให้ทราบว่าทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ได้มีการปรับปรุงระบบประปาใหม่ เนื่องจากเดิมนั้นทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ได้ใช้ระบบประปาภูเขาในการอุปโภคบริโภคแต่เนื่องจากระบบประปาภูเขามีปัญหาและอุปสรรคมากมาย ไม่ว่าจะเป็นช้างป่าเข้ามาทำลายท่อน้ำ ทำให้น้ำไม่ไหล ผนคกหนักทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากทำให้น้ำเกิดความเสี่ยงหายเป็นต้น จึงทำให้ทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ได้ทำการประสานกับกรมชลประทานวางระบบท่อใหม่ เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งกรมชลประทานก็จัดสรรงบให้แล้ว ซึ่งทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ก็ได้มีการดำเนินการ ไปบ้างแล้ว ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์ ในเดือนเมษายน 2554

1.2 จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทำให้ทราบว่าทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ได้เข้าร่วมโครงการขยะคืนถิ่น คือการที่ให้นักท่องเที่ยวนำขยะกลับออกไปทิ้งที่ด้านสามยอด ซึ่งเป็นด้านทางเข้าห่างออกไปจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร ทำให้ภายในพื้นที่บริเวณลานกางเต็นท์ ไม่มีจุดทิ้งขยะอยู่เลย ซึ่งเป็นที่เรื่องที่สำคัญมากที่นักท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจาก ในแต่ละวันนั้นจะมีปริมาณขยะเกิดขึ้นต่อนักท่องเที่ยว 1 คนจำนวนไม่น้อย ซึ่งขยะเหล่านั้นต้องเก็บไว้เพื่อนำกลับลงมาทิ้งบริเวณด้านสามยอดซึ่งส่วนใหญ่แล้วนั้นนักท่องเที่ยวก็จะทิ้งในวันเดินทางกลับเลย จึงทำให้เกิดปริมาณขยะสะสมเป็นจำนวนมากซึ่งบางครั้งหรือบางหมู่คณะอาจจะอยู่มากกว่า 1 คืน ซึ่งอาจจะทำให้ขยะเกิดการส่งกลิ่นเหม็นเป็นที่รบกวนขึ้นได้ ทางเจ้าหน้าที่ก็กำลังแนวทางแก้ปัญหาในเรื่องนี้อยู่เพื่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ขยะคืนถิ่น นี้ด้วย

2. จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรถเช่าภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบว่าผู้ประกอบการรถเช่าภายใน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นผู้ประกอบการเอกชน เข้ามาวางคิว

รถ โดยมีการแบ่งรายได้ให้ทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นบางส่วน ซึ่งผู้ประกอบการรถเช่านี้ ได้มีการคิดราคาแบบเหมาคัน จากจุดบริการนักท่องเที่ยว ถึงบริเวณ พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ถ้าไป-กลับ (10คนต่อคัน) ราคา 1,200 บาท และพักรแรม (8คนต่อคัน) ราคา 1,400 บาท โดยผู้ขับรถเป็น ประชาชนท้องถิ่นที่มีความชำนาญในเส้นทางการเดินทางเป็นอย่างดี

3. จากการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานทำให้ทราบว่า ช่วงที่จะมี นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายใน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เป็นจำนวนมากคือในช่วงฤดูหนาว เพราะเป็นช่วงที่อากาศกำลังเย็นสบายและเป็นช่วงที่ทัศนียภาพมีความสวยงาม ซึ่งทำให้ท้องถิ่นมีรายได้มากขึ้นจากการ หาของป่าขาย เช่น หน่อไม้ป่า เห็ด เป็นต้น ส่วน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นนั้น มีเกิดขึ้นน้อยมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าใจใน หลักเกณฑ์การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานกันเป็นส่วนมาก

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อสังเกตปัจจัยด้านพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะพื้นที่ บ้านกร่างแคมป์

จากการเดินเท้าบริเวณพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ใน 3 จุด คือ พื้นที่ทางเดินและศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว บ้านกร่างแคมป์ , พื้นที่คูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแคมป์) และพื้นที่ดูนก (บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกร่างแคมป์) สังเกตพบว่า

จุดที่ 1 พื้นที่ทางเดินและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านกร่างแคมป์ ทั้งสองจุดนี้อยู่ห่างกันไม่ มาก พื้นที่ทางเดินเป็น สนามหญ้าบริเวณกว้าง สามารถทางเดินได้ราว 400 เมตร มีส่วนของห้องน้ำและ จุดซักล้างอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีห้องน้ำและห้องอาบน้ำรวม 21 ห้อง บริเวณพื้นที่ทางเดิน บ้านกร่าง แคมป์ มีพืชพรรณไม้ และสัตว์ ต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ผีเสื้อและนก นานๆพันธุ์ ในบริเวณ เดียวกันมีลานผีเสื้อไว้ให้นักท่องเที่ยวดูผีเสื้อมาหาอาหารบริเวณ ไปงดิน บริเวณนี้จะมีผีเสื้ออยู่เป็น จำนวนมาก มีท่อนไม้ทำเป็นเก้าอี้ ไว้ให้นักท่องเที่ยวนั่งถ่ายรูปและชมทัศนียภาพอันสวยงาม ในบาง เวลาจะมีแก๊งลงมากินน้ำในบริเวณนี้ด้วยและในบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวนั้นจะมี ในส่วนของจุด ให้บริการนักท่องเที่ยวให้คำแนะนำและตอบคำถามนักท่องเที่ยวอยู่ด้านหน้าทางเข้า ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ ประจําอยู่ตลอดเวลา ในจุดนี้จะมีพื้นที่ที่สามารถจอดรถได้อยู่ 3 จุด คือ บริเวณด้านหลังศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว บ้านกร่างแคมป์ ,บริเวณบ้านพักเจ้าหน้าที่ และบริเวณทางลงพื้นที่ทางเดิน

จุดที่ 2 พื้นที่คูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแคมป์) เป็นจุดสำหรับผู้ที่สนใจคูผีเสื้อ เนื่องจากมีอากาศเย็นสบาย มีลำธารน้ำ และ โดยเฉพาะบริเวณ กม.15 มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ซึ่ง เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง มีไม้ที่พบมาก คือ ไม้ตะเคียนทอง ไม้ยาง ไม้มะค่าโมง ไม้หอมหรือ

ไม้กฤษณา และเป็นป่าที่ชุ่มชื้นจึงมี ขึ้นอย่างสมบูรณ์ และยังมีสัตว์ป่ามากมายเช่น ช้างป่า เก้ง กวาง เป็นต้น

จุดที่ 3 พื้นที่ดูนก(บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกร่างแค้นปี) เป็นจุดเดินป่า เป็นเส้นทางป่าลัดเลาะตามลำน้ำมีนก พรรณไม้ และสัตว์ป่ามากมายหลายชนิด ที่พบส่วนมากจะเป็น นกหัวขวาน นกเด้าแก้ว เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแค้นปี ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านจิตวิทยา

ด้านกายภาพ

จากการประเมินขีดความสามารถด้านกายภาพของของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแค้นปี ด้านกายภาพ แยกได้เป็น

1. จุดที่ 1 พื้นที่กางเต็นท์ บ้านกร่างแค้นปี สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 1,174 คนต่อรอบ คิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งวันได้ 6,648 คนต่อวัน เมื่อประเมินระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบัน (PAOT) ของพื้นที่กางเต็นท์ พบว่า ขีดความสามารถ ในการรองรับได้ด้านกายภาพของพื้นที่กางเต็นท์ อยู่ในระดับสูงเนื่องจากก่อให้เกิดผลกระทบในระดับที่ต่ำกว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ (below CC) ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด สรุปได้ว่า พื้นที่กางเต็นท์ของ อุทยานแห่งชาติยังสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อีกมาก

2. จุดที่ 2 พื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) จากประเมินขีดความสามารถด้านกายภาพของพื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) พบว่า พื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 434 คนต่อรอบ คิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น 2,606

3. จุดที่ 3 พื้นที่ดูนก(บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกร่างแค้นปี) จากประเมินขีดความสามารถด้านกายภาพของพื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) พบว่า พื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) จะสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ 1,326 คนต่อรอบ คิดเป็นจำนวน นักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 2,651 คนต่อวัน ผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้พบว่า ในปัจจุบัน ระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในวันหยุดและวันธรรมดาของพื้นที่ดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแค้นปี) อยู่ในระดับ ที่ต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ (below CC)

ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด

จากการประเมินขีดความสามารถด้านกายภาพของของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด แยกได้เป็น

1. พื้นที่ลานจอดรถ

การประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ในส่วนของพื้นที่ลานจอดรถของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ พบว่า สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 101 คนต่อรอบ เมื่อประเมินระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบัน (PAOT) ของพื้นที่ลานจอดรถ พบว่า ขีดความสามารถ ในการรองรับได้ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ของพื้นที่ลานจอดรถอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากก่อให้เกิดผลกระทบในระดับที่สูงกว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ (Over CC) ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด สรุปได้ว่า พื้นที่ลานจอดรถของ อุทยานแห่งชาติยังมีพื้นที่ไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยว

2. ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา

จากการประเมินขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ของห้องน้ำ-ห้องสุขา สามารถ สรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ มีห้องสุขาที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 1,920 คน ต่อวัน และมีห้องอาบน้ำซึ่งสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 538 คนต่อวัน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันของนักท่องเที่ยว พบว่า วันธรรมดามีระดับการใช้ประโยชน์ ของห้องสุขาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับต่ำ (below CC) กว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ ซึ่งต่างจากห้อง อาบน้ำที่มีระดับการใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับที่มาก (exceeding CC) และมีแนวโน้มที่จะเกิน ขีดความสามารถในการรองรับได้ ส่วนวันหยุดทั้งห้องน้ำและห้องสุขาจะมีระดับการใช้ประโยชน์ของ นักท่องเที่ยวในระดับที่สูง โดยห้องสุขาจะมีระดับการใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับปานกลาง (At & Approaching) แต่ห้องอาบน้ำจะมีระดับการใช้ประโยชน์ที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ (over CC)

3. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

จากการประเมินขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพบว่า สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้ 138 คนต่อรอบ คิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งวันได้ 2,552 คน เมื่อเทียบกับระดับการใช้ ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันทั้งวันหยุดและวันธรรมดา ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจะสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่ม ได้อีกเป็นจำนวนมาก

ในวันธรรมดา เนื่องจากระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ (below CC) แต่ในวันหยุดจะมีระดับการใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบใน ระดับมาก (exceeding CC) ดังนั้น จึงสามารถประเมินได้ว่าร้านค้ามีขีดความสามารถในการรองรับจำนวน นักท่องเที่ยวได้ต่ำในช่วงวันหยุด

ด้านจิตวิทยา

การประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา ผลการศึกษา พบว่าทัศนคติของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดี หรือสามารถบอกได้ว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยาของ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์อยู่ในระดับต่ำกว่าขีดความสามารถการรองรับได้ (Below CC) ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ 11 ระดับการใช้ ประโยชน์ สูงสุดเฉลี่ยในปัจจุบันสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการรองรับได้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ป่าอนุรักษ์

ปัจจัยชี้วัด	ตัวชี้วัด	ระดับการใช้ ประโยชน์ สูงสุดเฉลี่ย (รอบ/คน)	ขีดความสามารถในการ รองรับได้ (รอบ/คน)	ระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดเฉลี่ยสัมพันธ์กับขีดความสามารถในการรองรับได้				สถานภาพ ปัจจุบัน (Total CC)
				Below CC < 50%	AT&Approaching 50%-80%	Exceeding CC 81%-100%	Over CC > 100%	
1.พื้นที่การใช้ ประโยชน์ กิจกรรม นันทนาการ	จุดกิจกรรมดูนก (พื้นที่)	172	434	< 218	218-348	349-434	> 434	Below CC
	จุดดูผีเสื้อ (พื้นที่)	516	1,326	< 663	663-1,061	1,061-1,326	> 1,326	Below CC
	จุดกางเต็นท์ (พื้นที่)	516	1,816	< 1,108	1,108-1,173	1,174-2,216	> 2,216	Below CC
2.สิ่งอำนวยความสะดวก	ลานจอดรถ (พื้นที่)	130	434	< 50	50-81	82-101	> 101	Over CC
	ห้องอาบน้ำ/สุขา (จำนวนห้อง)	43	60	< 30	30-48	49-60	> 60	AT&Approaching
	ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว (จำนวนคนเข้า)	130	138	< 70	70-111	112	> 138	Exceeding CC

บทที่ 5

สรุป อธิปราชยผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับได้และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสอบถาม โดยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 320 คน และ ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เขตพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ จำนวน 320 คน โดยจะนำมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ลงรหัสข้อมูล ให้คะแนนบันทึกข้อมูลและทำการประมวลผล โดยข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ข้อมูลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้า ด้านระบบโทรคมนาคม ด้านระบบประปา ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย และด้านระบบกำจัดขยะ ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผล โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คำตอบครบทุกข้อ มาลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูล ในการหาค่าความถี่และร้อยละ และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะทำการลงรหัสและให้คะแนนตามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert-Scale(อ้างถึงใน นกคณ

2551 : 45) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับคือ ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ค่าคะแนน 5,4,3,2,1 คะแนนตามลำดับ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ที่ได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นการศึกษา โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1. เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 4 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 (แคมป์บ้านกร่าง) หัวหน้าฝ่ายก่อสร้างและซ่อมบำรุง หัวหน้าฝ่ายป้องกันและจัดการทรัพยากร

2. ผู้ประกอบการรถเช่ามายังพื้นที่บ้านกร่างแคมป์

3. ประชาชนในท้องถิ่น

การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

เป็นการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว ใน 3 ด้าน คือด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา โดย

1. ใช้แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกแออัดสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาเดียวกัน โดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกแออัดสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเวลาเดียวกัน ในบริเวณที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด เพื่อใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา โดยกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา คือ ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว ซึ่งใช้ค่าคะแนนจริงที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกแออัดที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด โดยกำหนดค่าคะแนนตั้งแต่ 0 – 9 โดย 0 เท่ากับไม่รู้สึกแออัด ถึง 9 เท่ากับรู้สึกแออัดมากที่สุด ตามลำดับ ในบริเวณที่ประกอบกิจกรรมแต่ละจุด

2. ใช้แบบสังเกตจำนวนของนักท่องเที่ยวที่ประกอบกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ภายในพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ เพื่อพิจารณาว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงใดบ้าง ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ เพื่อใช้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้าน

กายภาพ โดยข้อมูลจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและข้อมูลขนาดของพื้นที่ใน 3 จุดกิจกรรม เพื่อกำหนดเขตการท่องเที่ยวในจุดท่องเที่ยวที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ศึกษา โดยเขตการท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความสัมพันธ์กับค่ามาตรฐานด้านขนาดเนื้อที่ซึ่งกิจกรรมแต่ละชนิดต้องการ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวตามระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันว่ามีค่าเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่หรือไม่โดยจำแนกระดับการใช้ประโยชน์ออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก

3. ใช้แบบสังเกตรายการและจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่บ้านกว้างแคมป์ โดยข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่พบในจุดท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำการศึกษา ได้แก่ พื้นที่กางเต็นท์ ลานจอดรถ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำใช้ โดยคำนวณหาความจุของสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภท เพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถรองรับการใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งคือขีดความสามารถสูงสุดในการรองรับด้านอำนวยความสะดวก จากการจำแนกระดับการใช้ประโยชน์ของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวเพื่อพิจารณาว่าความจุของจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีสามารถรองรับการใช้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด

การประเมินภาพรวมของขีดความสามารถด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านจิตวิทยา พบว่า ปังจัยชู้วัดที่มีความสำคัญและถือว่าเป็นตัววิกฤตของอุทยานอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน คือ พื้นที่ จอดรถ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องอาบน้ำ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งชี้ระดับการใช้ประโยชน์ปัจจุบันอยู่ในระดับ วิกฤตเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ (Over CC) รองลงมาคือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีระดับการใช้ประโยชน์สูงสุดของ นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่(Exceeding CC) ส่วนห้องสุขามีขีดความสามารถที่ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับปานกลาง (At & Approaching) สำหรับปังจัยชู้วัดด้านอื่นๆ พบว่า ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานที่ 4 พื้นที่บ้านกว้างแคมป์กล่าวได้ว่า ปังจัย อื่นๆ ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในระดับต่ำการประเมินขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านจิตวิทยาใน ภาพรวม พบว่า มีขีดความสามารถในการรองรับได้ทางด้านจิตวิทยาในระดับสูง ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับที่ต่ำกว่าขีดความสามารถในการรองรับได้ (below CC) แสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 12 ภาพรวมระดับขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพและด้านการจัดการในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์

ปัจจัยชี้วัด	ระดับขีดความสามารถในการรองรับได้
ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านกายภาพ 1. พื้นที่ทางเดินเท้าและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 2. จุดที่ 2 พื้นที่คูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกร่างแคมป์) 3. จุดที่ 3 พื้นที่คูนก(บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกร่างแคมป์)	Below CC Below CC Below CC
ขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านสิ่งแวดล้อม 1. พื้นที่ลานจอดรถ 2. ห้องอาบน้ำ/ห้องสุขา 3. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	Over CC Over CC (ห้องอาบน้ำ) At & Approaching (ห้องสุขา) Exceeding CC
ขีดความสามารถในการรองรับด้านจิตวิทยา 1. ความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว 2. ความขัดแย้งในการประกอบกิจกรรม 3. ความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว 4. ความต้องการกลับมาเยือน 5. ความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อม	Below CC Below CC Below CC Below CC Below CC

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรศาสตร์ ด้านเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว พบว่า ถ้าจำแนกเป็นรายด้าน ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปีระดับการศึกษา

ปริญญาตรี ส่วนมากเป็นคนที่มิภูมิตำเนาอยู่ในจังหวัดอื่นไม่ใช่เพชรบุรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท

โดยภาพรวมความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.72) โดยที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่มีความพึงพอใจในเรื่อง มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่เพียงพอต่อน้ำเสียที่ถูกทิ้งมา รองลงมาคือ ด้านระบบไฟฟ้าที่มีความพึงพอใจในเรื่องระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวไม่รบกวนทัศนียภาพในการท่องเที่ยวยามคืน แต่ความพึงพอใจในด้านระบบกำจัดขยะ โดยเฉพาะเรื่องการมีถังขยะไม่เพียงพอรองรับกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นซึ่งในเรื่องนี้มีระดับความพึงพอใจน้อยและต้องการให้มีการปรับปรุง รวมทั้งต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่อง การมีแหล่งน้ำดื่มที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้สอดคล้องดังที่รักษา คชแสงสันต์(2542) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะกรณีสีกง เกาะลิบะ จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า เกาะลิบะในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแยกลักษณะปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ลักษณะทางกายภาพมีศักยภาพอยู่ใน ระดับสูง 2) ลักษณะระบบนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง 4) ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง 5) การจัดการ สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ในการเปรียบเทียบการ ประเมินความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มประชาชนกับนักท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยว ชาวไทยกับชาวต่างประเทศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากต่อข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะลิบะให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของเกาะลิบะทางด้าน 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ด้านการให้บริการปัจจัยอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการ จัดการการท่องเที่ยว และ 4) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวประกอบกับผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ พบว่า อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ มีปัจจัยด้านพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาท่องเที่ยวคือ

ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านรูปแบบของการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและด้านขีดความสามารถในการรองรับได้ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ไว้ 4 แนวทาง คือ

1. แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว และ ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ประกอบไปด้วยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวให้เดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและเป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเป็นครั้งแรกสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและ โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว รัฐติดยา หิรัณยหาค (2544) ประกอบกับการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ว่าการพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต้องอยู่ภายใต้ขีดความสามารถของชุมชนและไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนที่เคยปฏิบัติกันมา

2. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการดำเนินการภายใต้เอกลักษณ์และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และ ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่รวมถึงต้องอยู่ภายใต้ขีดความสามารถขอ ชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา วิชยประเสริฐกุล (2545)

3. แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ให้เป็นไปตามรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่บ้านกร่างแคมป์ และคำนึงถึงความปลอดภัยในแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544: 18-39)

4. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในพัฒนาเพราะคนในชุมชนจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของตัวเองได้ตรงที่สุด บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542)

ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ ทั้ง 5 ข้อนี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการและยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ รวมถึง ชาวบ้านในท้องถิ่น ความต้องการของ นักท่องเที่ยว และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับของนักวิชาการหลายท่าน (มนัส สุวรรณ (2544 : 401); บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า)) และมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน (เฉลียว นูรีภักดี 2542: 27; สวัสดิ์ โนนสูง 2543: 2; รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544: 18-39)

การอธิบายผล

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าเหตุผลในการเลือกมาท่องเที่ยว ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่ง กระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ อันเนื่องมาจาก ความอุดมสมบูรณ์ปละสวยงาม ของพืชพรรณนานา ชนิดและสิ่งมีชีวิตที่หาดูได้ยาก มีความสัมพันธ์ต่อแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยาน แห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ อีกแต่ ด้านการบริการ ด้านความสะดวกในการเดินทาง และด้านความสะดวก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อแนวโน้มการกลับมาใช้บริการเนื่องจากอุทยานแห่งชาติ แก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแคมป์ นั้นมีพนักงานที่ให้บริการอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยเหลือ ผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี คอยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านที่พักแรม ด้านการบริการ ด้านความสะดวก ส่งผลให้ผู้รับบริการมีความประทับใจ ให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้รับบริการรายเก่าหรือรายใหม่ ถึงแม้จะเป็นเพียงการเข้ามาใช้บริการ เพียงครั้งแรก ถ้านักท่องเที่ยวมีความพอใจประทับใจในการเข้ามาท่องเที่ยว ก็จะส่งผลให้ นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มในการกลับมาท่องเที่ยว ใน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่าง แคมป์อีกดังนั้นกิจการควรให้ความสำคัญกับปัจจัยในด้านที่ส่งผลต่อแนวโน้มการกลับมาใช้บริการ เป็นสำคัญ

ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย

1. เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นช่วงฤดูการท่องเที่ยว จึงทำให้ข้อมูลที่ได้อาจ จากความพึงพอใจในช่วงเวลานั้นถ้าทำการศึกษาในช่วงอื่นผลที่ได้ อาจเปลี่ยนแปลงไป
2. ข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่าย เนื่องจากงบประมาณนั้นมีอยู่จำกัด จึงทำให้งานวิจัยครั้งนี้ ทำได้เพียงในพื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ เท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานพื้นที่บ้านกร่างแก้มปีเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวให้มีมากยิ่งขึ้น

1. ด้านระบบประปาควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมให้มีการแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดการเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

2. ด้านระบบการกำจัดขยะ ทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี ควรมีจุดทิ้งขยะภายในพื้นที่ อย่างน้อย 1 จุดเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาการตกค้างของขยะที่มากเกินไปภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี แต่อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถเข้าร่วมโครงการขยะคืนถิ่น ได้โดยเจ้าหน้าที่อาจจะนำขยะจากจุดทิ้งภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี ไปทิ้งร่วมกับจุดทิ้งขยะบริเวณด้านเขาสามยอด

3. ด้านห้องสุขาและห้องอาบน้ำ ควรมีการก่อสร้างเพิ่มเติมรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมีมากขึ้นในอนาคตเนื่องจากขณะนี้ขีดความสามารถในการรองรับได้ในส่วนของสุขาและห้องอาบน้ำใกล้จะถึงจุดสูงสุดของขีดความสามารถในการรองรับได้แล้ว ต้องพยายามรักษามาตรฐานความสะอาดเรียบร้อยของห้องพัก และมีการปรับปรุงหรือเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้า

4. ด้านการให้ข้อมูลและสื่อประชาสัมพันธ์ควรเพิ่มสื่อในการประชาสัมพันธ์ ในส่วนของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี ไว้บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพื้นที่บ้านกร่างแก้มปี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและทำความเข้าใจในท่องเที่ยวภายในพื้นที่บ้านกร่างแก้มปี ได้อย่างปลอดภัยและไม่เป็นการรบกวนสิ่งแวดล้อม

5. ด้านการติดต่อสื่อสารจากภายนอก ภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี มีจุดที่สามารถทำการสื่อสารจากภายนอกเพียงจุดเดียวคือบริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีสัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งบริเวณนี้อยู่ไกลจากพื้นที่กางเต็นท์พอสมควรจึงควรเห็นว่าการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปีควรมีการติดตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์ ไว้บริเวณพื้นที่กางเต็นท์อีก 1 จุด เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ไม่ต้องเดินมา ณ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพราะอาจจะเป็นเป็นการรบกวนสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายได้ถ้าเป็นเวลาค่ำคืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกร่างแก้มปี

2. ความคิดเห็นต่อการมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานพื้นที่บ้านกร่างแก้มปี ของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

3. พฤติกรรมการเลือกทำกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
4. ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ภายในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
5. ความรู้ถึงทัศนคติของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะเดียวกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนกพร สว่างแจ้ง. การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2542

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว. [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.tat.or.th>

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. การดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐาน Clean Food Good Taste.

[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 30 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก <http://www.anamai.moph.go.th/DOC/cfgt.doc>

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที). มาตรฐาน ISO 14000 คืออะไร.

[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก

<http://www.ecitizen.go.th/view.php?System ModuleKey=buss&id=489>

กวี วรกวิน, พิพัฒน์ นวลอนันต์ และพิเศษ เสนาวงศ์. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2546

กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน. มาตรฐาน : ข้อมูลทั่วไป. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27

ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก. <http://www.tisi.go.th/standardization/definition.html>.

กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศ ภายใต้โครงการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545

เกษม จันทร์แก้ว. การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545

เครือข่ายการออกแบบเชิงนิเวศเศรษฐกิจไทย. หลักการของ EcoDesign. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 8

กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก. <http://www.tisi.go.th/standardization/definition.html>.

http://www.mtec.or.th/website/article_list.aspx?id=46&cate=26

งามเนตร จริ่งสูงเนิน. “องค์กรชุมชนเครือข่ายเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขต พื้นที่ลุ่มน้ำ

กรณีศึกษาองค์กรชุมชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ราก-แม่เลา ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง

จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม สถาบัน

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538

จุฬามาศ ไชยสร. “การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536

ฉลอมศรี พิมพ์สมพงษ์. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548

เฉลียว นริภักดี. ทฤษฎีระบบและการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542

ชูสิทธิ์ ชูชาติ. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ลานนาการพิมพ์, 2542

คณัย เทียนพูน. ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ (KPIs) และการประเมินองค์กรแบบสมดุล (BSC: The Balanced Scorecard). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ดี เอ็น ที คอนซัลแตนท์, 2546

ดร.รชนี เอมพันธุ์. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9 –15. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545

ดำรงค์ วัฒนา. คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก.

<http://www.ops.moc.go.th/pcni/Strategie%20manual.htm>

ศุ่ย ชุมสาย และณิพัทธ์ พรหมโยธี. ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527

ธนพร ชุมวรจักษ์. “ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการบริการของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539

ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2533

ธีรศักดิ์ ลอยศักดิ์. “การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและชุมชนคลองบางเชือกหนัง กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : สำนักพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2546

- นภคกุล ปราศราทิ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษา
ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547
- นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอ
เดียนสโตร์, 2544
- นิออน ศรีสมขง. ตรารับรองสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การรับรองและส่งเสริมเพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2548
- นำชัย ทนุผล และคณะ. “รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
ชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2543
- บุญธรรม กิจปริดาภิรต. คู่มือการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์.
กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์, 2546
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542
- ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เนติกุล
การพิมพ์, 2533
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. รายงานสัมมนาทางวิชาการเรื่องบทบาทของภูมิศาสตร์กับการพัฒนาการ
ท่องเที่ยว. กาญจนบุรี : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทยร่วมกับวิทยาลัยครู
กาญจนบุรี, 2530
- ปรีชา แดงโรจน์. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไฟว์ แอนด์ ไฟว์
พริ้นติ้ง, 2544
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สาระสำคัญของแผนการตลาดการท่องเที่ยว ประจำปี
2551. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2551
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาประเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 8 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก.
<http://www.idd.go.th/Thaihtml/05022007/PDF/PDF01/005.pdf>
- แผนยุทธศาสตร์จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 22 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก.
[http://www2.suratthani.go.th/int_mgt/index.php?option=com_content&task=cate
gory§ionid=3&id=18&Itemid=33](http://www2.suratthani.go.th/int_mgt/index.php?option=com_content&task=cate
gory§ionid=3&id=18&Itemid=33)

- พะจิต ตามประทีป. “การวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา จังหวัดชัยนาท.” ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549
- พัฒนา สุขประเสริฐ. เกษตรไทยกับการพัฒนา: มิติของความยั่งยืน, ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541
- ไพฑูลย์ ปิ่นสุวรรณ. สรุปผลการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของเกาะพะงัน [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 2 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก.
http://www.tat.or.th/e-journal/article-06_4-49.html
- ปราเศษ พัทฒวิเชียร. รายการวิทยุท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน รู้ได้อย่างไร [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2553. เข้าถึงได้จาก. <http://www.stou.ac.th/study/sumrit/12-51/page4-12-51.html>
- มนัส สุวรรณ. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 2545
- มนัส สุวรรณ และคณะ. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวรายงานฉบับสมบูรณ์เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยโครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 2544
- มิศรา สามารถ. รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย : กรมพัฒนาชุมชน, 2543 มุลนิธิพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม. พลังงานจากน้ำเสีย. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 27 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก.
<http://www.thaienergynews.com/ArticleShowDetail.asp?ObjectID=146>
- ยศ สันติสมบัติ และคณะ. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์วิทอินดีไซน์, 2547
- ยุพดี เสตพรรณ. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิศิษฐ์การพิมพ์, 2543
- รัตติยา ตีตานนท์. “การเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรสงคราม ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน.” ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549

- วันดี ลีสั่งข์. “แนวทางเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของ
จังหวัดกาญจนบุรี.” ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวางแผนและ
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, 2549
- วิฑูรย์ ปัญญากุล. เกษตรอินทรีย์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, 2541
- วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนอักษร, 2530
- วินิจ วีรยางกูร. การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2532
- วิลาวรรณ ภัทรศิริวงศ์. ขี้จักรยานชมสวน ขวนทานไม้ผล ที่จันทบุรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20
ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้จาก. <http://www.doa.go.th/th/ShowArticles.aspx?id=2320>
- วีณา ชุ่มบัณฑิต. “การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม.” ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
(การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549
- รุ่งทิพ ว่องปฏิการ. การท่องเที่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม. จุลสารการท่องเที่ยว, 2544
- ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2535. กรุงเทพฯ : กองอนุรักษ์ การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545
- วรรณา วงษ์วานิช. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546
- วิชัย เทียนน้อย. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียเนส โดร์, 2528
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรม
สาร, 2545
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสอน กลยุทธ์
การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2547
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยว
ของประเทศ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544
- สมชาย สนั่นเมือง. ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว. จุลสารการ
ท่องเที่ยว, 2541

สมบัติ จังเศรษฐกุล. มาตรฐาน Green Globe สำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม. จุฬ
สารการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว, 2542

สวัสดิ์ โนนสูง. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์
2543

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม, 2535

สำนักงานปลัด กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไอซีที) ศูนย์กลางบริการภาครัฐ.
มาตรฐาน ISO 14000 คืออะไร. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 3 ธันวาคม 2553. เข้าถึงได้จาก.
<http://www.ecitizen.go.th/view.php?SystemModuleKey=buss&id=489>

สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. แนวคิด
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism). [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 4 ตุลาคม 2553. เข้าถึงได้
จาก. http://www.homestaythailand.org/b1_029.php

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. แนวทางการประเมินโครงการ. สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2542

ศูนย์วิจัยกสิกร. "Money Chanel." [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 19 ธันวาคม 2553 เข้าถึงได้จาก :
<http://www.moneychannel.co.th/Menu6/BreakingNews/> วันที่ค้นข้อมูล 19 ธันวาคม
2553)

ภาษาต่างประเทศ

Blank, U. The Community Tourism Industry Imperative: The Necessity,
the Opportunities, Its Potential. New York: Venture Publishing, 1989

GLOBE' 90. An Action Strategy for Sustainable Tourism Ottawa. Tourism Canada, 1990

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw - Hill Book Co., 1973.

McIntosh, R.W. and Goeldner, C.R. Tourism: Principles, Practice, Philosophies. New York: John
Wiley, 1986

McIntosh, Robert W.; et al. Tourism : Principles, Practices, Philosophies. United States of
America: John Wiley & Sons, Inc., 1995

McIntosh, R.W. & Goeldner, C.R. Tourism Principles, Practices, Philosophies. 5 th ed. New York:
John Wiley & Son, Inc., 1986

- Murphy, P. Tourism: A Community Approach. New York: Methuen, 1985
- Nash, D., (). "Tourism as a Form of Imperialism," In V.L. Smith, ed., Hosts and Guests: The Anthropology of Tourism. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1977
- Richardson, Janet. Ecotourism & Nature based Holidays. Sydney: Australian Print Group, 1993
- Taba, Hinda. Curriculum Development. Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace & World. Inc., 1962
- Wolman, Thomas E. Education and Organizational Leadership in Elementary Schools. Englewood Cliff.NJ: Prentice- Hall, 1973
- Worthen, B. and Sanders, J.R. Educational Evaluation : Theory and Practice. Belmont, California : Wadsworth Publishing Company, Inc., 1973.

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน”
โดย นางสาวฉันทกมล วัฒนาวงค์

สาขาวิชาการประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จุดประสงค์

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจและระดับความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ศึกษาเฉพาะพื้นที่ บ้านกว้างแคบมี ใครขอความร่วมมือจากท่านผู้มาเที่ยว โปรดกรอกแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่าน
2. แบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานแห่งชาติ แก่ง
กระจาน เฉพาะพื้นที่บ้านกว้างแคบมี

ส่วนที่ 3 ระดับความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว พื้นที่บ้านกว้างแคบมี

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
เฉพาะพื้นที่บ้านกว้างแคบมี ของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย / ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ที่เว้นไว้ให้ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 ต่ำกว่า 21 ปี 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก สูงกว่า ปริญญาเอก
4. อาชีพ
 นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ
 พนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกร รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างรายวัน
 ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้ต่อเดือน
- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 บาท
- 15,001 – 20,000 บาท 20,001 – 25,000 บาท มากกว่า 25,000 บาท
6. ภูมิลำเนา
- เพชรบุรี จังหวัดอื่น (โปรดระบุ)
7. เหตุผลหลักที่ท่านเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ใกล้ที่อยู่อาศัย การเดินทางสะดวก ความตั้งใจของแหล่งท่องเที่ยว
- เพื่อนชักชวน การประชาสัมพันธ์ อื่นๆ (โปรดระบุ)
8. ช่วงเวลาที่ท่านต้องการมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ สูงสุด
- วันธรรมดา วันเสาร์-อาทิตย์ ช่วงปิดเทอม วันหยุดนักขัตฤกษ์
9. ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้
- เดินทางคนเดียว มาเป็นหมู่คณะ 2-5 คน
- มาเป็นหมู่คณะ 2-5 คน มาเป็นหมู่คณะ 6-10 คน
- มาเป็นหมู่คณะ 11-20 คน มาเป็นหมู่คณะเกินกว่า 20 คน
10. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้
- ท่องเที่ยว/พักผ่อน หาประสบการณ์ความรู้ อื่นๆ (โปรดระบุ)
11. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ ในครั้งนี้
- รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง รถบริษัทนำเที่ยว อื่นๆ (โปรดระบุ)
12. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ มีความโดดเด่นกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเรื่องใด
- ความตระการตาของถ้ำผีเสื่อ ความหลากหลายพรรณพืชและพันธุ์ไม้หายาก
- ความหลากหลายสิ่งมีชีวิตและสัตว์ป่า ความเงียบสงบเป็นส่วนตัว
13. จำนวนวันที่ใช้ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์
- ไม่พัก ไป/กลับ พัก 1 คืน พัก 2 คืน พัก 2 คืนขึ้นไป
14. กิจกรรมที่ท่านสนใจในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์
- เดินศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมการดูนก ชมถ้ำผีเสื่อ อื่นๆ (โปรดระบุ)
15. ท่านมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ มาแล้วกี่ครั้ง (รวมครั้งนี้ด้วย)
- เป็นครั้งแรก เป็นครั้งที่ 2 เป็นครั้งที่ 3 มากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป
16. ท่านต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่ บ้านกร่างแคมป์ นี้หรือไม่
- ต้องการ
- ไม่ต้องการ เพราะ.....

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพื้นที่บ้านกว้างแคมป์

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านระบบการคมนาคมขนส่ง						
1.1	เส้นทางการเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สะดวกสบาย					
1.2	มีรูปแบบการการคมนาคมขนส่งที่หลากหลายในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว					
1.3	เส้นทางการคมนาคมขนส่งสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย					
1.4	ระบบการคมนาคมขนส่งสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว					
2. ด้านระบบไฟฟ้า						
2.1	ระบบไฟฟ้ายามค่ำคืนมีเพียงพอทั่วถึงกับจำนวนนักท่องเที่ยว					
2.2	จุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ จุดซักล้าง มีระบบไฟฟ้าที่สะดวกสบาย					
2.3	ระบบไฟฟ้าสู่แหล่งท่องเที่ยวมีอย่างสม่กันเสมอ					
2.4	ระบบไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวไม่รบกวนทัศนียภาพในการท่องเที่ยวยามคืน					
3. ด้านระบบโทรคมนาคม						
3.1	การติดต่อสื่อสารจากภายนอกไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย					
3.2	มีรูปแบบการการโทรคมนาคมที่หลากหลายในการติดต่อสื่อสารจากภายนอก					
3.3	ระบบการโทรคมนาคมที่สามารถติดต่อสื่อสารจากภายนอกที่ง่ายและรวดเร็ว					
3.4	การให้บริการการสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวมีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว					
4. ด้านระบบประปา						
4.1	แหล่งน้ำดื่มที่นำมาใช้มีความสะอาดสามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคได้					

ข้อที่	ความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2	มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคที่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว					
4.3	จุดบริการแหล่งน้ำดิบสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกสบาย					
4.4	แหล่งน้ำดิบที่นำมาใช้มีความปลอดภัยปราศจากเชื้อโรคและสารเคมี					
5. ด้านระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย						
5.1	มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่เพียงพอต่อน้ำเสียที่ถูกทิ้งมา					
5.2	มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่มีความสะอาดและปลอดภัย					
5.3	มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่ไม่ขัดต่อทัศนียภาพการท่องเที่ยวที่สวยงาม					
5.4	มีระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียที่ไม่ส่งกลิ่นเหม็นเป็นที่น่ารำคาญแก่นักท่องเที่ยว					
6. ด้านระบบกำจัดขยะ						
6.1	มีถังรองรับขยะที่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้น					
6.2	มีระบบการจัดเก็บและกำจัดขยะที่ปลอดภัย					
6.3	มีระบบการจัดเก็บและกำจัดขยะที่รวดเร็วไม่ทิ้งให้ส่งกลิ่นเหม็น					
6.4	ถังรองรับไม่ขัดต่อความสวยงามของธรรมชาติ					

ส่วนที่ 3 ระดับความรู้สึกแออัดของนักท่องเที่ยว ที่พื้นที่บ้านกว้างแคมป์

คำชี้แจง โปรดเครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงตามความคิดเห็นของท่าน

ท่านเคยมาประกอบกิจกรรมที่ พื้นที่บ้านกว้างแคมป์ หรือไม่

ครั้งนี้เป็นครั้งแรก เคย ครั้งนี้เป็นครั้งที่.....

ขณะที่ท่านประกอบกิจกรรมในแต่ละจุด ท่านคิดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่พบเห็น ส่งผลต่อระดับความรู้สึกแออัดของท่านในระดับใด

คำชี้แจง วงกลม ล้อมรอบตัวเลขที่ท่านรู้สึก

ชื่อจุดกิจกรรม	ระดับความรู้สึกแออัด										จำนวนนักท่องเที่ยวอื่นรอบตัวท่านที่ยอมให้มีได้ขณะที่ท่านทำกิจกรรม (จำนวนคนสูงสุด หน้า 20 คน)
	ไม่รู้สึก	แออัดน้อย			แออัดปานกลาง			แออัดมาก			
1.กิจกรรมการรูดนก (บริเวณ กม.ที่ 15 – 18 บ้านกว้างแคมป์)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2.กิจกรรมดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม.18 บ้านกว้างแคมป์)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
3.จุดพักค้างแรมกางเต็นท์ (บริเวณกม.15 บ้านกว้างแคมป์)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เฉพาะที่พื้นที่บ้านกว้างแคมป์ ของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของท่านว่าท่านต้องการ ให้ทางอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกว้างแคมป์ ให้มีการจัดการการท่องเที่ยวในส่วนไหนอย่างไร ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พื้นที่บ้านกว้างแคมป์ ต่อไป

- ข้อเสนอแนะ

.....

- สิ่งที่ต้องปรับปรุง

.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ชินกมล วัฒนาวงศ์

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ประกอบการ (รถเช่า)

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ – สกุล
2. เพศ อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพหลักอาชีพเสริม
5. ประเภทของกิจการ
6. ที่อยู่

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1. ช่วงฤดูกาล เทศกาล วัน หรือเวลาใด ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการมาก
2. ท่านได้รายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวประมาณเท่าใด คู่มีค่าหรือไม่
3. นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการของท่านส่วนมากมักเป็นลูกค้ากลุ่มใด
4. จำนวนคนสูงสุดที่สามารถให้บริการ ได้ต่อ 1 เที่ยวต่อคันและราคาเช่าเหมาะสม เท่าไร
5. ท่านประสบกับปัญหาใดมากที่สุดในช่วงการให้บริการ
6. ท่านต้องการให้การท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีลักษณะเป็นอย่างไรท่านคิดว่าเพราะเหตุใดนักท่องเที่ยวจึงมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
7. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในด้านใดบ้าง
 - 7.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
 - 7.2 ด้านสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 7.3 ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 7.4 ด้านอื่นๆ
8. ท่านมีมาตรการในการให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างไร
9. ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อย่างไร
10. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนี้หรือไม่อย่างไร

แบบสัมภาษณ์สำหรับเจ้าหน้าที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อ - สกุล
2. เพศ อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ตำแหน่ง.....
5. หน้าที่.....
6. ระยะเวลาที่ทำงานใน อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการดำเนินนโยบายและสภาพการณ์การท่องเที่ยว

1. ท่านมีการจัดทำแผนนโยบาย แผนปฏิบัติงานภาพรวม ในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนี้ได้อย่างไร
2. ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนี้ให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐ และนโยบายที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อย่างไร
3. ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างน้อยเพียงใด เป็นชาวไทยหรือชาวต่างประเทศ
4. ท่านมีแนว นโยบายในการบริหารจัดการด้าน โครงสร้างพื้นฐานสำหรับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนี้ได้อย่างไร
5. ท่านมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอย่างไร ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวหรือช่วงอื่นๆ
6. ท่านคิดว่าอุปสรรคด้านใดสร้างผลกระทบต่อกับการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
7. ท่านคิดว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นอย่างไร

แบบสัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

7. ชื่อ - สกุล
8. เพศ อายุ
9. ระดับการศึกษา
10. อาชีพหลัก อาชีพเสริม
11. ประเภทของกิจการ
12. ที่อยู่

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

11. ช่วงฤดูกาล เทศกาล วัน หรือเวลาใด ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการมาก
12. ท่านได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
13. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวส่วนมาก เดินทางมาด้วยพาหนะอะไร
14. จำนวนคนสูงสุดที่เข้ามาท่องเที่ยว ส่วนมาในในวันใด
15. ท่านต้องการให้การท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีลักษณะเป็นอย่างไรท่านคิดว่าเพราะเหตุใดนักท่องเที่ยวจึงมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
16. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในด้านใดบ้าง
 - 16.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
 - 16.2 ด้านสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 16.3 ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 16.4 ด้านอื่นๆ
17. ท่านมีมาตรการในการให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างไร
18. ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อย่างไร
19. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานนี้หรือไม่ อย่างไร

แบบบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยวจากยานพาหนะที่เข้ามาท่องเที่ยวในบริเวณ พื้นที่บ้านกว้างแคมป์
วันที่บันทึก.....ชื่อผู้บันทึก.....

รหัสนี้	ประเภทของ ยานพาหนะ	ความจุของ ยานพาหนะ	เวลาเข้า	เวลาออก	จำนวนนักท่องเที่ยว
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					

หมายเหตุ: ประเภทของยานพาหนะ คือ

1 = รถยนต์ส่วนบุคคล

2 = รถตู้โดยสาร

3 = รถสองแถวเช่า

4 = อื่นๆ

แบบบันทึกจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจากการประกอบกิจกรรมต่างๆในบริเวณ
พื้นที่บ้านกร่างแคมป์

วันที่บันทึก.....ชื่อผู้บันทึก.....

จำนวนนักท่องเที่ยว ชาย.....คน หญิง.....คน

ชื่อจุดกิจกรรม	พฤติกรรม	ความถี่ของพฤติกรรม							
		N1	N2	N3	N4	N5	N6	L	รวม
1.กิจกรรมการดูนก (บริเวณ กม.ที่ 15 - 18 บ้านกร่าง แคมป์).	1. ทิ้งขยะบริเวณพื้นที่								
	2. ส่งเสียงดัง								
	3. ไล่จับนก								
	4. คุยโทรศัพท์								
	5. หักกิ่งไม้ / ค้างใบไม้								
	6. ให้อาหารสัตว์								
	7. อื่นๆ								
2.กิจกรรมดูผีเสื้อ (บริเวณกม.10-กม. 18 บ้านกร่าง แคมป์)	1. ทิ้งขยะบริเวณพื้นที่								
	2. ส่งเสียงดัง								
	3. ไล่จับผีเสื้อ								
	4. คุยโทรศัพท์								
	5. หักกิ่งไม้ / ค้างใบไม้								
	6. ให้อาหารสัตว์								
	7. อื่นๆ								
3.จุดพักค้างแรม กางเต็นท์ (บริเวณ กม.15 บ้านกร่าง แคมป์)	1. ทิ้งขยะบริเวณพื้นที่								
	2. ส่งเสียงดัง								
	3. ไล่จับนก/ผีเสื้อ สัตว์อื่นๆ								
	4. คุยโทรศัพท์								
	5. หักกิ่งไม้ / ค้างใบไม้								
	6. ให้อาหารสัตว์								
	7. อื่นๆ								

แบบบันทึกข้อมูลเพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อม ในบริเวณ

พื้นที่บ้านกร่างแคมป์

วันที่บันทึก.....ชื่อผู้บันทึก.....

ที่	รายการสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน	ขนาดเนื้อที่ (m ²)	ความจุ (คน/พท.)	อัตราการใช้ประโยชน์	อื่นๆ
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						
13.						
14.						
15.						
16.						
17.						
18.						
19.						
20.						

